

Škola za osnovno muzičko obrazovanje i vaspitanje
BARTÓK BÉLA
Alsófokú zeneoktatási és nevelési iskola
ADA

ŠKOLSKI PROGRAM

2018-
2022

www.msbartok.edu.rs

Школа за основно музичко образовање и васпитање
„Бартук Бела“ Ада
24430 Ада, Трг ослобођења 3а
ПИБ: 101482293
www.msbartok.edu.rs
office@msbartok.edu.rs
тел 024/852-515
Директор: Бач Анамариа
Дел бр:216/2018
Дана : 29.05.2018.

Тим за развој школски програма

1. Рожа Илдико – члан
2. Нађ Арпад – члан
3. Конц Ева – члан
4. Сабо Золтан– члан
5. Бакша Агота– члан
6. Вилагош Рената– члан
7. Тарапчик Јожеф - члан
8. Бач Анамариа – директор - кординатор

Садржај

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ.....	7
О НАМА.....	7
Историјат школе.....	7
Снага.....	8
Мисија.....	8
Визија.....	9
ОПШТЕ ОСНОВЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	10
Сврха, циљеви и задаци школског програма.....	10
Језик на коме се остварује образовно васпитни програм.....	14
ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА.....	14
Назив, врста и трајање свих програма.....	14
Предшколско музичко образовање.....	14
План наставе и учења за предшколско музичко образовање	14
Програм наставе и учења за предшколско музичко образовање.....	14
Основно музичко образовање	16
План наставе и учења за основно музичко образовање.....	16
Организација образовно-васпитног рада.....	17
Основни облици извођења наставе.....	17
Програм наставе и учења за основно музичко образовање.....	20
1. ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ	21
1.1. ШЕСТОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ	21
ГУДАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ.....	21
ВИОЛИНА.....	22
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ГУДАЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА.....	31
ЖИЧАНИ ИНСТРУМЕНТИ.....	32
ГИТАРА.....	32
ТАМБУРА Е-ПРИМ.....	40
ТАМБУРА А-БАС ПРИМ.....	46

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ТАМБУРЕ Е ПРИМ И А-БАС ПРИМ	54
ИНСТРУМЕНТИ СА ДИРКАМА	54
КЛАВИР	54
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА.....	75
ХАРМОНИКА.....	76
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	84
ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ.....	85
ФЛАУТА.....	85
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	91
ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ	92
СОЛФЕЂО.....	92
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	99
ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ.....	101
КЛАРИНЕТ	101
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ДУВАЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА	106
ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ	107
СОЛФЕЂО.....	107
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	111
ТЕОРИЈА МУЗИКЕ.....	114
ДВОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ	117
СОЛО ПЕВАЊЕ.....	117
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	119
УПОРЕДНИ	
КЛАВИР.....	11119
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	122
ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ	123
СОЛФЕЂО.....	123
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	125
ТЕОРИЈА МУЗИКЕ.....	127
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	129
ОРКЕСТАР, ХОР И КАМЕРНА МУЗИКА.....	130
ОРКЕСТАР	131
ХОР.....	131

КАМЕРНА МУЗИКА	131
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОРКЕСТРА, ХОРА И КАМЕРНЕ МУЗИКЕ.....	132
ПРОГРАМИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА.....	132
Програм додатне, допунске и приремне наставе.....	132
Програм музичког образовања за децу предшколског узраста.....	133
Програм и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа.....	134
Програм културних активности.....	135
Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања.....	137
Програм слободних активности.....	139
Програм професионалне оријентације.....	140
Програм здравствене заштите.....	140
Програм сарадње са локалном самоуправом, културним и јавним установама.....	141
Програм рада по индивидуалном образовном плану.....	143
Програм музичког образовања одраслих.....	144
Програм васпитног рада са ученицима.....	144
План и програм рада са талентованим и надареним ученицима.....	148
Програм социјалне заштите.....	149
Програм безбедности и здравља на раду.....	149
Програм заштите животне средине.....	151
Програм сарадње са породицом.....	151
Програм излета, екскурзија и наставе у природи.....	152
ПЛАН РАДА ШКОЛСКОГ ОДБОРА.....	152
ПЛАН РАДА САВЕТА РОДИТЕЉА.....	154
ПЛАН РАДА НАСТАВНИЧКОГ ВЕЋА.....	155
ПЛАН РАДА СТРУЧНИХ ВЕЋА.....	158
ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА КЛАВИР	158
ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА ДУВАЧА	161
ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА ГУДАЧИ	164
ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА ХАРМОНИКА	167
ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА ТРЗАЧИ	170

ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА СОЛО ПЕВАЧИ	173
ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА СОЛФЕЂО И ТО	176
ПЛАН РАДА ПЕДАГОШКОГ КОЛЕГИЈУМ.....	178
ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ.....	179
ПЛАН РАДА ЧАСА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ.....	186
ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА.....	188
ПЛАН РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА.....	189
ПЛАН РАДА ВРШЊАЧКОГ ТИМА.....	190
ТИМОВИ У ШКОЛИ.....	191
ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	191

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Правилник о општим основама школског програма
(Објављено у „Просветни гласник”, бр. 5. од 28. фебруара 2004)

Закон о основама система образовања и васпитања, „Службени гласник РС“ бр. 88/2017 и 27/2018;

Закон о основном образовању и васпитању, „Службени гласник РС“, бр. 101/2017;

Закон о уџбеницима и другим наставним средствима, „Службени гласник РС“ бр. 72/2009 и 68/2015;

Правилник о оцењивању ученика у основној школи, Службенигласник РС –Просветни гласник“ бр. 67/2013;

Правилник о наставном плану и програму за основну музичку школу Сл.Гласник РС - Просветни гласник бр. 5/2010.

О НАМА

ИСТОРИЈАТ ШКОЛЕ

Музичка школа је почела са радом 1960. године. До тада људи су се музиком бавили аматерски, најчешће у оквиру културно-уметничких друштава. Први пут у Ади музика се професионално предаје и учи од 1958. године, када је у Ади отворено издвојено одељење Сенђанске музичке школе.

Због великог интересовања ученика – примљено је 150 ученика – већ две године касније добијамо самосталну музичку школу. Школа добија име по ђуеном композитору Барток Бели. Први директор школе Сечењи Ференц, био је по занимању учитељ. Школа је тада имала 150 ђака и 11 наставника.

Од 1962. до 1968. године директор је био Цвитко Ференц. Школа наставља да расте и да се развија. После тог периода наставник Јакобовић Андор је дао свој печат развоју установе. За време његовог руковођења школом настаје симфонијски оркестар у коме су свирали ученици и наставници. Квалитет рада је растао. Наставник виолине Биркаш Јанош формира камерни оркестар Барток, који остварује лепе резултате на такмичењима. Године 1989. наставник Биркаш Јанош наставља вођење школе. Те године се формира оркестар хармонике под вођством наставнице Липаи Монике, који постиже успехе и на међународним такмичењима.

Од 1998.-2001. године директор постаје Рожа Илдико професор клавира.

Од 2001. године школом је руководила Латак Жужана. Од 2010. године школом руководи Рожа Илдико до 12.08.2014. године а од 13.08.2014. године Бач Анамарија, наставник солфеђа, теорије музике и хора.

СНАГА ШКОЛЕ

Снага школе је квалитета професионални кадар и високо професионалан однос према раду.

Снага наше школе је развијање способности свирања на музичком инструменту међу ученицима који стичу прва знања и усвајају основне вештине свирања на жичаним, дувачким или инструментима са диркама, односно певања, сврстаних у 6 одсека:

КЛАВИРСКИ ОДСЕК

ГУДАЧКИ ОДСЕК (виолина)

ДУВАЧКИ ОДСЕК (флаута, кларинет)

ТРЗАЧКИ ОДСЕК (гитара, тамбура)

ОДСЕК ХАРМОНИКЕ

ОДСЕК СОЛО ПЕВАЊА

Снага наше школе је и у неговању пријатељских односа са свим музичким школама у Србији и земљама из окружења, а нарочито са следећим школама:

Музичка школа „Стеван Мокрањац“ Сента

Музичка школа Бачка Топола

МШ „Петар Коњевић“ Бечеј

ОМШ „Слободан Малбашки“ Кикинда

Основна музичка школа Кањижа

Музичка школа Нови Кнежевац

Музичка школа Суботица

МИСИЈА

Пружање квалитетног музичког образовања, развијање свих видова интелигенције путем музике и укључивање ученика и родитеља у сарадњу са културним, уметничким и осталим факторима окружења. Такође, мисија је да наша школа постане узор и извор музичких и културних дешавања у општини, да се на тај начин популарише класична музика и да се формира музички укус, али и публика која ће уживати у таквим музичким догађајима.

ВИЗИЈА

Школа као отворен музички центар са мноштвом програма и пројеката, потеклих од наставника, ученика и родитеља, који се реализују у сарадњи са целокупним окружењем.

ОПШТЕ ОСНОВЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Опште основе школског програма јесу основа за: утврђивање основа програма по циклусима у основном образовању и васпитању; доношење програма завршних испита; доношење школског програма и утврђивање критеријума вредновања квалитета образовања и васпитања.

Основно образовање и васпитање остварује се на основу школског програма који школа доноси у складу са законом. Школским програмом подразумевају се сви садржаји, процеси и активности усмерени на остваривање циљева и исхода образовања и васпитања, прописани на републичком и школском нивоу.

Школски програм школе састоји се од општег и посебног дела.

Заступљеност наставе општег и посебног дела школског програма одређена је Законом и посебним основама школског програма за сваки разред.

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Сврха програма образовања

Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Општи принципи образовања и васпитања су:

- поштовање неповредивости људског живота и индивидуалне вредности, идентитета и интегритета сваког људског бића;
- једнака вредност сваког и једнакоправност свих;
- уважавање и поштовање свих учесника у образовном процесу;
- поштовање и неговање основних људских права и слобода и права детета;
- уважавање и поштовање личности и личних својстава, узрасних и развојних карактеристика ученика и индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања;
- праведност, правичност и солидарност;
- децентрализација, демократизација и професионализација;
- доступност и квалитет;
- одговорност учесника у образовном процесу и носилаца интереса у образовању;
- поштовање, неговање и одговорност за одржање и унапређивање природне и социјалне средине;
- образовање је доживотни процес.

Принципи на којима се заснива образовни процес:

- образовање припрема за информационо, технолошки напредно, глобално друштво;
- образовање се остварује комбиновањем дисциплинарног и интегрисаног приступа;
- образовање се остварује активним, кооперативним и партиципативним методама наставе и учења;
- квалитет и ефикасност образовања и успех у образовању одређују се степеном остварености исхода;
- образовање се остварује у развојно и образовно подстицајном окружењу.

Општи циљеви образовања и васпитања

Образовање и васпитање развија знања, вештине, ставове и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, уз поштовање других особа, њиховог идентитета, потреба и интереса и активно и одговорно учествује у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Образовање и васпитање се остварује са циљем да сваком ученику омогући:

- развој свих аспеката личности, у складу са развојним потребама, потенцијалима и интересовањима;
- да упозна себе и да самостално, промишљено и одговорно доноси одлуке које се тичу сопственог развоја и будућег живота, и промишљено и одговорно учествује у доношењу одлука друштвених група и заједници којој припада;
- познавање и разумевање природног и друштвеног окружења, њихове међусобне повезаности и сопственог места у њима;
- развој осећања припадности социјалним групама и друштву као целини, као и осећање припадности ширем европском простору.

Образовање и васпитање се остварује са циљем да ученика оспособи за:

- континуирано образовање, у складу са властитим потребама, интересима, потенцијалима и интересовањима;
- успешно суочавање са изазовима савременог света и живота и изазовима будућности;
- избор и стицање професије, у складу са способностима, интересовањима и економским окружењем, осигурање запослења и остваривање сопствених прихода;
- изградњу и усвајање вредносних ставова;
- активно учешће у очувању и неговању сопствене традиције и културе, као и традиције и културе других;
- заштиту сопствених потреба и интереса, развој и очување сопствене аутономије и интегритета, уз поштовање аутономије и интегритета других особа;
- уважавање, сарадњу и солидарност са припадницима различитих социјалних, етничких и културних група и активно учешће у развоју и очувању друштвене кохезије;
- физички активан и здрав начин живота и креативно коришћење слободног времена;
- будуће партнерске односе, брачни и породични живот и одговорно родитељство;
- активно учешће у заштити и очувању природе и природних ресурса.

Општи циљеви музичког образовања и васпитања

Музичко образовање и васпитање остварује се са циљем да сваком ученику омогуће:

- развој репродуктивно
- креативних и естетских аспеката личности у складу са развојним потребама, уметничким потенцијалима и интересовањима;
- да упозна себе и да самостално, промишљено и одговорно доноси одлуке које се тичу првенствено уметничког развоја и будућег живота;
- да се определи и оспособи за одређену уметничку професију, да осигура уметничко ангажовање и остварује сопствене приходе;
- познавање и разумевање друштвеног и културног окружења, њихове међусобне повезаности и сопственог места у њима;
- развој осећања припадности друштву и култури као целини и осећања припадности ширем европском друштвеном и културном простору.

Музичко образовање и васпитање остварују се са циљем да сваког ученика оспособи за:

- континуирано уметничко образовање у складу са сопственим потребама, интересима, потенцијалима и интересовањима;
- изградњу и очување личне уметничке аутономије и интегритета;
- успешно суочавање са изазовима будућег уметничког живота;
- креативно коришћење слободног времена и аматерско бављење уметношћу;
- усвајање и изградњу општекултурних и цивилизацијских вредносних ставова који произилазе из националне, европске и светске културне баштине;
- очување и преношење властитог културног наслеђа;
- активан допринос развоју, очувању и неговању властите традиције и културе;
- уважавање, сарадњу и солидарност са припадницима различитих етничких и културних група;
- допринос интеграцији у укупне европске културне и уметничке токове.

Општи исходи образовања и васпитања

Након завршетка основног образовања и васпитања ученик ће:

- бити способан да ефикасно комуницира на матерњем језику и бар једном страном језику;
- бити способан да уочава, анализира и решава проблеме;
- бити способан да поставља реалне и остварљиве циљеве и плански и одговорно ради на њиховој реализацији;
- бити способан да учествује у тимском раду;
- бити информатички писмен и способан да информационе технологије користи на сврсисходан, ефикасан и одговоран начин;
- поседовати систем основних знања о природном и друштвеном окружењу и свом месту у њима;
- познавати своје способности и особине, поштовати себе и бити способан да управља сопственим развојем и животом;
- поседовати личну аутономију и интегритет;

- поседовати осећање социјалне припадности и привржености сопственој породици, нацији и култури, познавати традицију и учествовати у њеном очувању;
- познавати и поштовати идентитет, културу и традицију других социјалних група и заједница и бити способан и заинтересован да комуницира и сарађује са њиховим припадницима;
- бити способан да језиком уметности изрази сопствена осећања, вредности и поглед на свет;
- бити способан да разуме различите форме и медије уметничког изражавања и комуникације;
- бити одговоран према сопственом здрављу и његовом унапређивању и способан за самостално и организовано бављење физичком активношћу;
- бити одговоран према очувању и унапређивању квалитета животне средине;
- уважавати и поштовати друге особе;
- познавати и уважавати основна људска права и права детета.

Општи исходи и стандарди образовања

Општи исходи образовања и васпитања резултат су целокупног процеса образовања и васпитања којим се обезбеђује да деца, ученици и одрасли стекну знања, вештине и вредносне ставове који ће допринети њиховом развоју и успеху, развоју и успеху њихових породица и друштва у целини.

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди све услове да деца, ученици и одрасли постижу опште услове, односно буду оспособљени:

- Усвајају и изграђују знања, примењују и размењују стечено знање;
- Науче како да уче и да користе свој ум;
- Идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење;
- Раде ефикасно са другима као чланови тима, групе, организације и заједнице;
- Прикупљају, анализирају организују и критички процењују информације;
- Ефикасно и критички користе науку и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини.

Остваривање општих исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања, кроз све облике начине и садржаје рада.

Остваривање принципа циљева и стандарда постигнућа

На крају првог квартала у првом полугодишту и трећег квартала у другом полугодишту, школа је у обавези да у року од 8 дана завршетка квартала писмено обавести родитеља или старатеља ученика о постигнутом успеху у учењу и владању, броју изостанака са наставе и изреченим васпитним мерама односно васпитно-дисциплинским мерама. Обавештење се доставља лично, на родитељском састанку или препоручено поштом.

За време зимског распуста школа може да планира реализовање додатног и допунског рада са ученицима.

Језик на коме се остварује образовно васпитни програм

План и програм наставе и учења се остварује васпитни програм на српском језику и мађарском језику.

ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

Назив, врста и трајање свих програма

ШОМОВ „Бартók Бела“ Ада пружа могућност школовања на два нивоа: предшколско и основно музичко образовање.

Предшколско музичко образовање у трајању од годину дана:

- Припремни разред.

Основно музичко образовање које се реализује у два образовна циклуса обухвата:

- Основно музичко образовање у двогодишњем трајању
- Основно музичко образовање у четворогодишњем трајању
- Основно музичко образовање у шестогодишњем трајању

ПРЕДШКОЛСКО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Предшколско образовање у музичкој школи остварује се уписом деце од 6 година.

План наставе и учења за предшколско музичко образовање

Припремни разред

Узрасне групе	Трајање часа	Недељни фонд	Годишњи фонд
Припремни разред	45	2	70

Програм наставе и учења за предшколско музичко образовање

ПРИПРЕМНИ РАЗРЕД
(2 часа недељно 70 годишње)

Припремним разредом су обухваћена деца млађег узраста. Група предшколског узраста има до 15 ученика.

ЦИЉЕВИ:

- ☐ Развијање музикалности, интересовања и љубави према музици и уметности уопште
- ☐ Музичко описмењавање и слушање музике
- ☐ Усвајање великог броја песама са текстом
- ☐ Упознавање са елементарним појмовима из теорије музике
- ☐ Развијање смисла за импровизацију и способност активног слушања музичког садржаја

ЗАДАЦИ:

- ☐ Развијање љубави према музици
- ☐ Стицање спознаје да је пут од звука ка слици само обрнут процес од слике ка звуку
- ☐ Савладавање нотног писма, виолинског кључа, тактирања
- ☐ Развијање слуха и гласовног опсега, развијање музичке меморије
- ☐ Богаћење музичког фонда (дечје песме различитог карактера и садржаја и народне песме)

МЕЛОДИКА:

- ☐ Дечје песме примереног садржаја и карактера са текстом - по слуху
- ☐ Народне песме
- ☐ Песме модели за тонове у Це-дуру
- ☐ Транспоноване мотива - „померање”
- ☐ Слушање музике
- ☐ Дечје песме и инструментална литература
- ☐ Кретање уз слушање музике, корачање, тапшање, а уз свирање музике стицање навике за променом темпа
- ☐ Рад на импровизацији

РИТАМ:

- ☐ Четвртина и осмина
- ☐ Тактирање и бројање на два, три и четири
- ☐ Нотне вредности од целе до осмине ноте и паузе
- ☐ Препознавање дводела, тродела и четвородела

На крају школске године ученици полажу пријемни испит за I циклус, односно за I разред шестогодишњег и четворогодишњег образовања, који обухвата следеће:

- ☐ ритам
- ☐ музичку меморију
- ☐ слух
- ☐ хармонски слух.

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

У ШОМОВ „Барток Бела“ Ада основно музичко образовање и васпитање изучава се у оквиру следећег одсека:

I.Обавезни одсек

1.Одсек за класичну музику

ОБАВЕЗНИ ОДСЕЦИ Одсек за класичну музику

План наставе на Одсеку за класичну музику – шестогодишње образовање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова											
	Први циклус						Други циклус					
	I разред		II разред		III разред		IV разред		V разред		VI разред	
	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год
Инструмент	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	35
Оркестар, хор, камерна музика	-	-	-	-	-	-	2	70	2	70	2	70
Свега	4	140	4	140	4	140	6	210	6	210	7	245

План наставе на Одсеку за класичну музику – четворогодишње образовање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова							
	Први циклус				Други циклус			
	I разред		II разред		III разред		IV разред	
	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год
Инструмент	2	70	2	70	2	70	2	70
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	70
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	1	35
Оркестар,хор, камерна музика	-	-	-	-	2	70	2	70
Свега	4	140	4	140	6	210	7	245

План наставе на Одсеку за класичну музику – двогодишње образовање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова			
	Први циклус		Други циклус	
	I разред		II разред	
	нед	год	нед	год
Соло певање	2	70	2	70
Солфеђо	3	105	2	70
Теорија музике	-	-	1	35
Упоредни клавир	1	35	1	35
Свега	6	210	6	210

ОРГАНИЗАЦИЈА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

I Обавезни одсеци

1. Одсек за класичну музику

Шестогодишње школовање садржи програм образовања за ученике следећих инструмената: виолина, гитара, клавир, хармоника, тамбура и флаута.

Четворогодишње школовање садржи програм образовања за ученике следећих инструмената: кларинет.

Двогодишње школовање садржи програм образовања за ученике соло певања.

ОСНОВНИ ОБЛИЦИ ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

У први разред музичког школовања може да се упише ученик млађи од девет, четворогодишњег – млађи од једанаест и двогодишњег – старији од четрнаест година.

Настава у основној музичкој школи изводи се индивидуално (настава инструмента и соло певања) и групно (настава солфеђа, теорије музике, хора, оркестра и камерне музике).

Разред у групној настави солфеђа и теорије музике може да има највише десет ученика, оркестар тридесет, хор педесет, а камерни ансамбл три ученика.

1. Настава инструмента, односно соло певања у првом циклусу школовања су траје 30 минута, а у другом циклусу 45 минута.

Настава главног предмета и упоредног клавира је индивидуална у свим разредима.

Час упоредног клавира у првом и другом разреду одсека за соло певање траје 45 минута.

2. Настава солфеђа и теорије музике одвија се у групама од највише 10 ученика. Часови солфеђа и теорије музике трају по 45 минута.

3. Настава оркестра, хора и камерног музицирања се организује за све ученике другог циклуса осим соло певања.

Настава оркестра се организује за ученике гудачких и дувачких инструмената и хармонике.

Настава камерне музике се организује формирањем камерних ансамбала према бројном стању ученика.

Ученици инструменталисти који не свирају у оркестру обавезни су да похађају наставу хора или камерне музике.

Часови оркестра, хора и камерне музике трају по 45 минута. За потребе јавне и културне делатности могуће је повећати фонд часова из ових предмета.

4. Клавирска сарадња – корепетиција

Часове корепетиције имају ученици гудачких инструмената, дувачких инструмената и соло певања.

За ученике првог циклуса гудачких и дувачких инструмената, настава корепетиције је 15 минута недељно по ученику.

За ученике другог циклуса гудачких и дувачких инструмената инструмената настава корепетиције је 30 минута недељно по ученику.

Ученици првог разреда соло певања наставу корепетиције имају 30 минута, а другог разреда 45 минута недељно по ученику.

Клавирски сарадник-корепетитор држи ученику наставу у присуству његовог наставника главног предмета.

ДОДАТНА НАСТАВА

За ученике који се истичу својим талентом, знањем и напредовањем, организује се додатна настава. Организовање додатне наставе у свим разредима предлажу стручна већа предмета.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Организовање допунске наставе предлажу стручна већа предмета. Допунска настава организује се за ученике који у учењу имају тешкоће због којих не постижу задовољавајући успех.

КУЛТУРНА И ЈАВНА ДЕЛАТНОСТ

Културна и јавна делатност је јединствена активност која се организује и одвија на нивоу целе школе према програму Културне и јавне делатности Школе.

СМОТРЕ И ИСПИТИ

У основној музичкој школи План и програм се остварује кроз:

1. Смотре
2. Испити: пријемни; годишњи; разредни; поправни.

Смотре

Смотре се организују у циљу провере знања и напредовања ученика у току и на крају првог полугодишта или школске године према наставном плану и програму одговарајућег одсека и предмета и остварују се на основу школског програма. Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Испити

Пријемни испит полаже се пре уписа у први разред, у јунском или августовском року. На пријемном испиту проверава се слух, ритам, музичка меморија. Ученици који су похађали програм припремног разреда, полажу пријемни испит.

Годишњи испит из главног предмета полажу ученици трећег, четвртог, петог и шестог разреда шестогодишње школе, другог, трећег и четвртог разреда четворогодишње школе и другог разреда двогодишње школе. Годишњи испит из солфеџа полажу ученици трећег и шестог разреда шестогодишње школе, другог и четвртог разреда четворогодишње школе и другог разреда двогодишње школе. Годишњи испит из теорије музике полажу ученици шестог разреда шестогодишње школе, четвртог разреда четворогодишње школе и другог разреда двогодишње школе. Годишњи испит из упоредног клавира, полажу ученици другог разреда двогодишње школе. Ученици који убрзано напредују полажу годишњи испит у два испитна рока. У јануарском испитном року полажу испите разреда у који су уписани, а у јунском испитном року испите из наредног разреда.

Ученици који на годишњем испиту у четвртом и петом разреду шестогодишњег образовања, добију негативну оцену из главног предмета понављају разред. Ученици који на годишњем испиту добију негативну оцену из неког од осталих предмета полажу поправни испит, у августовском року. Ученици разреда у којима нема годишњег испита оцењују се годишњом оценом. Ванредни ученици полажу годишњи испит из свих предмета, у свим разредима.

Разредни испит полажу ученици који, у току школске године, нису похађали више од трећине укупног броја часова, а утврди се да нису савладали садржај наставног програма за ту годину. Ученици такође полажу разредни испит из предмета из којег није одржано

више од трећине часова утврђених наставним планом. Ученици који добију негативну оцену на разредном испиту полажу поправни испит, у августовском року, а ученици завршног разреда у јунском и августовском року. Ученици који не положе разредни испит понављају разред.

Поправни испит полажу ученици са недовољном оценом из предмета из којег се не полаже годишњи испит и ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из теорије, солфеђа и упоредног клавира. Ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из главног предмета не могу да полажу поправни испит. Ученик који има до две недовољне закључене оцене полаже поправни испит у августовском року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року.

Испит за ниво првог циклуса основног музичког образовања – контролни испит полажу ученици који нису завршили први циклус основног музичког образовања, а желе да се упишу у други циклус музичког образовања.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ НАСТАВЕ : Оспособљавање ученика за наставак школовања у средњој музичкој школи, а истовремено и за самостално, аматерско бављење музиком, на нивоу основношколског знања и искуства.

ЗАДАЦИ НАСТАВЕ :

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичке меморије и музичке фантазије.
- Упознавање ученика са грађом, акустичким својствима и изражајним могућностима одабраног инструмента (ученика који су одабрали певање – са својствима људског гласовног апарата).
- Овладавање основном техником свирања на одабраном инструменту (за ученике певања – вокалном техником).
- Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава.
- Основно музичко описмењавање
- Усвајање основних знања из области музичке теорије и историје.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања – самосталног и у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике.
- Развијање и профилирање естетских музичких критеријума.

– Развијање афирмативних етичких ставова у односу на опште људске вредности, националну и светску културну баштину, значај музичке уметности у светској култури, професију музичара и важност његове улоге у друштву.

1. ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ

1.1. ШЕСТОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

ГУДАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

(виолина, виола, виолончело)

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Формирање психомоторних извођачких релација у којима водећу улогу треба да има асоцијативни доживљај звучне материје (унутрашњи слух). Развој појединца зависи од професионалног школовања музичког слуха који мора да води и организује извођачке покрете по принципу "од представе ка њеној реализацији", односно "од доживљаја звука према покрету".
- Овладавање основном техником свирања у складу са индивидуалним, анатомским, психофизичким и уметничким могућностима ученика.
- Развијање критичког односа према основним елементима музичког извођења и извођење композиција квалитетним тоном интонативно тачно, ритмички тачно
- Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава(темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације, акцентуације и инструментације) и изградња способности њихове адекватне стилске употребе у процесу извођења музичког дела.
- Музичко описмењавање - постизање вештине течног читања и писања нота у и разумевање значења најучесталијих (нумеричких, графичких и вербалних) темповских, карактерних, метричких, динамичких, агогичких, акцентних и артикулационих ознака у нотном тексту.
- Развијање стваралачко-извођачких способности. Развијање креативности у складу са музичким, емоционалним и интелектуалним способностима појединца.
- Усмеравање ученика за самостално бављење инструментом (формирање радних навика).
- Извођење програма у целини, напамет.
- Самостално увежбавање задате композиције.
- Самостално читање непознатог нотног текста.
- Учествовање ученика у раду оркестра, камерних састава и осталих облика групног музицирања.
- Активно учешће у музичком животу средине у којој живи.

ВИОЛИНА
I циклус (I, II и III разред)
I разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Формирање музичко-слушних представа изражајним певањем песмица по слуху.
- Почетни рад на развијању музичке фантазије, путем игре и приче.
- Упознавање са инструментом (усвајање назива делова инструмента).
- Нотно описмењавање.
- Поставка леве руке и њено прилагођавање инструменту свирањем једноставних песмица по слуху (пицикато).
- Поставка десне руке и прилагођавање вођењем гудала на празним жицама, променом гудала и прелазима са жице на жицу.
- Усвајање основне поделе гудала.
- Упознавање са потезима деташе и легато.
- Рад на развијању музичког слуха.
- Рад на добијању звука, интонацији, и ритму.
- Усвајање прве позиције.
- Свирање песмица различитог карактера.

ШКОЛЕ

- Љ. Степановић: Виолинска почетница
- Д. Марковић: Почетна школа за виолину, I свеска
- Денеш, Регер и Немет: Виолина А Бе Це
- Лањи и Денеш: Школа за виолину I свеска
- Сузуки: Школа за виолину I
- Геза Силваи: Школа за виолину А, Бе, Це, Де

КОМАДИ

- Д. Марковић: Мали комади за виолину и клавир. I свеска
- Гарлицки, Родионов, Уткин и Фортунатов: Хрестоматија за I и II разред
- Фортунатов: Млади виолиниста, I свеска
- Ласло Роша: Враголан 1,2
- Ласло Роша: Дуети 1

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- три дурске лествице са трозвучима;
- двадесет вежбица;
- десет малих комада песмица.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

НАПОМЕНЕ

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Школама се оставља могућност да у оквирима својих школских програма, пропишу неки други вид оцењивања (усмени или писмени коментар наставника или групе наставника, чланова одговарајуће комисије).

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, смотрима и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

II разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на развоју музичко-слушних представа путем изражајног певања, свирања по слуху.
- Наставак рада на развијању музичке фантазије путем игре и приче.
- Упознавање са значењем најчешћих ознака за темпо (*анданте, модерато, аллегро, престо...*).
- Упознавање са релативним трајањем нота (целих, половина, четвртина, осмина и њима одговарајућих пауза и триола) и значењем пунктирања.
- Упознавање са значењем основних динамичких ознака (*пиано, мезофорте, форте, диминуендо, цресцендо...*).
- Усавршавање вештине читања нота са циљем успостављања трајне навике упражњавања ове активности током читавог школовања.
- Упознавање са појмом мисаоне целине (фраза).

ШКОЛЕ

- Д. Марковић: Почетна школа за виолину I и II свеска
- Лањи и Денеш: Школа за виолину II свеска
- Сузуки: Школа за виолину I
- Грегоријан: Скале
- Геза Силваи: Школа за виолину Де, Е
- Геза Силваи: Жуте странице за виолину - III свеска "Основе различитих потеза"
- Геза Силваи: Жуте странице за виолину - I свеска "Основе различитих ритмова"

КОМАДИ

- Д. Марковић: Мали комади за виолину и клавир, II свеска

- Гарлицки, Родионов, Уткин и Фортунатов: Хрестоматија за I и II разред
- Фортунатов: Млади виолиниста. I свеска
- Ласло Роша: Враголани II, IV, V, VI свеска
- Ласло Роша: Дуети 3

КОНЧЕРТИНА

- С. Мах: Лаки кончertino
- П. Николић: Кончertino Ге-дур
- Кихлер: Кончertino Ге-дур

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири једнооктавне лествице;
- шест етида са различитом проблематиком;
- четири комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Две композиције, по слободном избору.

III разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставак рада на развоју музичко-слушних представа усложњавањем тешкоћа савладаних у претходном разреду.
- Почетак рада на поступку свесног меморисања музичког дела.
- Наставак рада на развијању музичке фантазије асоцијативно подстицајним разговорима и буђењем интересовања за креативно музичко изражавање.
- Почетак формирања представе о уметнички лепом звуку, тонско објашњење "певања" на инструменту.
- Даље усавршавање могућности извођачког апарата.
- Проширивање знања о ознакама темпа, карактера, динамике и агогике.
- Почетни рад на формирању навике самосталног вежбања и принципа јединства слуховне од механичке компоненте.

ШКОЛЕ

- Д. Марковић: Почетна школа за виолину, II, III свеска
- Лањи и Денеш: Школа за виолину, III свеска
- Сузуки: Школа за виолину II
- Волфарт: 60 етида за виолину, оп. 45
- Гарлицки, Родионов и Фортунатов: Изабране етиде, I свеска - избор
- Грегоријан: Скале

- Геза Силваи: Школа Е, еФ
- Геза Силваи: Жуте странице за виолину - III свеска "Основе различитих потеза"
- Геза Силваи: Жуте странице за виолину - I свеска "Основе различитих ритмова"
- Геза Силваи: Жуте странице за виолину - II свеска "Основе различитих ритмова и украса"

КОМАДИ

- Д. Марковић: Мали комади за виолину и клавир, II свеска
- Гарлицки, Родионов, Уткин и Фортунатов: Хрестоматија за I и II разред
- Фортунатов: Млади виолиниста, II свеска
- Ласло Роша: Враголани VI, VII, III свеска
- Ласло Роша: Дуети 2

КОНЧЕРТИНА

- Комаровски: Концертино Ге-дур
- Кихлер: Концертино Ге-дур, II, III став
- Ридинг: Концертино Ге-дур, Де-дур, ха-мол
- Вивалди (Фелински): Концертино Ге-дур

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири лествице кроз две октаве и разлагања по Грегоријану;
- шест етида са различитом проблематиком;
- четири комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица кроз две октаве са разлагањима по Грегоријану;
2. Једна етида одговарајуће тежине;
3. Два комада различитог карактера, варијације или концертино.

II циклус (IV, V и VI разред) IV разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставак рада на развоју музичко-слушних представа даљим усложњавањем тешкоћа савладаних у претходном разреду.
- Наставак рада на поступку свесног меморисања музичког дела.
- Наставак рада на развијању музичке фантазије подстицајним разговорима поједностављеног садржаја, примереног учениковом узрасту као и указивањем на аналогije међу уметничким вредностима дела из разних области уметничког изражавања (књижевности, сликарства, вајарства, архитектуре...).
- Даље усавршавање ефикасности извођачког апарата радом на композицијама сложенијих техничких захтева.

- Навикавање на повремену употребу метронома у процесу вежбања с инсистирањем на увиђању суштинске разлике између музичких изражајних средстава метра и ритма, односно метричног и ритмичног свирања.
- Употпуњавање знања о ознакама темпа, карактера, динамике и агогике, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања прописаног годишњег репертоара.
- Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања.

ШКОЛЕ

- Д. Марковић: Школа за виолину III
- Гарлицки, Родионов и Фортунатов: Изабране етиде III
- Волфарт: 60 етида, оп. 45
- Кајзер: 36 етида, оп. 20, I свеска
- Грегоријан: Скале
- Геза Силваи: Школа за виолину Ф
- Геза Силваи: Жуте странице за виолину II, III

КОМАДИ

- Д. Марковић: Мали комади за виолину и клавир, III свеска
- Бакланова: Сонатина Бе-дур
- Фортунатов: Млади виолиниста, II свеска
- Хрестоматија за III-IV разред

КОНЧЕРТИНА

- А. Јаншинов: Кончертино оп. 35
- Кихлер: Кончертино у стилу Вивалдија Де-дур
- Л. Портноф: Кончертино а-мол
- Хубер: Кончертино Еф-дур
- Бакланова: Кончертино де-мол
- Ридинг: Кончертино Ге-дур

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири дурске двооктавне лествице у позицији са разлагањима по Грегоријану;
- осам етида са различитом проблематиком;
- четири комада различитог карактера;
- једна велика форма: став из концерта, кончертина, сонате или тема с варијацијама.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна двооктавна лествица у позицији са разлагањима по Грегоријану;
2. Две етиде са различитом проблематиком;
3. Једна велика форма: став из концерта или тема с варијацијама.

V разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Континуирани рад на развоју музичке фантазије.
- Интензиван рад на даљем развоју могућности извођачког апарата, путем савлађивања свих врста техничких тешкоћа (у варијантама прилагођеним индивидуалним могућностима ученика).
- Континуирано употпуњавање знања о ознакама темпа и карактера, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања композиција из задатог годишњег репертоара.
- Стално усвајање нових знања из области музичке теорије (повезано са композицијама које ученик изучава у току године).
- Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања.

ШКОЛЕ

- Гарлицки, Родионов и Фортунатов: Избор етида, III свеска
- Волфарт: 60 етида оп. 45
- Кајзер: 36 етида оп. 20, II свеска
- Мазас: Етиде оп. 36, I свеска
- Донт: Етиде оп. 37 - избор
- Грегоријан: Скале

КОМАДИ

- Фортунатов: Млади виолиниста, II свеска
- Гарлицки, Родионов и Фортунатов: Хрестоматија II
- Хрестоматија IV и V разред

ВЕЛИКЕ ФОРМЕ

- А. Вивалди: Концерт Де-дур, I став
- А. Вивалди: Концерт Ге-дур, I став
- А. Вивалди: Концерт а-мол, I став
- О. Ридинг: Концерт Де-дур, оп. 25
- О. Ридинг: Концерт Ге-дур, оп. 24
- Комаровски: Концерт А-дур
- Данкла: Варијације
- Бакланова: Варијације
- А. Комаровски: Варијације

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две двооктавне дурске и молске лествице са разлагањима са променом позиција по Грегоријану;
- осам етида различите проблематике;
- два комада различитог карактера;

- једна велика форма: став из концерта или варијације.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица кроз две октаве са променом позиција и разлагањима по Грегоријану;
2. Две етиде са различитом проблематиком;
3. Један став концерта.

VI разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставак рада на техници свесног меморисања.
- Оспособљавање ученика за самостално развијање музичке фантазије.
- Интензиван рад на даљем усавршавању ефикасности извођачког апарата.
- Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања.
- Континуирано употпуњавање знања о ознакама темпа и карактера, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања композиција из задатог годишњег репертоара.

ШКОЛА

- Кајзер: 36 етида за виолину оп. 20, III свеска
- Мазас: Етиде оп. 36, I свеска
- Гарлицки, Родионов и Фортунатов: Избор етида, III свеска
- Кројцер и Јамполски: Етиде (почетне етиде)

КОМАДИ

- Г. Ф. Телеман: Сарабанда и Гавота
- Л. Бокерини: Менует
- Ј. Х. Фиоко: *Аллегро*
- А. Корели: *Аллегро* Де-дур
- Н. Рубинштајн: Преслица
- Хрестоматија за V и VI разред
- Млади виолиниста III свеска
- Данкла: Варијације

ВЕЛИКЕ ФОРМЕ

- Г. Ф. Телеман: Сонатине Ге-дур, Е-дур, Еф-дур
- А. Корели: Сонате А-дур, е-мол
- З. Фибих: Сонатина де-мол
- А. Вивалди: Концерт а-мол, II и III став
- Ј. С. Бах: Концерт а-мол, I став
- Ј. Б. Аколај: Концерт а-мол
- Г. Б. Виоти: Концерт оп. 23, Ге-дур, I став

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две треоктавне дурске и молске лествице са разлагањима по Грегоријану;
- шест етида различите проблематике;
- два комада различитог карактера;
- две велике форме: став из концерта и два става из барокне сонате.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица кроз три октаве са разлагањима по Грегоријану;
2. Две етиде са различитом проблематиком;
3. Један комад;
4. Један став концерта.

ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС

Препоручена литература није обавезујућа нити је исцрпна и предлаже се као подсетник у којем се могу пронаћи упоришта за самосталну креацију у свакодневној школској пракси и као подстицај за даљи развој професионалних идеја и поступака.

- Н. Бакланова: Први часови, Москва, 1977.
- Денеш, Регер и Немет: Виолина А Бе Це, Будимпешта, 1997.
- Д. Марковић: Нека увек буде песма, почетна школа за виолину, Београд 1975.
- Д. Марковић: Нека увек буде песма, 2. део Београд, 1975.
- Д. Марковић: Коло око света, 3. део, Београд, 1982.
- К. Родионов: Почетна школа за виолину, Москва, 1972.
- Лањи и Денеш: Школа за виолину, I и II део, Будимпешта, 1997.
- Фортунатов: Млади виолиниста, I и II део, Ростов, 1997.
- С. М. Шаљман: Постаћу виолиниста, Лењинград, 1984.
- М. Гарлицкиј: Корак по корак, Москва, 1985.
- В. Јакубовскаја: На врх поступно, Сент-Петерсбург, 1974.
- Станко, Старјук: Први кораци младог виолинисте, Кијев, 1984.
- Љ. Степановић: Виолинска почетница
- Стеценка и Тугович: Виолина, I разред, Кијев, 1980.
- В. Стеценка: Прве мелодије, Кијев, 1960.
- К. И. Тахтачиев: Виолина I, Кијев, 1991.
- Пархоменко и Зељдис: Виолина, Кијев, 1974.
- А. Григоријан: Почетна школа свирања на виолини, Москва, 1991.
- Гарлицкиј, Родионов, Уткин и Фортунатов: Хрестоматија, I и II део, Москва, 1963.
- Д. Марковић: Мали комади за виолину и клавир, I и II део, Београд, 1977.
- М. Ивановић: Од класике до модерне, I и II део, Београд, 1972.
- Гарлицкиј, Родионов, Уткин и Фортунатов: Избор етида за виолину за ученике I-III разреда
- Волфарт: 60 етида за виолину, оп. 45, Београд, 1975.
- Кајзер: Етиде за виолину оп. 20, Београд, 1975.
- Сузуки: Школа за виолину, Токио, 1978.

- П. Николић: Кончертино бр. 1, Ге-дур
- С. Мах: Лаки кончертино
- О. Ридинг: Кончертино ха-мол, Ге-дур
- А. Комаровски: Кончертино Ге-дур
- Г. Ф. Хендл: Варијације А-дур
- А. Вивалди: Концерт Ге-дур, I став
- Ф. Кихлер: Концерт Ге-дур, I став
- Н. Бакланова: Кончертино, де-мол

ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС

Препоручена литература није обавезујућа нити је исцрпна и предлаже се као подсетник у којем се могу пронаћи упоришта за самосталну креацију у свакодневној школској пракси и као подстицај за даљи развој професионалних идеја и поступака.

- Гарлицкиј, Родионов, Уткин и Фортунатов: Избор етида за виолину за ученике III - V разреда
- Грегоријан Скале, Москва 1973.
- Донт: Етиде оп. 37
- Кројцер: 42 етиде Москва, 1973.
- Мазас Етиде оп. 36 св. 1,2
- Шрадек: Вежбе св. 1
- Гарлицкиј, Родионов, Уткин и Фортунатов: Хрестоматија, за 3, 4, 5, 6 разред, Москва, 1963.
- Сузуки: Школа за виолину 4-8 св., Токио, 1978.
- Фортунатов: Млади виолиниста, II, III део, Ростов, 1997.
- Бакланова: Варијације Г дур
- Ш. Данкла: Варијације 1 (на тему Пачинија)
- Варијације 3 (на тему Белинија)
- Варијације 5 (на тему Вејгља)
- Варијације 6 (на тему Меркадантеа)
- Концертни соло
- А. Корели: Соната е мол
- Соната де мол
- Соната А дур
- Мартину: Сонатина
- Ж. Аколај: Концерт а мол
- А. Вивалди: Концерт а мол
- Концерт е мол
- Концерт Ге дур
- Концерт ге мол
- Ф. Зајц: Концерт 1
- А. Комаровски: Варијације на руску тему
- Концерт 2
- Концерт 1
- Ј. С. Бах: Концерт а мол
- Ш. Берио: Балетске сцене
- Концерт а мол

В. Стојанов: Кончертино
П. Христосков: Кончертино
В. Марковић: Збирка најзаступљенијих виолинских концерата

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ГУДАЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА **(виолина, виола, виолончело)**

Образовање и васпитање ученика музике је изразито захтеван и одговоран посао.

Подразумева се да онај који се њиме бави, поред одговарајућег професионалног знања и искуства треба да, свакако, поседује још и доста широк увид у основне принципе и законитости развојне психологије.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији "трећег родитеља", представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи (нарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала.

Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности - једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав спектар активности - од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања. То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада на одабраном делу, трудити да му пренесе, не само своје знање о прстореду, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединоствима које га карактеришу, емотивној, поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности).

Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику се, из тог разлога, препоручује да посвети повишену пажњу овој проблематици, изналажењем и практичном применом најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода. Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици освајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању - повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област гудачке литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем свог културног и духовног хоризонта.

ЖИЧАНИ ИНСТРУМЕНТИ

ГИТАРА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Успостављање међусобног поверења између наставника и ученика.
- Формирање унутрашњих слуховних музичких представа и усвајање основних елемената музичке писмености.
- Овладавање основном техником свирања у складу са индивидуалним, анатомским, психо- физичким и уметничким могућностима ученика.
- Развијање критичког односа према основним елементима музичког извођења.
- Усмеравање ученика за самостално бављење инструментом (формирање радних навика).
- Оспособљавање ученика за наставак школовања.
- Развијање музичке писмености.
- Овладавање основним акордима и њихова примена кроз позиције на инструменту.
- Овладавање специфичним ознакама везаним за инструмент.

- Свирање лествица закључно са деветом позицијом користећи основне технике, као и основне прстореде (и м, а м и, п и).
- Извођење комбинација арпеђа (п и м а, п а м и...).
- Коришћење великог и малог бареа.
- Коришћење једноструког и вишеструког легато.
- Извођење свих украса (од предудара до трилера).
- Развијање способности уочавања хармонских промена у току свирања.
- Препознавање: мотива, фразе, реченице, дводелне и троделне песме, варијација, сонатног облика.

I циклус (I, II и III разред)
I разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Певање песама за децу уз професорову пратњу на гитари ради што природнијег увођења ђака у музику и учвршћивања музичке меморије, ритма и мелодике.
- Упознавање ђака са основним деловима инструмента, правилним седењем и правилним положајем обе руке.
- Почетак континуираног рада на музичком описмењавању детета које мора да обухвати основне ритмичке вредности (почев од целе ноте, па све до шеснаестина, триола, синкопа и пунктираних нота) јер се све оне срећу већ у композицијама за I разред, затим абecedна имена нота, систем повисилица, снизилица и разрешилица као појам такта и мере укључујући и дво, тро и шестоосмински такт.
- Једноставно објашњење појма музичке фразе.
- Свирање тонова апојандо техником (прво на празним жицама, потом у краћим лествичним кретањима) и тирандо техником (симултани акорди и арпеђа).
- Савладавање најмање једне лествице у оквиру прве позиције.
- Увод у полифонију преко врло једноставних канона и имитација.
- Захтеви за најједноставнијим динамичким контрастима (форте - пиано) и најједноставнијим променама боје, а све у покушају да се оствари једноставан музички израз на коме треба инсистирати од почетка.

ЛИТЕРАТУРА

- Ј. Јовичић: Школа за гитару, I део
- Ј. Јовичић: Почетница за гитару
- Ј. Јовичић: Избор лаких етида за гитару - додатак првом делу Школе
- М. Дујмовић: Чаробни свет гитаре
- В. Андре: Збирка композиција за гитару
- С. Прек: Почетница за гитару и Школа за гитару, I део
- Ши́ра литература по избору наставника, а у складу са програмом

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири лествице у првој позицији;
- четири етиде;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

НАПОМЕНЕ

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у квалитет наставниковог рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Школама се оставља могућност да, у оквирима својих школских програма, пропишу неки други вид оцењивања (усмени или писмени коментар наставника или групе наставника, чланова одговарајуће комисије).

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, смотрима и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

II разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даље учвршћивање техничких елемената научених и I разреду кроз комаде, етиде и вежбе које морају бити нешто сложеније и дуже од оних из I разреда.
- Комплетно упознавање свих нота на свим жицама, закључно са петом позицијом.
- Савладавање основних дурских и молских акорада у првим позицијама.
- Рад на дурским и молским лествицама до петог поља, уз објашњење промене позиције.
- Поставка малог бареа.
- Наставак тежње за постизањем музичког израза уз употребу динамике (форте, фортисимо, пиано, пианисимо), боја (ординаре, тасто, понтичело).
- Једноставно објашњење најосновнијих елемената музичке форме - двотакт, тротакт, мотив.

ЛИТЕРАТУРА

1. Ј. Јовичић: Школа за гитару, I и II део
2. Ј. Јовичић: Избор лаких етида за гитару
3. В. Андре: Збирка композиција за класичну гитару
4. Х. Сагрерас: Лекције за гитару
5. Шири литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири лествице;

- четири етиде;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Две композиције, по слободном избору.

III разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Упознавање хватаљке закључно са седмом позицијом кроз вежбање позиционих вежби за четврту, пету и седму позицију.

- Увођење типских двооктавних лествица у новим позицијама са детаљним образложењем промене позиције и почетком рада на ритмичким варијантама.

Свирање лествичних интервала у спором темпу.

Постављање технике вибрата.

Рад на поставци великог баре хвата.

Рад на одвајању мелодије и пратње помоћу различите динамике и различитих врста удара.

Једноставна анализа композиција које се раде уз образложење карактера.

ЛИТЕРАТУРА

Ј. Јовичић: Школа за гитару, II део

Х. Сагрерас: Лекције за гитару

В. Андре: Збирка композиција за гитару

Д. Богдановић: Шест дечјих комада

Шира литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири лествице;
- четири етиде;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Лествица са каденцом и интервалима;
2. Етида;
3. Два комада.

II циклус (IV, V и VI разред)
IV разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даље употпуњавање и развијање способности ученика у оквиру садржаја програма.
- Поставка легато технике за леву руку.
- Даљи рад и усавршавање двооктавних лествица и интервала.
- Даље усавршавање арпеђа десне руке.
- Упознавање девете позиције кроз позиционе вежбе.
- Упознавање са једноставним украсима - горњи и доњи предудар.
- Увођење ознака карактера.
- Инсистирање на потпуној контроли ритма и темпа.
- Инсистирање на музичком изразу.
- Објашњење и употреба агогике.
- Оспособљавање ученика за самосталан рад анализирањем проблема који се јаве и изналажењем начина на који се они могу решити.
- Читање с листа врло једноставних композиција.

ЛИТЕРАТУРА

- Ј. Јовичић: Школа за гитару II и III део
- В. Андре: Збирка композиција за гитару
- Х. Сагрерас: Лекције за гитару
- М. Ђулијани: 120 арпеђа, оп. 1
- Ф. Сор: Етиде, оп. 31/I и II
- Ј. А. Логи: Партита
- Ј. Дауленд: Лаки комади
- Д. Богдановић: Шест дечјих комада
- Шири литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице кроз три октаве;
- четири етиде;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Лествица са каденцом и интервалима - само једна врста;
2. Етида;
3. Два комада - један полифони.

V разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на употпуњавању стеченог знања.
- Рад на легатима за леву руку.
- Рад на промени позиције и скоковима за леву руку.
- Даљи рад на украсима - двоструки предудар, мордент, пратрилер.
- Рад на артикулацији и детаљна контрола трајања тонова.
- Вежбе за баре и вежбе за истезање.
- Даљи рад на читању с листа у једноставнијим примерима.
- Проширивање репертоара ренесансним, барокним или модерним композицијама уз упознавање карактеристика стила.

ЛИТЕРАТУРА

- Ј. Јовичић: Школа за гитару, II и III део.
- В. Андре: Збирка композиција за гитару.
- Х. Сагрерас: Лекције за гитару.
- Шири литература по избору наставника.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице кроз три октаве;
- четири етиде;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Лествица са каденцом и интервалима - само једна врста;
2. Етида;
3. Два комада - један полифони.

VI разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на комплетном музичком усавршавању који подразумева захтеве у темпу, квалитету тона, динамици, боји, агогици, односно у целокупном музичком изразу.
- Рад на тремоло техници.
- Усавршавање украса - трилер.
- Рад на октавним флажолетима и на разним врстама ефеката (тамбора, пициката, ефекат добоша и др.).
- Рад на штимовању инструмента.

ЛИТЕРАТУРА

- Ј. Јовичић: Школа за гитару, III, IV и V део - само делови предвиђени програмом и прилагођени способностима ученика
- Ј. Јовичић: Композиције на фолклорне теме Балкана и Шпаније
- В. Андре: Збирка композиција за гитару
- Ф. Карули: Сонате
- М. Ђулијани: Сонатине
- Ф. Сор и Сеговија: 20 етида
- Шири литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице кроз три октаве;
- две етиде;
- два комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна трооктавна лествица;
2. Једна етида;
3. Један став сонатине или сонате, свите или варијације;
4. Један комад.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Примарни задатак коме професори, примењујући овај програм, треба да стреме је развој љубави ка музици и стварање потребе за музицирањем. Овако стечено музичко образовање мора постати важан део опште културе сваког ученика.

Следећи задатак је да се талентованим и амбициознијим ученицима постави здрава и чврста основа за наставак школовања и то не само техничка (рад прстију), већ права музичка, која подразумева музички израз.

Темељ програма чини Школа за гитару Јована Јовичића, чија прва три дела обрађују комплетну проблематику школе за основно музичко образовање. Музички материјал који се обрађује обухвата различите композиције, почев од најједноставнијих вежби (празне жице), па све до развијенијих цикличних и полифоних форми. Скале, вежбе или етиде морају бити саставни део свакога часа. Највећу важност у свирању техничких вежби треба дати разговетности и правилној ритмизацији, па тек потом лепоти тона и брзини.

Полифонија има задатак да развија музичку интелигенцију, меморију, да побољша слушне способности и развије осећај за стил. Разноврстан избор комада подстаћи ће машту, осећајност и темперамент.

До доброг звучања композиција мора се доћи не само конкретним изражајним захтевима (динамиком боја, артикулација), већ и непрекидном анимацијом која мора прво оживети, а потом одржати ученикову жељу за музицирањем. Програм дозвољава велику слободу избора за све врсте композиција. Идеја је да се програм природније представи сваком ученику, а у зависности од његових способности и жеља. Слобода избора мора обезбедити

квалитет свирања (ритмичност, тонска јасноћа, правилан избор темпа), а не број или тежину пређених композиција.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији "трећег родитеља", представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи (нарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала.

Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности - једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав спектар активности - од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања. То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада на одабраном делу, трудити да му пренесе не само своје знање о прстореду, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединостима које га карактеришу, емотивној, поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности).

Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику се, из тог разлога, препоручује да посвети повишену пажњу овој проблематици, изналажењем и практичном применом најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода.

Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици освајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању - повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област гитарске литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем свог културног и духовног хоризонта.

ТАМБУРА Е-ПРИМ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање основних и елементарних знања на инструменту као равноправном инструменту у уметничкој и народној музици.
- Развијање базичних техника.
- Упознавање делова инструмента.
- Координација леве и десне руке.
- Одржавање инструмента и трзалице.
- Извођење дурске и молске лествице и трозвука основним елементима свирања на тамбури: ударци доле, горе, легато, тремоло, пицкато, великим палцем и средњим прстом десне руке, природни флажолет.
- Извођење техничких вежби за координацију десне и леве руке.
- Коришћење прве, друге, треће и четврте позиције.
- Свирање двоухвата и троухвата.
- Самостално увежбавање задатих композиција.
- Овладавање непознатим нотним текстом одговарајуће тежине.
- Упознавање нотног писма класичне и тамбурашке литературе.
- Овладавање основним музичким елементима.
- Развијање музичке меморије.
- Активно учешће у јавним наступима.
- Развијање креативности у складу са својим музичким, емоционалним и интелектуалним способностима.
- Оспособљавање за самосталност у раду.

I циклус (I, II и III разред)

I разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознавање ученика са пореклом инструмента и његовим деловима.
- Правилно седење и држање инструмента.
- Правилно постављање леве и десне руке.
- Правилно држање трзалице.
- Описмењавање ученика, које обухвата основне ритмичке вредности (цела, половина, четвртина и осмина) и одговарајуће паузе, врсте такта (дво, тро, четворочетвртински и шестоосмински такт).
- Упознавање основних динамичких ознака (*ф*, *п*, *мф*) и ознака за темпо (*анданте*, *адагио*, *модерато*).
- Објашњење основне технике свирања на тамбури: ударци на доле, наизменично свирање, пицкато и тремоло.

ЛЕСТВИЦЕ

- Свирање лествица кроз једну октаву у првој позицији са трозвучима и обртајима, до три предзнака.

ЛИТЕРАТУРА

- А. Александров: Школа свирања на домри
- В. Чунин: Школа свирања на домри
- Б. Стојановић: Тамбурашки буквар
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Д. Марковић: Мали комади, I и II свеска
- А. Александров: Педагошки репертоар домриста, I и II разред
- Фортунатов: Хрестоматија за виолину, I и II разред
- Фортунатов: Избор етида за виолину, I и II свеска
- Шрадик: Вежбе за леву руку, I свеска

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две дурске лествице кроз једну октаву са трозвучима;
- четири етиде;
- пет комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

НАПОМЕНЕ

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у квалитет наставниковог рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Школама се оставља могућност да, у оквирима својих школских програма, пропишу неки други вид оцењивања (усмени или писмени коментар наставника или групе наставника, чланова одговарајуће комисије).

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на другој смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, сценама и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

II разред **(2 часа недељно, 70 часова годишње)**

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на левој и десној руци и њиховом координацијом.
- Усавршавање технике тремола и наизменичних удараца.
- Упознавање ученика са шеснаестинама, триолама и пунктираним ритмом.
- Обрада нових врста тактова: 3/8, 2/2, 3/2.
- Објашњење нових динамичких нијанси: мецо пиано, крешендо и декрешендо.

ЛЕСТВИЦЕ

- Рад на дурским лествицама кроз једну октаву при коришћењу II и III позиције.

ЛИТЕРАТУРА

- А. Александров: Школа свирања на домри
- В. Чунин: Школа свирања на домри
- Б. Стојановић: Тамбурашки буквар
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Д. Марковић: Мали комади, I и II свеска
- А. Александров: Педагошки репертоар домриста, I и II разред
- Фортунатов: Хрестоматија за виолину, I и II разред
- Фортунатов: Избор етида за виолину, I и II свеска
- Шрадик: Вежбе за леву руку, II свеска
- Родионов: Почетна школа за виолину
- Група аутора: Народне игре

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две дурске лествице кроз једну октаву у II и III позицији са трозвучима и потезима;
- четири етиде;
- пет комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

Смотра (на крају школске године)

1. Једна лествица;

2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Две композиције, по слободном избору.

III разред **(2 часа недељно, 70 часова годишње)**

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Анализа једноставних музичких облика.
- Даље усавршавање технике свирања тремола.
- Рад на украсима (предудар).
- Упознавање природних флажолета и извођење пицикато палцем и средњим прстом.
- Израда динамичких нијанси: крешендо, декрешендо.
- Обрада једноставних двохвата и трохвата.

ЛЕСТВИЦЕ

- Упознавање молских лествица.
- Свирање лествица кроз две октаве.

Литература

- А. Александров: Школа свирања на домри
- В. Чунин: Школа свирања на домри
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Д. Марковић: Мали комади, I и II свеска
- Фортунатов: Хрестоматија за виолину, I и II разред
- Фортунатов: Избор етида за виолину, I и II свеска
- Шрадик: Вежбе за леву руку, I свеска
- Родионов: Почетна школа за виолину
- Група аутора: Народне игре
- Д. Марковић: Школа за виолину, II свеска
- Волфарт: Етиде за виолину, оп. 45
- Ивановић: Од преткласика до модерне, II свеска

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две дурске и две молске лествице кроз две октаве са трозвучима и потезима;
- четири етиде;
- пет комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Најмање два комада различитог карактера.

Испитни програм се изводи напамет уз пратњу клавира.

II циклус (IV, V и VI разред)

IV разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознавање и свирање композиција крупне форме: став из кончертина, концерта, сонатине или варијације.
- Рад на лествицама до четири предзнака са ритмичким променама.
- Рад на украсима (двоструки предудар и краћи трилер).
- Инсистирање на музичком изразу.
- Читање с листа једноставних композиција.
- Оспособити ђаке да самостално штимују своје инструменте.

ЛИТЕРАТУРА

- Фортунатов: Хрестоматија за виолину, IV и V разред
- Фортунатов: Јуниј скрипач, друга свеска
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Група аутора: Народне игре
- Хендл: Варијације
- О. Ридинг: Концерти за виолину ха-мол, А-дур, Бе-дур
- П. Николић: Кончертино Ге-дур, А-дур
- Макс: Кончертино фачиле
- Вивалди: Концерт Ге-дур
- Кајзер: Етиде за виолину, оп. 24
- Шрадик: Вежбе за леву руку, I свеска

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две дурске и две молске лествице кроз две октаве са трозвучима и потезима;
- четири етиде;
- четири комада различитог карактера;
- једна велика форма.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица по избору дурска или молска кроз две октаве са трозвучима и потезима;
 2. Три комада различитог садржаја.
- Испитни програм се изводи напамет уз пратњу клавира.

V разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Рад на промени позиција у скоковима за леву руку.

- Упознавање украса: мордент, трилер.
- Упознавање нових ознака за темпо и агогику (*виво, пиу мосо, мено мосо, ацелерандо*).

ЛЕСТВИЦЕ

- Усавршавање свирања лествица.

ЛИТЕРАТУРА

- Галицки: Хрестоматија за виолину, III свеска
- Ивановић: Од преткласике до модерне, II и III свеска
- Кајзер: Етиде за виолину
- Волфарт: Етиде за виолину оп. 45, II свеска
- Вивалди: Концерти за виолину, Ге-дур, Де-дур
- О. Ридинг: Концерти за виолину, Ге-дур, Де-дур, а-мол
- Д. Марковић: Мали комади, III свеска
- Фортунатов: Хрестоматија за виолину, V и VI разред
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Група аутора: Народне игре
- Шрадик: Вежбе за леву руку, I свеска

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две дурске и две молске лествице до пет предзнака кроз две октаве са трозвучима и потезима;
- четири етиде;
- четири комада различитог карактера;
- једна велика форма.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица по избору, дурска или молска, кроз две октаве са трозвучима и потезима;

2. Три комада различитог садржаја.

Испитни програм се изводи напамет уз пратњу клавира.

VI разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на комплетном музичком усавршавању, који подразумева захтеве у квалитету, темпу, динамици и квалитету тона.
- Усавршавање украса.
- Усавршавање технике тремола.
- Рад на легату у левој руци.
- Упознавање различитих ефеката на инструменту: вибрато десном и левом руком.

ЛЕСТВИЦЕ

Рад на лествицама кроз три октаве који захтева прештимавање IV жице цис¹ на ха мале октаве.

ЛИТЕРАТУРА

- Кројцер: Етиде за виолину
- Фортунатов: Етиде за виолину
- Кајзер: Етиде за виолину
- Фортунатов: Млади виолиниста, III свеска
- Верачини: Сонате за виолину
- Вивалди: Концерти за виолину, а-мол, ге-мол
- Хубер: Кончертино Еф-дур
- Будашкин: Концерт за домру ге-мол, I став
- Бакланова: Кончертино де-мол
- Шрадик: Вежбе за леву руку, I свеска
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Група аутора: Народне игре

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две дурске и две молске лествице кроз две и три октаве са трозвучима и потезима;
- четири етиде;
- четири комада различитог карактера;
- једна крупна форма.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Три комада различитог карактера.

Испитни програм се изводи напамет уз пратњу клавира.

НАПОМЕНА

За IV, V и VI разред је обавезна смотра на полугодишту, где се изводи следећи програм:

- два комада различитог карактера.

ТАМБУРА А-БАС ПРИМ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање основних и елементарних знања на инструменту као равноправном инструменту у уметничкој и народној музици.
- Развијање базичних техника.
- Извођење дурске и молске лествице и трозвука основним елементима свирања на тамбури: ударци доле, горе, легато, тремоло, пицicato, великим палцем и средњим прстом десне руке, природни флажолет.
- Коришћење прве, друге, треће и четврте позиције.
- Свирање двохвата и трохвата.
- Самостално увежбавање задатих композиција.
- Овладавање непознатим нотним текстом одговарајуће тежине.
- Упознавање нотног писма класичне и тамбурашке литературе.
- Овладавање основним музичким елементима.
- Развијање музичке меморије.
- Активно учешће у јавним наступима.
- Развијање креативности у складу са својим музичким, емоционалним и интелектуалним способностима.
- Оспособљавање за самосталност у раду.

І циклус (І, ІІ и ІІІразред)

І разред

(2 часа недељно, 70 годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознавање делова инструмента.
- Правилно седење и држање инструмента.
- Координација леве и десне руке.
- Одржавање инструмента и трзалице.
- Извођење техничких вежби за координацију десне и леве руке.

ЛЕСТВИЦЕ

Е, А, Де и Ге. Трозвучи кроз једну октаву.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

- Двадесет вежби.

ЕТИДЕ

- Пет етида.

НАРОДНЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ

- Четири комада.

КОМАДИ

- Четири комада.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- све предвиђене лествице;
- десет техничких вежби;
- три етиде;
- три народне песме и игре;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

НАПОМЕНЕ

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у квалитет наставниковог рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Школама се оставља могућност да, у оквирима својих школских програма, пропишу неки други вид оцењивања (усмени или писмени коментар наставника или групе наставника, чланова одговарајуће комисије).

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, смотрима и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

II разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Свирање у другој и трећој позицији. Систематска обрада четврте позиције. Савлађивање тремола.
- Ритам: цела, половина, четвртина, четвртина са тачком, синкопа са одговарајућим паузама.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске лествице до три предзнака, трозвуци кроз једну октаву.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

- Двадесет вежби.

ЕТИДЕ

- Пет етида.

НАРОДНЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ

- Четири комада.

КОМАДИ

- Три комада.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- све предвиђене лествице;
- десет техничких вежби;
- три народне песме и игре;
- два комада;
- један став концерта или кончертина.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Две композиције, по слободном избору.

III разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Свирање у петој, шестој и седмој позицији. Промена позиције.
- Метрика: 3/8, 6/8.
- Ритам: триола, мала синкопа, осмина с тачком и обрнуто са одговарајућим паузама.
- Читање с листа и упознавање са динамиком.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске и молске са трозвучима кроз једну октаву.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

- Двадесет вежби.

ЕТИДЕ

- Пет етида.

НАРОДНЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ

- Четири комада.

КОМАДИ

- Четири комада.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- све предвиђене лествице;
- десет техничких вежби;
- три етиде;
- три народне песме и игре;
- три комада;
- један став концерта или кончертина.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Скала по избору са трозвуком кроз једну октаву;
 2. Једна етида;
 3. Једна народна песма или игра;
 4. Два комада уз клавирску пратњу.
- Испитни програм се изводи напамет.

II циклус (IV, V и VI разред)

IV разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Пуна синхронизација леве и десне руке.
- Свирање у осмој, деветој и десетој позицији.
- Украси - предудар, трилер.
- Ритам - секстола, пентола, дуола.

ЛЕСТВИЦЕ

Дур, мол до четири предзнака кроз две октаве са трозвуком.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

- Двадесет вежби.

ЕТИДЕ

- Шест етида.

НАРОДНЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ

- Четири комада.

ВЕЛИКЕ ФОРМЕ

- Један став концерта или кончертина.

ЛИТЕРАТУРА

- Веће форме: С. Мах: Кончертино фачиле

- Бетовен: Сонатина Ге-дур
- Николић: Кончертино у старом стилу
- Мокру: Кончертино Ге-дур

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- све предвиђене лествице;
- техничке вежбе - десет вежби;
- етиде - четири етиде;
- народне песме - три комада;
- комади уз клавирску пратњу - три комада;
- једна велика форма (став концерта или кончертина).

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица кроз две октаве са трозвуком;
 2. Једна етида;
 3. Једна народна песма или игра;
 4. Један комад уз клавирску пратњу;
 5. Један став велике форме;
- Испитни програм се изводи напамет.

V разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознавање са свим положајима на инструменту.
- Промена положаја.
- Неговање лепог тона.
- Примена украса.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске и молске кроз две октаве и трозвучима, доминантни септакорд.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

- Двадесет вежби.

ЕТИДЕ

- Шест етида.

НАРОДНЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ

- Шест комада.

ВЕЛИКЕ ФОРМЕ

- Једна велика форма.

ЛИТЕРАТУРА

- Велике форме: Ф. Куцхлер: Кончертино Де-дур, оп. 12
- Ридинг: Концерт Де-дур, оп. 36
- Ридинг: Концерт Ге-дур, оп. 24
- Ридинг: Концерт ха-мол
- Портноф: Кончертино Ге-дур

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- све предвиђене лествице;
- десет техничких вежби;
- четири етиде;
- четири народне песме или игре;
- три комада уз клавирску пратњу;
- једна велика форма.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна молска лествица кроз две октаве са трозвучима и септакордом;
2. Једна етида;
3. Једна народна песма или игра;
4. Један комад уз клавирску пратњу;
5. Једна велика форма.

Испитни програм се изводи напамет.

VI разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на развоју технике.
- Вежбе за промену позиције.
- Неговање музичке фразе, изражајности и музичке индивидуалности.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске и молске у целокупном опсегу инструмента са трозвучима, доминантним и умањеним септакордом.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

- Двадесет вежби.

ЕТИДЕ

- Шест етида.

НАРОДНЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ

- Шест комада.

ВЕЛИКЕ ФОРМЕ

- Једна велика форма.

ЛИТЕРАТУРА

Велике форме:

- Ридинг: Кончертино а-мол, оп. 21.
- Бермел: Кончертино Ге-дур, оп. 1.
- Хубер: Кончертино Еф-дур, оп. 7.
- Сајц: Кончертино бр. 5 и бр. 2.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- све предвиђене лествице;
- десет техничких вежби;
- три етиде;
- четири народне песме или игре;
- три комада из клавирску пратњу;
- једна велика форма.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица у целокупном опсегу инструмента са трозвучима, доминантни и умањени септакорд;
 2. Једна етида;
 3. Једна народна игра или песма;
 4. Један комад уз клавирску пратњу;
 5. Једна велика форма.
- Испитни програм се изводи напамет.

ЛИТЕРАТУРА

- Шрадик: Вежбе за виолину, 1-15 (прилагодити штиму инструмента)
- Л. Малагурски: Школа за тамбуру бисерницу
- Л. Чуњин: Школа свирања на домри
- А. Александров: Школа свирања на домри
- Б. Стојановић: Тамбурашки буквар
- Тамбурашке игре
- Г. Суботин: Школа свирања на уметничкој тамбури
- Д. Марковић: Мали комади за виолину и клавир, I, II и III свеска
- Фортунатов: Збирка етида за виолину, I и II свеска
- Фортунатов: Хрестоматија за виолину и клавир, I и II књига
- Гарлицки и Родионов: Млади виолиниста, I и II књига
- Сузуки: Школа за виолину
- Златне степенице, I и II књига

Велике форме:

- Хендл: Варијације
- П. Николич: Кончертино Ге-дур
- Макс: Кончертино фачиле
- Бетовен: Сонатине
- О. Ридинг: Концерт ха-мол
- Ф. Килер: Кончертино Ге-дур, Де-дур
- А. Комаровски: Кончертино Ге-дур

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ТАМБУРЕ Е ПРИМ И А-БАС ПРИМ

Због досадашњег неуједначеног приступа у изучавању тамбуре, изабране су оне методе које су у пракси дале највеће резултате. Покрети десне руке су из шаке, са употребом трзалице од рога или адекватне тврде пластике. Дужина трзалице треба да је иста као дужина палца десне руке ученика. Трзалица у односу на палац треба да захвати угао од 20 до 30 степени. Десна рука не сме да се ослања на горњу плочу тамбуре осим на самом ободу тј. на страницама. Код е-прима положај леве руке је такав да сваки прст иде на следећи лествични тон, а код бас-прима у свако поље по један прст.

Тежиште програма је на савладавању техничких и музичких проблема у оквиру практичног рада са сваким учеником посебно.

У прва три разреда тежиште је на решавању техничких проблема, правилном држању инструмента и произвођењу здравог тона, а у четвртом, петом и шестом разреду се поред технике више ради на интерпретацији.

Програм обухвата народну и уметничку музику па треба инсистирати на стилској различитости. У четвртом, петом и шестом разреду важан елемент у савлађивању програма је рад у оркестру где се на практичан начин развија смисао за колективно музицирање.

ИНСТРУМЕНТИ СА ДИРКАМА

(клавир, хармоника)

КЛАВИР

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју физиолошких и психолошких слуховних способности - спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, навике размишљања у тонским представама (тонске контемплације) и потребе за изражавањем звуком (духовног слуха).
- Упознавање ученика са грађом клавира (резонантном кутијом, поклопцем, клавијатуром, системом полуга са чекићима, чивијама, жицама, пригушивачима, педалима, механиком производње звука...), његовим акустичким својствима (специфичношћу амплитуде клавијског звука, регистарском неуједначеношћу и феноменом аликвотне резонанце) и изражајним могућностима (тонским опсегом, динамичким дијапазоном и колористичким својствима).
- Овладавање основном техником свирања на клавиру - савлађивањем, на основном нивоу, свих врста техничких проблема: репетиција, трилера, тремола, лествица, позиционих и ванпозиционих арпеђа и фигурација, дуплих нота, акорада, скокова и полифоније.
- Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације, акцентуације и инструментације) и изградња способности њихове адекватне стилске употребе у процесу извођења музичког дела.
- Музичко описмењавање - постизање вештине течног читања и писања нота у виолинском и бас кључу, разумевање значења најучесталијих (нумеричких, графичких и вербалних) темповских, карактерних, метричких, динамичких, агогичких, акцентних и артикулационих ознака у нотном тексту и континуиран рад на развоју способности спретног свирања *Прима виста*.
- Усвајање основних знања из области музичке теорије, хармоније, контрапункта и музичких облика, као и основних знања из области музичке историје - ради изградње способности поузданог препознавања стилских епоха, њихових кључних карактеристика и уметничке вредности најуспелијих дела њихових истакнутих представника.
- Упознавање најзначајнијих дела из области клавијрске литературе, њихове уметничке вредности и основних чињеница из биографија њихових аутора.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства редовног јавног наступања (самосталног и у ансамблу) изградња одговорног става у односу на висок стандард захтева савремене концертне и такмичарске праксе.
- Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике (у виду тонског записа или концертног извођења).
- Развијање и профилирање естетских музичких критеријума (способности препознавања и адекватне процене уметничке вредности музичког дела или његове интерпретације).
- Развијање афирмативних етичких ставова према националној и светској пијанистичкој баштини, њеној важности у домаћој и светској музичкој култури, професији пијанисте (извођача и педагога) и значају његове улоге у друштву.

I циклус (I, II и III разред)
I разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Почетни рад на развоју спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, путем учења и изражајног певања кратких, једноставних, лаких песмица (у оквиру прве октаве), свирања истих песмица по слуху (самостално и у четири руке, уз пратњу наставника) и њиховог транспоновања у тоналитете са једним или два предзнака (ово се нарочито односи на ученике који, од почетка, испољавају натпросечне слуховне способности).
- Почетни рад на развијању музичке фантазије, путем игре и приче.
- Упознавање са клавијатуром (називи белих и црних дирки и називи октава).
- Основно упознавање са механизмом производње звука на клавиру.
- Упознавање са функционалним положајем тела за клавиром и основама ефикасне употребе извођачког апарата.
- Упражњавање једноставних вежби за телесну релаксацију.
- Упознавање са значењем најчешћих ознака за темпо (*ленто, адагио, анданте, андантино, модерато, аллегretto, аллегро, престо...*).
- Упознавање са значењем најчешћих ознака за карактер (*долце, трандуилло, цантабиле, грациозо, еспрессиво, марцато, сцхерзандо...*).
- Упознавање са релативним трајањем нота (целих, половина, четвртина, осмина и њима одговарајућих пауза и триола) и значењем пунктирања.
- Упознавање са различитим врстама простих и сложених тактова (2/8, 3/8, 6/8, 2/4, 3/4, 4/4...).
- Рад на бројању - помоћном средству за постизање метрички тачног и ритмичног свирања.
- Упознавање са значењем основних динамичких ознака (*пианиссимо, пиано, мезофорте, форте, фортиссимо, диминуендо, цресцендо...*).
- Упознавање са значењем основних агогичких ознака (*ритардандо, аццелерандо, алларгандо, состенуто, пиу ленто, пиу мосо, а темпо...*).
- Упознавање са значењем основних артикулационих ознака (*портато, легато, легиерро, стаццато...*) и графичким начином њиховог исписивања (тачка, црта, мали клинасти знак, лук).
- Упознавање са основним полифоним поступцима (имитација, инверзија, канон).
- Увежбавање почетне вештине читања нота у виолинском и бас кључу.
- Свирање лаких композиција, с наставником, четвороручно, *Прима виста*.
- Упознавање са појмом метричке целине (двотакт, тротакт, четворотакт...).
- Упознавање са појмом мисаоне целине (фраза).
- Елементарно упознавање са најједноставнијим музичким облицима (реченица, период, песма).

ЛИТЕРАТУРА

КЛАВИРСКЕ ШКОЛЕ ЗА ПОЧЕТНИКЕ

- Ј. Кршић, М. Петровић, Бајер, Николајев, Гњесина, Артоболевска и сличне.

ЕТИДЕ И ВИРТУОЗНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Диверноа: Основне вежбе за клавир, оп. 76
- Лешхорн: Мелодичне етиде, оп. 192
- Черни: Етиде, оп. 139 и Етиде, оп. 599
- Друге етиде или виртуозне композиције.

КОМПОЗИЦИЈЕ МАЛЕ ФОРМЕ

- Чајковски: Дечји албум, оп. 39
- Мајкапар: 24 лаке композиције, оп. 16
- Гречанинов: Оп. 99
- Шуман: Албум за младеж, оп. 68
- Друге композиције сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ДОМАЋИХ АУТОРА

- В. Миланковић: Дечје приче - 25 минијатура за I и II разред
- М. Тајчевић: За мале
- З. Христић: Тачкице
- Друге композиције сличне тежине.

ЛЕСТВИЦЕ

Це-дур, Ге-дур, Де-дур, А-дур и Е-дур.

Препоручене варијанте:

- паралелно, у четвртинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз једну октаву;
- у супротним смеровима, у четвртинама, с почетком у интервалу приме, навише и наниже, континуирано, сваком руком кроз једну октаву.

Артикулација: портато или легато.

Динамика: по слободном избору.

Препоручен минимални темпо: четвртина = 60.

ТРОЗВУЦИ

Це-дур, Ге-дур, Де-дур, А-дур и Е-дур.

Препоручена варијанта: мали положај (такозвано "мало разлагање"), квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд, сваки трозвук наизменично (разложено па симултано), паралелно, у размаку октаве, у четвртинама, навише и наниже, континуирано, кроз једну октаву.

Артикулација: разложено - легато; у акордима - портато.

Динамика: по слободном избору.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 60 (трајање разложено свираног акорда је једнако трајању симултано свираног акорда - три четвртине).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- педесет композиција по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или виртуозна композиција);
3. Две композиције, по слободном избору.

НАПОМЕНЕ

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у квалитет наставниковог рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Школама се оставља могућност да, у оквирима својих школских програма, пропишу неки други вид оцењивања (усмени или писмени коментар наставника или групе наставника, чланова одговарајуће комисије).

Ученику је на смотри током школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, смотрима и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

II разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Наставак рада на развоју спољашњег и унутрашњег слуха путем изражајног певања, свирања по слуху и транспонована у тоналитете са једним, два или три предзнака (ово се нарочито односи на ученике натпросечних слуховних способности).

Наставак рада на развијању музичке фантазије путем игре и приче, са тенденцијом постепеног напуштања игре у корист других, узрасту примеренијих активности.

Допуњавање почетног знања о клавијатури основним информацијама о улози и механизму функционисања педала.

Проширивање знања о механизму произвођења клавирског звука основним информацијама о његовим акустичким својствима.

Обогаћивање искуства стеченог у области функционалне употребе извођачког апарата новим увидима у проблематику, кроз процес савлађивања сложенијих извођачких захтева.

Континуирано упражњавање вежби за телесну релаксацију, у сврху даље изградње слободе и ефикасности извођачког апарата.

Наставак упознавања са ознакама темпа, карактера, динамике и агогике, у зависности од ознака на које ученик наилази у композицијама које изучава. Поред ознака на италијанском језику, ученик упознаје и најучесталије ознаке на немачком, француском и руском језику.

Проширивање знања о релативном трајању основних и пунктираних нота (и њима одговарајућих пауза и триола) информацијама о ситнијим нотним вредностима (шеснаестинама, тридесетдвојкама и шездесетчетворкама).

Упознавање са једноставним врстама неправилног такта (5/8, 7/8, 5/4, 7/4...).

Наставак рада на бројању (у случају немогућности постизања тачног и ритмичног свирања без овог помоћног средства).

Допуњавање знања о основним артикулационим ознакама и графичком начину њиховог исписивања.

Упознавање са ознакама за педал и рад на композицијама које захтевају једноставну педализацију.

Утврђивање знања о основним полифоним поступцима кроз процес рада на једноставним полифоним композицијама.

Усавршавање вештине читања нота у виолинском и бас кључу (путем свирања с наставником, четвороручно, *Прима виста*) са циљем успостављања трајне навике упражњавања ове активности током читавог школовања.

Проширење знања о појмовима метричке целине и фразе упознавањем нових карактеристичних примера, кроз извођачку праксу.

Обогаћење знања о музичким облицима новим информацијама о врстама реченице, периода и песме.

Усвајање нових информација о лествичним ступњевима и основним облицима каденце.

ЛИТЕРАТУРА

Клавирске школе за почетнике

- Ј. Кршић, М. Петровић, Бајер, Николајев, Гњесина, Артоболевска и сличне.

ЕТИДЕ И ВИРТУОЗНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Диверноа: Основне вежбе за клавир, оп. 176

- Лешхорн: Мелодичне етиде, оп. 192

- Лемоан: Дечје етиде, оп. 37

- Черни: Етиде, оп. 139

- Беренс: Етиде, оп. 70

- Друге етиде или виртуозне композиције.

ПОЛИФОНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Бах: Мале композиције

- Друге полифоне композиције барокних композитора доступне извођачком узрасту ученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ МАЛЕ ФОРМЕ

- Шуман: Албум за младеж оп. 68

- Чајковски: Дечји албум, оп. 39

- Гречанинов: Оп. 99

- Гедике: Оп. 36

- Кабалевски: Оп. 30

- Барток: Микрокосмос, I свеска

- Друге композиције сличне тежине.

СОНАТИНЕ

- Сонатине Ванхала, Плејела, Хаслингера, Бетовена и других аутора, доступне извођачком узрасту ученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ ДОМАЋИХ АУТОРА

- В. Миланковић: Дечје приче - 25 минијатура за I и II разред
- М. Тајчевић: За мале
- З. Христић: Тачкице
- С. Хофман: Две басне
- Друге композиције домаћих аутора сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ПИСАНЕ ЗА ЧЕТВОРОРУЧНО ИЗВОЂЕЊЕ

- Дијабели: Сонатине, оп. 24, Мелодијске вежбе, оп. 149 и оп. 163
- Друге композиције сличне тежине писане за четвороручно извођење.

ЛЕСТВИЦЕ

Ха-дур, Еф-дур, де-мол, а-мол и е-мол.

Препоручене варијанте:

- паралелно, у осминама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве;
 - у супротним смеровима, у осминама, с почетком у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, сваком руком кроз две октаве (само дурске лествице из наведене групе).
- Артикулација: легато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручен минимални темпо: осмина = 100.

ТРОЗВУЦИ

Ха-дур, Еф-дур, де-мол, а-мол и е-мол.

Препоручене варијанте:

- мали положај (такозвано "мало разлагање"), квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд, разложено, у интервалу октаве, паралелно, у осминама, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве;
- мали положај, симултано (у акордима), у интервалу октаве, паралелно, у четвртинама, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве.

Артикулација: разложено - легато; у акордима - портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: осмина = 100.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- пет етида (или виртуозних композиција сличне тежине);
- пет композиција по слободном избору;
- три полифоне композиције;
- једна цела сонатина и став из сонатине или циклус варијација.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;

2. Једна етида (или виртуозна композиција);
3. Две композиције, по слободном избору.

НАПОМЕНА

Два обавезна јавна наступа и смотра на крају школске године, једнако као у првом разреду, не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања.

III разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Наставак рада на развоју унутрашњег и спољашњег слуха усложњавањем тешкоћа савладаних у претходном разреду.

Почетак рада на поступку свесног меморисања музичког дела.

Наставак рада на развијању музичке фантазије асоцијативно подстицајним разговорима, поетским и метафоричким приказивањима музичког садржаја, буђењем интересовања за креативно изражавање клавирским звуком и радом на прецизном уметничком обликовању изучаваног репертоара.

Обогаћивање искуства у употреби педала даљим радом на композицијама једноставних захтева на овом плану.

Објашњење појмова превременог, истовременог и накнадног педала и његове извођачке примене.

Продубљивање знања о акустичким и изражајним својствима клавирског звука, почетак формирања представе о уметнички лепом звуку, тонско објашњење илузије "певања" на клавиру и интензивно усмеравање на ово поље извођачке проблематике.

Даље усавршавање могућности извођачког апарата, засновано на принципима слободе, економичности и ефикасности.

Даље повремено упражњавање вежби за телесну релаксацију.

Проширивање знања о ознакама темпа, карактера, динамике и агогике.

Стицање почетног искуства у савладавању полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у једноставним полиритмичким комбинацијама (дуоле са триолама и триоле са дуолама), четвороручно или на два клавира, са наставником.

Даље усавршавање вештине свирања полифоније, радом на композицијама сложенијих захтева.

Упознавање са основним врстама украса (кратким предударом - форшлагом, дугим предударом - апођатуром, пралтрилером, мордентом и шлајфером) и разумевање и усвајање начина њиховог извођења.

Даље усавршавање вештине читања *Прима виста*.

Профилирање знања о музичким облицима (малој и великој реченици, малом и великом периоду и малој и великој троделној песми).

Даље усвајање информација о главним лествичним ступњевима и њиховим заменицима, њиховим међусобним односима, и вежбање у препознавању аутентичног и плагалног облика каденце.

Почетни рад на формирању навике самосталног вежбања, са објашњењем предности принципа "Мало, пажљиво и често" и принципа нераздвојивости слуховне од механичке компоненте.

Почетна активност на формирању навике редовног слушања уметнички вредне музике праћена информацијама о основним карактеристикама најважнијих стилских епоха.

ЛИТЕРАТУРА

ЕТИДЕ И ВИРТУОЗНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Диверноа: Основне вежбе за клавир, оп. 176
- Лемоан: Дечје етиде, оп. 37
- Черни: Етиде оп. 849
- Бертини: Етиде оп. 100
- Друге етиде или композиције сличне тежине.

ПОЛИФОНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Бах: Мале композиције
- Друге полифоне композиције барокних композитора доступне извођачком узрасту ученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ МАЛЕ ФОРМЕ

- Шуман: Албум за младеж оп. 68
- Чајковски: Дечји албум, оп. 39
- Лутославски: 12 малих комада
- Казела: 11 дечјих комада
- Гречанинов: Дечја књига, оп. 98
- Гедике: Оп. 36
- Кабалевски: Оп. 30
- Мајкапар: Минијатуре оп. 33
- Барток: Микрокосмос, I и II свеска
- Друге композиције сличне тежине.

СОНАТИНЕ И ВАРИЈАЦИЈЕ

- Сонатине и варијације Дијабелија, Кулауа, Дусика, Хајдна, Бетовена и других композитора, доступне извођачком узрасту ученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ ДОМАЋИХ АУТОРА

- С. Рајичић: Дечја збирка
- М. Тајчевић: За мале
- З. Христић: Тачкице
- Друге композиције домаћих аутора, сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ПИСАНЕ ЗА ЧЕТВОРОРУЧНО ИЗВОЂЕЊЕ

- Дијабели: Сонатине, оп. 24

- Стравински: Пет малих комада
- Друге композиције сличне тежине писане за четвороручно извођење.

ЛЕСТВИЦЕ

Бе-дур, Ес-дур, Ас-дур, це-мол, ге-мол и хроматска лествица.

Препоручене варијанте:

- паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве (хроматска лествица на исти начин);
- паралелно, у осминским триолама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз три октаве (само дурске и молске лествице из наведене групе);
- у супротним смеровима, у шеснаестинама, с почетком у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, сваком руком кроз две октаве;

Артикулација: легато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручен минимални темпо: осмина и осминска триола = 80.

ТРОЗВУЦИ

Бе-дур, Ес-дур, Ас-дур, це-мол и ге-мол.

Препоручене варијанте:

- мали положај (такозвано "мало разлагање"), квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд, разложено, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве;
- мали положај, симултано (у акордима), паралелно, у осминама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве.

Артикулација: разложено - легато; у акордима - портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручен минимални темпо: осмина = 80.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири етиде (или композиције виртуозних извођачких тешкоћа);
- четири композиције, по слободном избору;
- три полифоне композиције;
- једна цела сонатина и став из сонатине или циклус варијација.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- једна лествица и две композиције, по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Један став из сонатине;
5. Једна композиција, по слободном избору.

НАПОМЕНА

Смотра (на крају првог полугодишта) и обавезни јавни наступи, једнако као у првом и другом разреду, не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Оцена са овог испита треба да буде одраз пажљиве, свеобухватне процене даље перспективе учениковог школовања.

II циклус (IV, V и VI разред) IV разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Наставак рада на развоју унутрашњег и спољашњег слуха даљим усложњавањем тешкоћа савладаних у претходном разреду, с нарочитом пажњом усмереном на препознавање вертикално-хоризонталних (хармонско-мелодијских) односа у оквиру задатих примера за вежбање. Развој свести о основним релацијама унутар тоналитета и релацијама тоналитета унутар квинтног круга и успостављање, у вези са овом проблематиком, чврсте везе са садржајима текуће наставе солфеђа.

Стицање почетног искуства у свирању по слуху кратких, једноставних, дијатонских мелодија (хармонизованих плагалним и аутентичним каденцирајућим обртима) и развој елементарне вештине импровизовања у оквирма оваквих тешкоћа.

Наставак рада на поступку свесног меморисања музичког дела, у циљу постепеног развијања способности слуховне контемплације (размишљања у тонским представама).

Наставак рада на развијању музичке фантазије указивањем на аналогije међу уметничким вредностима дела из разних области уметничког изражавања (књижевности, сликарства, вајарства, архитектуре...), упоређивањем, изградњом способности увиђања и подстицајним разговорима (поједностављеног садржаја, примереног учениковом узрасту) на теме из области музичке естетике.

Даље обогаћивање искуства у употреби педала, радом на композицијама сложенијих захтева на овом плану и почетак рада на стварању навике целисходног употребљавања левог педала - у сврху промене боје (тембра), а не утишавања звука.

Продубљивање осетљивости на лепоту клавирског звука, доследним радом на усавршавању извођачке вештине "певања" на клавиру - нарочито пажљивим, темељним изучавањем композиција полифоне структуре и композиција с романтичарском кантиленом.

Проширивање знања из области орнаментације упознавањем са групетом и трилером, њиховом варијантама и основним правилима њиховог извођења у оквирима барокног, класичног и романтичног стила.

Даље усавршавање ефикасности извођачког апарата радом на композицијама сложенијих техничких захтева (нарочито оних које третирају проблем трилера и активности "горњих" прстију) и инсистирањем на савлађивању њиховог "Брзо-дуго-гласно-јасно" начина извођења - креирањем и увежбавањем ритмичких и фактуралних варијаната појединих тешких одломака и постепеним подизањем темпа извођења (према индивидуалним могућностима ученика) ка граници солидног виртуозитета.

Навикавање на економичну и сврсисходну употребу метронома у процесу вежбања (повремену, искључиво у сврху краткотрајне контроле темпа или односа темпа у оквиру композиције) с инсистирањем на увиђању суштинске разлике између музичких изражајних средстава метра и ритма, односно метричног и ритмичног свирања.

Употпуњавање знања о ознакама темпа, карактера, динамике и агогике, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања прописаног годишњег репертоара.

Обогаћивање искуства у савладавању полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у сложенијим полиритмичким комбинацијама (триоле са квартолама и квартоле са триолама), четвороручно или на два клавира, са наставником.

Стално усавршавање вештине читања *Прима виста*, вежбањем примера са сложенијим тешкоћама на овом плану (самосталним или у сарадњи са наставником - четвороручно или на два клавира).

Проширивање знања о музичким облицима основним информацијама о варијацијама, ронду и сонати.

Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања задавањем мотивишућих домаћих задатака и подстицањем ученика на припремање (за концертно извођење) кратких, једноставних композиција, без велике помоћи наставника.

Укоренењивање навике редовног слушања уметнички вредне музике повременим заједничким преслушавањем тонских снимака једноставних, популарних композиција које припадају различитим жанровима, разговарањем о њиховом садржају и уметничкој вредности и коментарисањем извођачких квалитета њихових интерпретатора.

Стицање почетног такмичарског искуства узимањем учешћа у такмичењима једноставних програмских захтева, у сврху постепене изградње индивидуалног става према феномену музичког такмичења и раног прихватања високих захтева актуелних такмичарских извођачких стандарда (односи се претежно на напредне, извођачки мотивисане и подијумски оријентисане ученике).

ЛИТЕРАТУРА

ЕТИДЕ И ВИРТУОЗНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Беренс: Етиде, оп. 61
- Черни: Етиде, оп. 849 и оп. 299
- Хелер: Етиде, оп. 47
- Друге етиде сличне тежине.

ПОЛИФОНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Бах: Мали прелудијуми и Двогласне инвенције
- Глинка: Четири двогласне фуге
- Мјасковски: Оп. 78, двогласне фуге
- Друге полифоне композиције барокних, романтичних или савремених композитора доступне извођачком узрасту ученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ МАЛЕ ФОРМЕ

- Шопен: Ноктурна у це-молу и цис-молу, оп. постх. и Полонеза у ге-молу, оп. постх.
- Шуман: Албум за младеж, оп. 68
- Григ: Лирски комади
- Кабалевски: Дечје композиције

- Гречанинов: Оп. 99, Оп. 119, Оп. 123, Оп. 127.
- Шостакович: Игре лутака
- Казела: 11 дечјих комада
- Барток: Микрокосмос, III и IV свеска
- Друге композиције сличне тежине.

СОНАТИНЕ И ВАРИЈАЦИЈЕ

- Моцарт: Бечке сонатине
- Бетовен: Соната оп. 49, бр. 2, Ге-дур
- Шуман: Соната оп. 118, бр. 1, Ге-дур
- Кабалеовски: Варијације на словачку тему
- Николајев: Мале варијације у класичном стилу
- Мајкапар: Варијације на руску тему, оп. 8
- Друге сонатине, сонате или варијације сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ДОМАЋИХ АУТОРА

- С. Рајичић: Мала клавирска свита
- М. Тајчевић: Дјеци, II мала свита
- Ј. Бандур: Успаванка
- Друге композиције домаћих аутора сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ПИСАНЕ ЗА ЧЕТВОРОРУЧНО ИЗВОЂЕЊЕ

- Дијабели: Соната оп. 73
- Вебер: Тема са варијацијама, оп. 10
- Бертини: Етиде, оп. 97
- Шуберт: Варијације у е-молу
- Шуман: Оп. 85
- Друге композиције сличне тежине писане за четвороручно извођење.

ЛЕСТВИЦЕ

Дес-дур, Гес-дур, еф-мол и ха-мол.

Препоручене варијанте:

- дурске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве;
- у супротним смеровима, с почетком у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, сваком руком кроз две октаве;
- молске и хроматске лествице паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, континуирано, навише и наниже, кроз четири октаве.

Артикулација: легато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 60 (код извођења у супротним смеровима: четвртина = 40).

ТРОЗВУЦИ

Дес-дур, Гес-дур, еф-мол и ха-мол.

Препоручене варијанте:

- велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном - такозвано "велико разлагање"), квинтакорд, сектакорд и квартсектакорда, разложено, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве;
- велики положај, симултано, у акордима паралелно, у четвртинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве.

Артикулација: разложено - легато; у акордима - портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 60.

НАПОМЕНА

Уколико ученику, због његовог узраста, још увек није удобно да "узима" акорде у овом положају, може да их свира без удвојеног основног тона - као у претходним разредима.

ЧЕТВОРОЗВУЦИ

Доминантни и умањени септакорди за дурске и молске тоналитете Це, Ге, Де, Еф, Бе и Ес.

Препоручене варијанте:

- мали положај (такозвано "мало разлагање"), септакорд, квинтсектакорд, терцкварткорд и секундакорд, разложено, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве;
- мали положај, симултано (у акордима), паралелно, у четвртинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве.

Артикулација: разложено - легато; у акордима - портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 60.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири етиде (или виртуозне композиције);
- четири композиције, по слободном избору;
- три полифоне композиције;
- једна соната или став из сонате и циклус варијација.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- једна лествица и једна виртуозна етида.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна полифона композиција;
2. Једна етида (или виртуозна композиција);
3. Један став сонатине;
4. Једна композиција по слободном избору.

V разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Усавршавање способности свирања по слуху употребом нешто сложенијих примера дијатонских мелодијских образаца (хармонизованих одговарајућим каденцирајућим обртима) и стицање почетног искуства у импровизовању елементарне пратње за једноставну певачку, гудачку или дувачку деоницу.
- Наставак рада на техници свесног меморисања (учењем само из нота без употребе инструмента, крајње једноставних, фактурално елементарних композиција, по извођачким тешкоћама доступних ученику првог и другог разреда основне школе), у циљу даљег развијања способности слуховне контемплације.
- Стални развој музичке фантазије и даље профилирање ученикових критеријума у области уметничког садржаја и естетске вредности музичког дела.
- Даље усавршавање вештине употребе педала изучавањем композиција специфичних извођачких тешкоћа на овом плану.
- Посвећивање нарочите пажње изучавању композиција полифоне структуре (са ученицима просечних способности - не тежих од двогласних) и композиција са романтичарском кантиленом, ради даљег развоја извођачке вештине "певања" на клавиру.
- Проширивање знања из области орнаментације упознавањем (теоријским и кроз извођачкупраксу) нових варијанти већ познатих украса и начина њиховог извођења у оквирима барокног, класичног и романтичног стила.
- Интензиван рад на даљем развоју могућности извођачког апарата, путем савлађивања свих врста техничких тешкоћа (у варијантама прилагођеним индивидуалним могућностима ученика) са посебним нагласком на даљем савлађивању "Брзо-дуго-гласно-јасно" начина свирања, у сврху постизања вишег ступња виртуозитета.
- Континуирано употпуњавање знања о ознакама темпа и карактера, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања композиција из задатог годишњег репертоара.
- Стално усвајање нових знања из области музичке теорије и историје (повезано са композицијама које ученик изучава у току године).
- Обогаћивање искуства у савладавању полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у сложенијим полиритмичким комбинацијама, четвороручно или на два клавира, с наставником (триоле са квинтолама и квинтоле са триолама) и самостално (дуоле са триолама и триоле са дуолама).
- Даље усавршавање вештине читања *Прима виста*, вежбањем примера са сложенијим и разноврснијим тешкоћама (самосталним или у сарадњи с наставником - четвороручно или на два клавира). Упознавање са најпопуларнијим делима оркестарске и друге неклавирске литературе свирањем њихових поједностављених транскрипција.
- Проширивање знања о музичким облицима додатним информацијама о варијацијама, ронду, сонати и сонатном циклусу. Посебно посвећивање пажње детаљној анализи облика композиција извођених у оквиру текућег годишњег репертоара.
- Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања задавањем разноврсних, мотивишућих, домаћих задатака и подстицањем ученика на самостално припремање (за концертно извођење) нешто захтевнијих композиција, уз незнатну помоћ наставника.
- Одржавање навике редовног слушања уметнички вредне музике даљим стимулисањем

интересовања за упознавање нових тонских снимака и повременим заједничким одласцима на концерте.

- Даље обогаћивање такмичарског искуства узимањем учешћа у такмичењима са доступним програмским захтевима, у сврху дубљег упознавања личне мотивације за овакву врсту извођачке активности и степена извођачке успешности и ефикасности у њеним оквирима (односи се, пре свега, на ученике израженијих извођачких способности).

ЛИТЕРАТУРА

ЕТИДЕ И ВИРТУОЗНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Черни: Етиде оп. 299
- Крамер и Билов: Етиде
- Беренс: Етиде оп. 61
- Лешхорн: Етиде оп. 38
- Друге етиде сличне тежине.

ПОЛИФОНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Бах: Двогласне инвенције, фугете и поједини ставови из Француских свита
- Хендл: Поједини ставови из свита
- Јаковски: У старом стилу, оп. 43
- Друге полифоне композиције барокних, романтичних или савремених композитора доступне извођачком узрасту ученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ МАЛЕ ФОРМЕ

- Григ: Лирски комади
- Менделсон: Песме без речи
- Шуберт: Два скерца
- Прокофјев: Музика за децу
- Кабалевски: Оп. 37
- Мартину: Лутке
- Барток: Микрокосмос, III и IV свеска
- Друге композиције сличне тежине.

СОНАТЕ, СОНАТИНЕ И ВАРИЈАЦИЈЕ

- Хајдн: Сонате, по избору
- Моцарт: Соната Це-дур, КВ 545, Соната Ес-дур, КВ 282
- Бетовен: Соната оп. 49, бр. 1, ге-мол, Сонате Woо 47 (Ес-дур, еф-мол и Де-дур)
- Шуман: Соната оп. 118, бр. 2, Де-дур
- Вебер: Анданте са варијацијама, оп. 3
- Лукомски: Варијације у еф-молу
- Друге сонате или варијације сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ДОМАЋИХ АУТОРА

- С. Рајичић: Мала клавирска свита
- М. Логар: Два менуета

- В. Мокрањац: Мала свита
- Ј. Славенски: Игре и песме са Балкана
- Друге композиције домаћих аутора сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ПИСАНЕ ЗА ЧЕТВОРОРУЧНО ИЗВОЂЕЊЕ

- Моцарт: Сонате у Де-дуру и Бе-дуру
- Дворжак: Багателе, оп. 47
- Шуберт: Соната у це-молу
- Шуман: Дванаест комада оп. 85
- Друге композиције сличне тежине писане за четвороручно извођење.

ЛЕСТВИЦЕ

Фис-мол, цис-мол, гис-мол, ес-мол и бе-мол.

Препоручене варијанте:

- дурске и молске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве;
- у супротним смеровима, у шеснаестинама, с почетком у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, сваком руком кроз две октаве;
- паралелно, у осминама, у интервалима терце, сексте и дециме, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве;
- хроматске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве.

Артикулација: легато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 80 (код извођења у супротним смеровима: четвртина = 60).

ТРОЗВУЦИ

Фис-мол, цис-мол, гис-мол, ес-мол и бе-мол.

Препоручене варијанте:

- велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном - такозвано "велико разлагање"), квинтакорд, сектакорд, и квартсектакорд, разложено, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве;
- велики положај, квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд, симултано (у акордима), паралелно, у четвртинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве;
- арпеђа (разлагање с променом позиције), паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве.

Артикулација: разложено (велики положај и арпеђа) - легато; у акордима - портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 80.

ЧЕТВОРОЗВУЦИ

Доминантни и умањени септакорди за дурске и молске тоналитете.

А, Е, Ха, Ас, Дес и Гес.

Препоручене варијанте:

- велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном - такозвано "велико разлагање"), септакорд, квинтсектакорд, терцквартакорд и секундакорд, разложено, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве;

- велики положај, симултано (у акордима), паралелно, у четвртинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве;

- арпеђа, у интервалу октаве, паралелно, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве.

Артикулација: разложено (велики положај и арпеђа) - легато; у акордима - портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: осмина = 80.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири етиде (или виртуозне композиције);
- четири композиције, по слободном избору;
- три полифоне композиције;
- једна соната или став из сонате и циклус варијација;
- једна композиција домаћег аутора.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- једна лествица и једна виртуозна етида.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна полифона композиција;
2. Једна етида (или виртуозна композиција);
3. Један став из сонате;
4. Једна композиција по слободном избору;
5. Једна композиција домаћег аутор

VI разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Интензивирање рада на развоју активности унутрашњег и спољашњег слуха употребом примера дијатонских и једноставних хроматских хармонско-мелодијских образаца, савлађивањем вештине њиховог репродуковања на инструменту и стицањем сложенијег искуства у импровизовању пратње за певачку, гудачку или дувачку деоницу - функционалног у оквирима аматерске делатности, а истовремено, довољног за евентуалан наставак школовања у средњој музичкој школи.

- Наставак рада на техници свесног меморисања (учењем, само из нота, без употребе инструмента, нешто компликованијих, фактурално сложенијих композиција – по извођачким тешкоћама лако доступних ученику трећег разреда основне школе), у циљу довођења способности слуховне контемплације на солидан аматерски ниво, са перспективом даљег развоја током евентуалног наставка школовања у средњој музичкој

школи.

- Оспособљавање ученика за самостално развијање музичке фантазије и континуирано индивидуално профилирање основних критеријума у области музичке естетике настављањем са праксом повременог вођења дискусија и задавањем домаћих задатака различитог типа везаних за ову тематику.

- Даље посвећивање пажње изучавању композиција полифоне структуре (трогласних и, изузетно, са ученицима натпросечних способности, лаких четворогласних) и композиција са романтичарском кантиленом, ради дефинитивног, сталног усвајања извођачке вештине "певања" на клавиру.

- Интензиван рад на даљем усавршавању ефикасности извођачког апарата, с нагласком на савлађивању проблематике разложеног и симултаног свирања октава (само код ученика чијем је извођачком апарату овај технички проблем доступан) и на даљем унапређивању "Брзо-дуго-гласно-јасно" начина свирања - у сврху развијања навике дуготрајног, свакодневног рада на овој проблематици, с крајњим циљем достизања веома солидног степена извођачког виртуозитета (превасходно код ученика натпросечних извођачких способности).

- Заокруживање степена стечених знања из области музичке теорије и историје у целину која задовољава потребе аматерског бављења музиком, а уједно представља и солидну основу за даљу надградњу у оквирима средњег музичког школовања.

- Усавршавање вештине извођења полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у још сложенијим полиритмичким комбинацијама, четвороручно или на два клавира, с наставником (квартоле са квинтолама и квинтоле са квартолама) и самостално (триоле са квартолама и квартоле са триолама, и квартоле са квинтолама и квинтоле са квартолама), с крајњим циљем постизања веома функционалне слуховно-моторне координације.

- Довођење вештине читања *Прима виста* на ниво који задовољава потребе у оквирима аматерског бављења музиком, једнако као и на ниво отворене перспективе даљег развоја ове способности током евентуалног наставка школовања у средњој музичкој школи.

- Проширивање знања о музичким облицима још сложенијим информацијама о варијацијама, ронду, сонати, сонатном циклусу и свити, кроз континуиран процес повезивања стеченог теоретског разумевања са личном извођачком праксом.

- Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања задавањем сложенијих домаћих задатака и подстицањем ученика на припремање тежих композиција за концертно извођење (без помоћи наставника, у потпуности самостално).

- Дефинитивно стварање сталне потребе за слушањем уметнички вредне музике и навике редовног одласка на концерте.

- Даље стицање такмичарског искуства узимањем учешћа у домаћим и интернационалним такмичењима са тежим програмским захтевима (за ученике који испољавају натпросечну извођачку способност).

- Интензивна, пажљива, свеобухватна анализа (наставника, у сарадњи са учеником и његовим родитељима) степена знања и искуства које је ученик усвојио током шестогодишњег школовања, стања његове мотивације везане за даља улагања у сопствени музички развој и постојања услова за евентуалан успешан наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЛИТЕРАТУРА

ЕТИДЕ И ВИРТУОЗНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Черни: Етиде, оп. 299 и оп. 740
- Лешхорн: Етиде, оп. 66
- Крамер и Билов: Етиде
- Мошковски: Етиде, оп. 18
- Друге етиде сличне тежине.

ПОЛИФОНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

- Шопен: Композиције из Оп. постх, ноктурна, валцери, полонезе
- Бах: Двогласне и Трогласне инвенције и Француске свите (поједини ставови)
- Хендл: Свите (поједини ставови)
- Друге полифоне композиције барокних, романтичних или савремених композитора доступне извођачком узрасту ученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ МАЛЕ ФОРМЕ

- Моцарт: Рондо Де-дур, Фантазија де-мол
- Бетовен: Багателе, оп. 33
- Шуман: Оп. 99 и оп. 120
- Григ: Лирски комади
- Менделсон: Песме без речи
- Чајковски: Годишња доба
- Бородин: Мала свита
- Регер: 10 малих комада, оп. 44
- Барток: Микрокосмос, В и ВИ свеска
- Друге композиције сличне тежине.

СОНАТЕ И ВАРИЈАЦИЈЕ

- Хајдн: Сонате, по избору
- Моцарт: Сонате у Це-дуру (КВ 309 и КВ 330), у Еф-дуру (КВ 280 и КВ 332)
- Бетовен: Соната у ге-молу, оп. 49, бр. 1, Соната у Ге-дуру, оп. 79
- Кабалевски: Варијације у Бе-дуру, оп. 40
- Беркович: Варијације на Паганинијеву тему
- Друге сонате или варијације сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ДОМАЋИХ АУТОРА

- В. Мокрањац: Игре
- Ј. Славенски: Игре и песме са Балкана
- М. Тајчевић: Српске игре
- Д. Деспић: Сонатина ин Ф
- Друге композиције домаћих аутора, сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ПИСАНЕ ЗА ЧЕТВОРОРУЧНО ИЗВОЂЕЊЕ

- Шуман: Слике са истока, оп. 66
- Казела: Пупацетио

- Респиги: Шест малих комада
- Стравински: Три лака комада
- Равел: Моја мајка гуска
- Друге композиције сличне тежине писане за четвороручно извођење.

ЛЕСТВИЦЕ

По слободном избору.

Препоручене варијанте:

- дурске и молске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалима октаве, терце, сексте и дециме, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве;
- у супротним смеровима, с почетком у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, сваком руком кроз две октаве;
- хроматске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве.

Артикулација: легато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручен минимални темпо: четвртина = 100.

ТРОЗВУЦИ

По слободном избору.

Препоручене варијанте:

- велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном - такозвано "велико разлагање"), разложено и симултано, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве;
- арпеђа, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве.

Артикулација: разложено (велики положај и арпеђа) - легато; у акордима - портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: осмина = 80.

ЧЕТВОРОЗВУЦИ

Доминантни и умањени септакорди, по слободном избору.

Препоручене варијанте:

- велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном - такозвано "велико разлагање"), разложено и симултано, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве;
- арпеђа, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четири октаве.

Артикулација: разложено (велики положај и арпеђа) - легато; у акордима - портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 80.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири етиде (или виртуозне композиције);
- четири композиције, по слободном избору;
- три полифоне композиције;

- једна соната или став из сонате и циклус варијација;
- једна композиција домаћег аутора.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- једна лествица и једна виртуозна етида.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна полифна композиција;
2. Једна етида (или виртуозна композиција);
3. Један став сонате;
4. Једна композиција, по слободном избору;
5. Једна композиција домаћег аутора.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Образовање и васпитање ученика музике је изразито захтеван и одговоран посао.

Подразумева се да онај који се њиме бави, поред одговарајућег професионалног знања и искуства треба, свакако, да поседује још и доста широк увид у основне принципе и законитости развојне психологије.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији "трећег родитеља", представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи (нарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала.

Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности - једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав спектар активности - од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања. То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада на одабраном делу, трудити да му пренесе не само своје знање о прстореду, педализацији, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединостима које га карактеришу, емотивној, поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности). Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику се, из тог разлога, препоручује да посвети већу пажњу овој проблематици, проналажењем и практичном применом најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода.

Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици освајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању - повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област клавирске литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем својег културног и духовног хоризонта.

ХАРМОНИКА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Упознавање са инструментом и деловима инструмента.
- Овладавање поставком инструмента.
- Овладавање техником интерпретације и основним врстама артикулације.

- Оспособљавање за самосталност у раду.
- Стицање основних елемената музичке писмености.
- Развијање осећаја за фразу, музички облик, карактер и стил композиције.
- Развијање музичког укуса.
- Извођење дурских и молских лествица, трозвука и четворозвука са одговарајућим захтевима.
- Упознавање метрике и ритма.
- Упознавање и анализа различитости интерпретације.
- Развијање интересовања за нове задатке и садржаје у области интерпретације на хармоници.

I циклус (I, II и III разред) I разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Делови инструмента (мех, десни и леви полукорпус), десна и лева клавијатура.
- Правилно држање инструмента, поставка руку на обе клавијатуре.
- Вођење и промена меха.
- Виолински и бас кључ, нотно писмо, нотне вредности (цела нота, половина, четвртина, осмине, триоле и одговарајуће паузе), врсте такта (4/4, 3/4, 2/4, 3/8, 6/8) и појам лествице.
- Обликовање тона и фразе, артикулација (легато, стакато, тенуто).
- Основне динамичке ознаке (*p*, *mf*, *f*), акценти.
- Темпо: *Анданте*, *Модерато*, *Алегро*.
- Регистри (промена боје и висине тона, начин употребе регистара).

ЛЕСТВИЦЕ

- Це-дур, Ге-дур, Де- дур, Ф-дур лествице (паралелкно у четвртинама, трозвук - мало разлагање и симултано)

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Школа за хармонику, I св.
- З. Ракић: Хармоника за 1. разред основне музичке школе (уџбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- З. Ракић: Композиције за хармонику.
- А. Факин: Школа за хармонику, I св.
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, I св.
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, I св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- Це-дур, Ге-дур лествице (паралелкно у четвртинама, трозвук - мало разлагање и симултано)
- тридесет техничких вежби-етида (са различитим техничким захтевима);
- осам комада-песмица.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

НАПОМЕНЕ

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у квалитет наставниковог рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да створе неопходне услове за учениково рано стицање извођачког искуства.

Школама се оставља могућност да, у оквирима својих школских програма, пропишу неки други вид оцењивања (усмени или писмени коментар наставника или групе наставника, чланова одговарајуће комисије).

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, смотрима, контролним и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

II разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- У циљу даљег савладавања основних музичких елемената ученик треба да упозна мотив и реченицу уз јасније диференцирање мелодије од пратње.
- Упознавање основних елемената динамичког нијансирања у практичном раду кроз употребу ознака: пиано, мецопиано, мецофорте, форте, крешендо и декрешендо.
- Даље усавршавање уједначеног рада прстију десне и леве руке кроз техничке вежбе, свирање хармонских интервала (терце, сексте). Легато помоћу заједничког тона.
- Техничко напредовање леве руке (основни, акаордски и баритон бас). Упознавање акордског мол-баса и "укрштање" основних и акордских басова. Свирање интервала на левој клавијатури.
- Једноставнија мелодијска кретања на обе клавијатуре (увод у полифонију) уз адекватно динамичко нијансирање.
- Акцентирање тона мехом.
- Нотне вредности: шеснаестина, пунктирана осмина, триола.
- Обрада нових врста такта: 4/8, 2/2, 3/2, 4/2.
- Нове ознаке за темпо: алегро, андантино, адађо, ленто (или одговарајуће ознаке за лагани темпо), ачелерандо, пиу мосо, мено мосо.
- Употреба свих регистара који стоје на располагању ученику и упознавање са њиховом поделом, уз њихове промене на половини и четвртини паузе.

ЛЕСТВИЦЕ

- Це, Ге, Де, Еф-дур и упознавање са а-мол лествицом: дурске паралелно у четвртинама и осминама; трозвук мало разлагање и симултано; молска лествица паралелно у четвртинама;
- трозвук мало разлагање и симултано.

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Школа за хармонику, II св.
- З. Ракић: Хармоника за 2. разред основне музичке школе (уџбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- З. Ракић: Композиције за хармонику.
- А. Факин: Школа за хармонику, II св.
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, I св.
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, I св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице и трозвуци по програму;
- петнаест техничких вежби - етида;
- шест композиција различитих епоха и садржаја.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозног карактера);
3. Једна полифона композиција;
4. Једна композиција по слободном избору.

НАПОМЕНА

Два обавезна јавна наступа и смотре на крају школске године, једнако као у првом разреду, не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања.

III разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Детаљнија анализа музичког облика треба да послужи и као средство за лакше тумачење нотног текста, за развијање музичке меморије и диференцирање рада десне и леве руке.
- Примена савладаних врста артикулације кроз одговарајући стил и карактер композиција.
- Рад на развоју техничке спретности ученика.
- Обрада хармонских интервала (подметање и пребацивање прстију).
- Рад на репетицији тона десном и левом руком са разним комбинацијама прстореда.
- Увод у технику "кратког" меха.

- Обрада украса: дуги и кратки предудар, мордент, пралтрилер и краћи трилер.
- Примена триоле у комбинацијама са осминама и обрада синкопе.
- Упознавање нових агогичких ознака и примена ширег динамичког нијансирања.
- Примена регистра у односу на стил и карактер композиције (подела на три групе у односу на могућности транспонованја).

ЛЕСТВИЦЕ

- Свирање дурских и молских лествица до три предзнака паралелно у четвртинама, осминама и шеснаестинама, трозвук - мало разлагање и симултано.

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Школа за хармонику, III св.
- З. Ракић: Хармоника за 3. разред основне музичке школе (уџбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- З. Ракић: Композиције за хармонику.
- З. Вукосављевић: Избор композиција за хармонику за 3. и 4. разред - 1. и 2. свеска
- А. Факин: Школа за хармонику, II св.
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, II св.
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, II св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице по програму;
- десет техничких вежби - етида;
- пет композиција различитих епоха и садржаја.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- две композиције, по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица (четвртина = 66);
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Једна композиција по слободном избору.

II циклус (IV, V и VI разред)

IV разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Рад на анализи облика (дводелна и троделна песма, мали прелудијум и друго) са елементима полифоније, кроз детаљнију обраду технике интерпретације интервала на обе клавијатуре.
- Упознавање и свирање једноставнијих композиција цикличног облика (сонатина, свита и слично).

- Детаљније упознавање ученика са орнаментима и технику интерпретације - двоструки предудар, групето и трилер.
- У даљем техничком напредовању ученика треба постићи бржи темпо код свих облика артикулације, као и у тремолу уз употребу краћих нотних вредности.
- Интервале и акорде треба изводити различитим прсторедом.
- Употреба октава - разложено и симултано.
- Упознавање свих основних, акордских и баритон басова (уколико има могућности).
- Скокови на обе клавијатуре уз сложеније елементе оријентације.
- Примена и промене регистра у односу на стил и карактер композиције (подела на три групе у односу на могућности транспонованја).

ЛЕСТВИЦЕ

- Свирање дурских и молских лествица до четири предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању у четвртинама, осминама и шеснаестинама, а одговарајуће молске лествице кроз две октаве у паралелном кретању у четвртинама, осминама и шеснаестинама.
- Дурски и молски трозвуци четворогласно у малом разлагању и симултано.
- Свирање октава симултано и разложено.

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Избор етида и композиција, I св.
- З. Ракић: Хармоника за 4. разред основне музичке школе (уџбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- З. Ракић: Композиције за хармонику.
- З. Вукосавњев: Избор композиција за хармонику за 3. и 4. разред - 1. и 2. свеска.
- А. Факин: Школа за хармонику, III св.
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, II св.
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, II св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице по програму;
- осам техничких вежби - етида;
- четири композиције различитих епоха и садржаја;
- једна циклична композиција.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- две композиције, по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица (четвртина = 76);
2. Једна етида;

3. Једна полифона композиција;
 4. Једна циклична композиција или две композиције различитог карактера.
- Испитни програм се изводи напамет.

V разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Детаљније упознавање елемената полифоније (глас, тема, имитација, одговор итд.) и техничких средстава којима се она остварује, уз евентуалну употребу баритон-баса.
- Рад на анализи облика: тема са варијацијама, свита, сонатни облик, сонатина.
- Упознавање и детаљнија примена већег броја ознака за динамику и темпо.
- Рад на сложенијим захтевима вођења меха (тремоло, тремоландо, рикошет мехом).
- Примена и промене регистра у односу на стил и карактер композиције (подела на три групе у односу на могућности транспоновања).
- Упућивање ученика на самостално решавање лакших проблема у примени прсторед, разних начина извођења појединих врста артикулације, вођењу меха и примени регистра.
- Читање с листа одговарајућих вежби, етида и комада.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске и молске лествице до пет предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању, трозвучи у великом разлагању и симултано.
- Доминантни септакорд у малом разлагању и симултано, октаве симултано и разложено.

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Избор етида и композиција, II и III св.
- З. Ракић: Хармоника за 5. разред основне музичке школе (уџбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- З. Ракић: Композиције за хармонику.
- З. Вукосављевић: Избор композиција за хармонику за 5. и 6. разред - 1. и 2. свеска.
- З. Ракић: Хармоника - албум за младе.
- А. Факин: Марљиви хармоникаш.
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, III св.
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, III св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице по програму;
- осам етида;
- четири композиције различитих епоха и садржаја;
- једна циклична композиција.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- етида и композиција по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица (четвртина = 84);
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Једна циклична композиција.

Испитни програм се изводи напамет.

VI разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Стицање основних појмова о стиливима преко литературе која се обрађује.
- Обрада сложенијих двогласних и једноставнијих трогласних полифоних композиција, уз евентуалну употребу баритон-баса.
- Рад на даљем усавршавању техничких и музичких елемената као нераздвојне целине.
- Постизање ритмичке стабилности у вези са техничком сигурношћу у одређеном темпу.
- Укључивање регистра на краћим нотним вредностима без претходне припреме и сложенија примена регистра у циљу бољег музичког изражавања. Транспоноване регистрима.
- Проверавање стеченог знања и самосталности ученика у раду. Примена разних начина извођења појединих врста артикулације, динамике и регистара у зависности од стила и карактера композиције.
- Читање с листа етида и комада евентуално, импровизација пратње.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске и молске лествице до шест предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању.
- Дурски и молски трозвуци (мало, велико разлагање и симултано), доминантни и умањени септакорди у малом великом разлагању и симултано кроз две октаве у паралелном кретању.
- Свирање октава симултано и разложено.
- Хроматска лествица у паралелном кретању.

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Избор етида и композиција, II и III св.
- З. Ракић: Хармоника за 6. разред основне музичке школе (уџбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- З. Ракић: Композиције за хармонику.
- З. Вукосавњев: Избор композиција за хармонику за 5. и 6. разред - 1. и 2. свеска.
- З. Ракић: Хармоника - албум за младе.
- А. Факин: Марљиви хармоникаш.
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, III св.
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, III св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице по програму;

- шест етида;
- четири композиције различитих епоха и садржаја;
- једна циклична композиција.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- етида и композиција по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Једна циклична композиција;
5. Једна композиција виртуозног карактера.

Испитни програм се изводи напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Индивидуалну наставу треба максимално користити у раду са ученицима, без обзира на њихове способности. То је неопходно код овог инструмента, а у складу са физичким могућностима почетника.

Приликом постављања односа између програмских захтева и планираног градива треба имати у виду све основне особине ученика. Прилагођавање наведених програмских захтева способностима ученика и његовом интересовању уједно усмерава ка квалитетнијој литератури и слушању одговарајућих композиција на нивоу узраста. Све захтеве треба остварити кроз мањи или већи број једноставнијих, односно сложенијих примера, зависно од могућности ученика.

Техничке елементе лествица и акорада, разних вежби и етида треба користити за одговарајуће поступно напредовање и овладавање основним облицима техничке поставке.

Треба постићи одређени темпо кроз уједначени рад прстију у техничким вежбама и етидама, као и рад на техници меха. Рад на техници меха се прилагођава одређеној артикулацији, стилу и комплетном музичком изражавању, адекватно узрасту ученика.

Транскрибоване композиције старих мајстора користе се путем упознавања стила, као припрема за полифонију и каснији развој сложеније слушне контроле, уз независност прстију и руку.

Разни комади и једноставне цикличне форме су потребне за почетни развој музичке маште, смисла за облик и тонске боје, као и концентрације код ученика.

Употреба регистара треба да буде правилно постављена у односу на поједине музичке и техничке захтеве. Неговање квалитета тона, ритмичко-метричке стабилности, меморије, динамике, агогике и осталих елемената чак и код најједноставнијих примера школске литературе је важно за формирање комплетне музичке личности ученика на нивоу његовог узраста и могућности.

ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

ФЛАУТА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основно школског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави према музици и унапређење музичке културе.
- Упознавање историјског развоја флауте, техничких могућности и примене.
- Стварање потребе код ученика за сталним стицањем нових сазнања у области флаутске музике и литературе.
- Развијање жеље за слушањем флаутске музике, као и потребе за сталним праћењем флаутских токова, како у нашој земљи тако и у свету.
- Развој креативности и индивидуалности.
- Стицање техничког и тонског нивоа у складу са учениковим способностима за успешан завршетак основне музичке школе.
- Стварање потребе код ученика да кроз свирање флауте искажу свој свет, способности и знање кроз разне видове јавних наступа.
- Постављање темеља за развој музичке и естетске личности.
- Изградња навике посеђивања концерата класичне музике.
- Слободно изражавање свог унутарњег света језиком музике.
- Развијање потребе слушања музике.
- Упознавање са вишеструком применом флауте у оркестру, камерним саставима, као и солистички.
- Овладавање правилном техником дисања.
- Контрола тона и владање елементима тона: контрола интонације, динамика *ф-п п-ф*, вибрато.
- Свирање у шеснаестинама у различитим артикулацијама и ритмизацијама.
- Владање дневним тонским и техничким вежбама и свим лествицама.
- Упознавање са различитим стиловима, композицијама различитог карактера и значајем њиховог правилног интерпретирања.
- Развој способности да се примени стечено знање на новом музичком материјалу.
- Оспособљеност за самостални рад (вежбање).

І циклус (І, ІІ и ІІІ разред)

І разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Упућивање ученика у основе свирања на флаути и то:

- правилном поставком инструмента;
- вежбањем технике дисања и емитовања тона;

- овладавањем прсторедам и тоновима из прве и дела друге октаве преко одговарајућих вежби, као и краћих композиција уз клавирску пратњу одговарајућег садржаја и тежине.

ЛЕСТВИЦЕ

Упознавање са тоналитетима у оквиру савладаног тонског опсега, у различитим артикулацијама у целим нотама, половинама и лаганим четвртинама.

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Флаутиста почетник 1-3
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту за I разред - избор
- Тафанел и Гобер: Комплетна метода за флауту

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту почетника;
- избор неколико једноставних комада уз клавирску пратњу из збирке Хрестоматија I.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица, напамет;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Једна композиција, по слободном избору, напамет.

НАПОМЕНЕ

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у квалитет наставниковог рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Школама се оставља могућност да, у оквирима својих школских програма, пропишу неки други вид оцењивања (усмени или писмени коментар наставника или групе наставника, чланова одговарајуће комисије).

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, смотрама и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

II разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Стални рад на контроли исправно постављеног дисања.
- Рад на квалитету тона, проширивању тонског обима и чистој интонацији.
- Рад на артикулацијама.
- Остваривање техничког напредовања ученика.

- Савлађивање дела из литературе.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске до два предзнака, са тоничним квинтакордима, у различитим артикулацијама и лаганим четвртинама (у савладаном тонском опсегу).

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Флаутиста почетник, 3-7
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту - избор
- Г. Гариболди: Комплетна метода за флауту
- Хрестоматија И: Избор неколико комада уз клавирску пратњу.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту ученика.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица, напамет;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Једна композиција по слободном избору, напамет.

НАПОМЕНА

Два обавезна јавна наступа и смотра на крају школске године, једнако као у првом разреду, не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања.

III разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Стабилизација тона друге октаве и поставка дела треће октаве.
- Започети са континуираним радом на тонским и техничким вежбама.
- Упознати ученика са одговарајућом припремом за јавни наступ, као и са низом композиција за извођење уз пратњу клавира одговарајућег садржаја и тежине.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске до три предзнака, са тоничким квинтакордима, у обртајима, у савладаном тонском опсегу (две октаве), у различитим артикулацијама, у обиму две октаве у четвртинама и осминама (напамет).

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Флаутиста почетник 7-10
- Хрестоматија I: Избор неколико комада уз клавирску пратњу
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту - избор

- Г. Гариболди: Прве вежбе (почетне)
- Г. Ф. Телеман: Менует II из Свите у а-молу
- Ј. Л. Дусек: Менует
- П. Николић: Андантино

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

Техничке вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима, у четвртинама и осминама, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Једно дело уз пратњу клавира, напамет.

II циклус (IV, V и VI разред)

IV разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Овладати целокупним регистром инструмента.
- Основно динамичко нијансирање.
- Вибрато.
- Рад на квалитету тона, и чистој интонацији.
- Рад на артикулацијама.
- Остваривање техничког напредовања ученика.
- Савлађивање дела из литературе.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске до четири предзнака са тоничним квинтакордима, у обртајима, у различитим артикулацијама, у обиму две октаве, у осминама и лаганим шеснаестинама (напамет).

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Флаутиста почетник од 10 и даље
- М. Мојс: 24 мале етиде
- М. Мојс: Тонске вежбе
- Г. Гариболди: Мињон етиде, оп. 131
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту - избор
- В. А. Моцарт: Арија Тамина из опере "Чаробна фрула"
- В. Поп: Арабела
- Вебер: Цигански капричо
- Г. Тихомиров: Мала корачница
- Е. Келер: Мазурка
- В. Поп: Шпанска игра

- М. Мојс: Сарабанда
- М. Мусоргски: Гопак

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвучима у осминама и шеснаестинама, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Једно дело уз пратњу клавира, напамет.

V разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Рад на квалитету тона и чистој интонацији.
- Рад на артикулацијама.
- Остваривање техничког напредовања ученика.
- Савлађивање дела из литературе.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске лествице до пет предзнака, са тоничним квинтакордом, у обртајима, у различитим артикулацијама, у осминама и лаганим шеснаестинама.
- Хроматика - поставка (напамет).
- Упознати ученика са начином свирања двоструког језика. Динамика. Вибрато.

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Тонске вежбе
- М. Мојс: 25 мелодијских етида
- Г. Гариболди: 20 малих етида, оп. 132
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту - избор
- В. Поп: Шпанска серенада
- К. Дебиси: Мали црнац
- А. Томази: Мали корзикански пастир
- М. Јеличанин: Ноктурно и Скерцо
- Ј. Андерсен: Скерцино
- Моњушко: Преслица
- М. Пот: Сичилијана
- Ј. Донжон: Пан
- Л. Вајнер: Игра лисице
- Р. Валентајн: 12 соната - избор

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима у осминама и лаганим шеснаестинама, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Једно дело уз клавирску пратњу, напамет.

VI разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознати ученика са начином свирања двоструког и троструког језика.
- Обновити све научене тоналитете са новим техничким захтевима.
- Обрадити етиде у свим тоналитетима, које по својим захтевима омогућавају даљи развој тонских и техничких могућности ученика.
- Наставити рад на тонским и техничким вежбама.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске и молске лествице (сви тоналитети) са тоничним трозвучима, доминантним и умањеним септакордима, у обртајима, у различитим артикулацијама, у обиму од две октаве у шеснаестинама.
- Лествице свирати развијено.
- Хроматика - развијање у различитим ритмичким покретима.
- Напамет.

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Тонске вежбе
- Тафанел и Гобер: Техничке вежбе
- Г. Гариболди: 20 распеваних етида, оп. 88
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту за IV разред - избор
- К. В. Глук: Арија из опере "Орфеј"
- Ф. Госек: Тамбурен
- Е. Песар: Андалузија
- Е. Келер: Романса
- Г. Форте: Сичилијана, оп. 78
- Б. Годар: Алегрето, оп. 116
- Ж. Демерсман: Венецијански карневал
- М. Логар: Пасторала
- Г. Ф. Хендл: Соната Еф-дур или ге-мол

- Б. Марчело: Соната Бе-дур, или де-мол
- Г. Ф. Телеман: Соната: Еф-дур
- А. Вивалди: Концерт број 5 у Еф-дуру, оп. 10

ОБАВЕЗАН МИНИМУМ ПРОГРАМА

Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима, доминантним и умањенима септакордима у шеснаестинама, хроматика, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Једно дело за извођење уз пратњу клавира, напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

У настави флауте посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона и његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дусања и правилну импостацију.

Од самог почетка применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз одговарајуће обликовање усана. Посебну пажњу обратити на тонске вежбе у дужим нотним вредностима преко којих ученик треба током школовања у основној музичкој школи да овлада тоновима флауте подједнако звучно и квалитетно. Упоредо са тонским радити и на техничким вежбама које почев од једноставнијих ка сложенијим, доприносе развоју свих техничких елемената владања инструментом. Посебну пажњу усмерити на свирање вежби у различитим артикулацијама. У току школовања обрадити све тоналитете како дурске тако и молске.

У раду на етидама, без обзира на годину учења, увек и до краја инсистирати на потпуном овладавању сваким техничким и тонским захтевом који је садржан у нотном тексту. Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и евентуалне предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика преко етида разноврсног садржаја и захтева развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање.

У раду са комадима уз пратњу клавира, од самог почетка код ученика развијати осећање за интерпретацију која у себи садржи основне стилске карактеристике композиције и кроз правилно усмеравање омогућити ученику развијање његове способности да у потпуности изрази своју музикалност.

Неопходно је пажњу ученика усмерити на интонацију и чисто свирање које може омогућити само правилна поставка инструмента и правилна примена технике дусања.

ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ

(солфеђо, теорија музике)

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Развијање музикалности и музичке писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, хармонског и полифоног тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

I циклус (I, II и III разред)

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Це-дур, Ге-дур, Еф-дур: детаљна обрада, лествично и терцно кретање, скокови у све ступење, посебно скок у доминанту, вођицу, терцу тонике и субдоминанту.
- Припрема тоналитета кроз дечије песмице са текстом.
- Виолински и бас кључ.
- Примери из литературе (за сваки тоналитет по 2 до 3 примера).
- Припреме молских тоналитета, учење песмица са текстом (а, де и е-мол) и певање солмизацијом по слуху, без теоријског тумачења.
- Дечије музичко стваралаштво - импровизација.
- Звучна припрема мутација.
- Певање двогласа бордунског типа.

РИТАМ

- Тактирање и бројање на 2, 3 и 4.
- Врсте такта: 2/4, 3/4 и 4/4.
- Нотне вредности: од целе до шеснаестине ноте и одговарајуће паузе.
- Ритмичке фигуре: поделе јединице на два (све фигуре једноставнијег изгледа, синкопа и контртан) и четири (без пауза и лукова), узмах и предтакт, лукови корона.

- Равномерно читање: виолински и бас кључ у једном и два линијска система, као и читање вертикално исписаних акорада.
- Мануелно извођење ритмичких вежби.
- Читање примера на на утврђеним позицијама солмизационих слогова уз обележен темпо и уз тактирање.
- Читање примера из градива инструменталне наставе.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

Усмени диктати:

- Опажање појединачних тонова и мотива (клавир или глас наставника) и певање тих тонова солмизацијом.
- Интонирање тонова (табулатор - нотна слика) солмизацијом.
- Опажање метра у песмама са текстом.
- Препознавање записаних ритмичких и мелодијских мотива.

Писмени диктати:

- Записивање појединачних или више тонова.
- Записивање ритмичких или мелодијских мотива.
- Записивање напамет научених песама и лакших мелодијских примера (у зависности од напредовања групе).

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Термини и појмови из мелодике и ритма без дефиниција, у оквиру садржаја програма.
- Нотни и тонски систем, од велике до треће октаве, са вежбањем писања и читања.
- Именовање тонова солмизацијом и абecedом, хроматски знаци, тетрахорд, лествица, имена интервала до октаве (представљени у линијском систему).
- Лествице: Це, Ге, Еф, Де-дур и њихови тонични квинтакорди.
- Основне ознаке темпа и карактера (*Анданте*, *Модерато*, *Виво*, *Аллегро*) динамику (*ф*, *п*, *мф*, *мп*, *цресцендо* и *децресцендо*), фразирање (лук, обележан дах) и артикулацију (стакато, легато, тенуто).

II разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Обнављање: утврђивање пређених тоналитета, Це, Ге и Еф-дур, примери из литературе и песме са текстом.
- Поставка: а, де и е-мола. Тумачење све три врсте мола уз утврђивање скокова у све ступњеве.
- Припрема: Де и Бе-дур - илустративни примери из литературе.
- Примери из литературе (градиво за II разред) и композиције са клавирском пратњом.
- Певање двогласа бордунског типа и у паралелном кретању.

РИТАМ

- Метричке врсте и ритмичке фигуре: јединица бројања четвртина, осмина и четвртина са тачком.

- Нови тактови 2/8, 3/8, 4/8 и 2/2 - и само дводелна подела и 6/8 припрема само основних фигура путем певања одговарајућих песама.
- Даља обрада четвороделне поделе (ритмичка јединица - четвртина) и обнављање основних фигура (ритмичка јединица осмина), примена лукова, пауза, узмаха и предтакта.
- Промена врсте такта у дејим песама са текстом.
- Пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на ритмичкој јединици.
- Начин извођења: равномерно и ритмичко читање, мануелна репродукција ритма, читање одговарајућих инсерата из инструменталне литературе.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање и интонирање тонова и мотива у обновљеним и новим тоналитетима.
- Рад са табулатором.
- Опажање и интонирање дурског и молског квинтакорда - интонирање свих дурских и молских квинтакорада на основним тоновима.
- Опажање и интонирање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет.
- Опажање дурског, молског и хармонског тетракорда и њихово интонирање.
- Увод у опажање апсолутних висина од а1-де2 и е1-а1, као сублимација доминантних тетракорда а-мола и де-мола.
- Препознавање ритмичких и мелодијских мотива (према градиву).
- Записивање лакших мелодијских и ритмичких диктата.
- Опажање метра песама са текстом и у примерима из литературе.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Утврђивање градива из I разреда усменим и писменим вежбама - интервали, тетракорди и лествице.
- Врсте интервала до квинте, дурски и молски квинтакорд на основним тоновима.
- Принцип изградње дурских и молских лествица.
- Доминантни тетракорд у молу, усмене и писмене вежбе.
- Проширивање знања из музичке терминологије и увођење једноставних дефиниција.

III разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Обнављање: утврђивање обрађених тоналитета и скокова у тонове доминанте и субдоминанте, вођицу, терцу тонике и II ступањ кроз инструктивне вежбе и примере из литературе.
- Композиције са клавирском пратњом, певање двогласа.
- Импровизације.
- Обрада: Бе-дур, ге-мол, Де-дур, ха-мол и А-дур лествице.
- Припрема: це-мол, Е-дур, еф-мол. Певање лествица, каденце, мелодијских мотива и једноставних примера у дуру и истоименом молу (Ге-дур и ге-мол, Це-дур и це-мол, Де-дур и де-мол и А-дур и а-мол).

- Илустративни примери из литературе.
- Техничке вежбе: певање хроматских скретница и пролазница уз хармонизацију наставника.
- Транспоноване мотива кроз све пређене тоналитете. (Видети методско упутство).

РИТАМ

- Метричке врсте и ритмичке фигуре: 6/8 - све основне комбинације и примена лукова и пауза (без поделе тродела). Информативно поређење 2/4 са 6/8.
- Обнављање и проширивање знања из дводелне и четвороделне поделе синкопа на две и на једној јединици, четвороделна подела осмине и половине као ритмичке јединице.
- Триола.
- Утврђивање пунктираног ритма.
- Равномерно и ритмичко читање: равномерно повећање брзине читања уз обележен темпо.
- Мануелна репродукција.
- Умерен и умерено брзи темпо.
- Ритмичко читање инсерата из одговарајуће инструменталне литературе.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање и интонирање тонова и мотива из мелодике.
- Препознавање и записивање ритмичких мотива, одређивање метра и записивање ритмичке окоснице.
- Мелодијско-ритмички диктат једноставне фактуре по двотактима.
- Интонирање доминантног септакорда у обрађеним тоналитетима са разрешењем у тонику.
- Опажање апсолутних висина у првој и другој октави - усмено и писмено.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Дурске лествице до четири предзнака, а молске до два и це-мол.
- Квинтакорди на главним ступњевима у обрађеним тоналитетима.
- Интервали - имена, врсте, звучност до октаве. Утврђивање дурских и молских квинтакорда на свим основним тоновима.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део: мелодијски диктат у тоналитетима до два предзнака;
2. Тест из теорије: лествице, тетрахорди, имена и врста интервала, дурски и молски квинтакорд;
3. Усмени део:
 - мелодијска вежба (тоналитети пређени у I, II и III разреду);

II циклус (IV, V и VI разред)
IV разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ МЕЛОДИКА

- Обновљање: тоналитети из претходних разреда са применом скокова, лаганих и брзих темпа, дужих музичких фразе.
- Вишегласни примери, композиције са клавирском пратњом и из литературе.
- Импровизација.
- Обрада: фис-мол, Ес-дур, це-мол, Е-дур, цис-мол, Ас-дур и еф-мол уз примену инструктивних вежби и примера из литературе.
- Обрада хроматских скретница и пролазница, тонално стабилне алтерације.

РИТАМ

- Утврђивање градива трећег разреда кроз парлато и диктат.
- Нове мере и фигуре: 6/8 са простом деобом тродела, 6/4 без деобе.
- Синкопирани ритам у врстама парне дистрибуције.
- Двоструко пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на две ритмичке јединице.
- Сукобљавање триоле и пунктираних фигура на јединици бројања.
- Равномерно читање у два система и у једном са променама кључа.
- Ритмичко читање етида и примера из литературе са применом свих темпа.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање и интонирање лествичних тонова и мотива из мелодике и њихово записивање.
- Опажање и записивање апсолутних висина у првој, другој и малој октави.
- Опажање доминантног септакорда и умањеног.
- Опажање и интонирање консонантних квинтакорада и њихових обртаја као и опажање и интонирање штимова.
- Ритмички и мелодијски диктат у оквиру градива.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Утврђивање обртаја интервала до октаве.
- Обрада молских лествица до четири предзнака.
- Поставка лествичних квинтакорада у природном, хармонском и мелодијском молу.
- Утврђивање лествичних квинтакорада у дурској лествици.
- Мали дурски септакорд на доминанти у дуру и молу, а умањени септакорд у молу са разрешењем све у обрађеним тоналитетима.

V разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Обновљање: утврђивање тоналитета од два до четири предзнака, мелодијске вежбе и примери из литературе.
- Вишегласно певање и композиције са клавирском пратњом.
- Информативно: модулације у доминантне дурске тоналитете и паралелни мол, почетни тоналитет са једним предзнаком: Це-Ге-Це-дур, Еф-Це-Еф-дур, а-це-а-мол.
- Нове лествице: Ха-дур, Дес-дур и бе-мол.
- Певање мелодијских примера у дуру и истоименом молу (мутација).

- Певање народних песама са текстом у основним мерама и народним ритмовима.
- Транспонованье мотива.
- Рад са табулатором приликом поставке нових тоналитета.

РИТАМ

- Метричке врсте и ритмичке фигуре: сложенија подела тродела у тактовима $6/8$ и $9/8$ са луковима и паузама.
- Пунктиране фигуре троделних ритмова (сићилијана и тирана). Упоредивање $6/4$ са $3/2$.
- Утврђивање триоле, узмаха и предтакта.
- Поставка триоле на половини ритмичке јединице.
- Народни ритам $5/8$, $7/8$ и $9/8$ са једним троделом.
- Равномерно и ритмичко читање.
- Мануелна репродукција приликом обраде нових ритмичких врста и фигура.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање појединачних тонова мотива и штимова у свим тоналитетима.
- Опажање и интонирање умањеног и прекомерног квинтакорда са разрешењем и везивањем за тоналитет.
- Опажање интонирање прекомерне и умањене квинте са разрешењем.
- Интонирање доминантног септакорда и умањеног септакорда.
- Ритмички и мелодијски диктати из градива ритма мелодике.
- Опажање и записивање апсолутних висина у различитим регистрима.
- Све лествице и лествични квинтакорди.
- Каденце дура и све врсте мола.
- Поставка мол-дура.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Утврђивање и проширивање знања обртај консонантних квинтакорада, а поставка умањеног и прекомерног квинтакорда.
- Доминантни септакорд и обртаји.
- Термини и орнаментика.

VI разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Обнављање и утврђивање обрађених тоналитета.
- Обрада: Фис-дур, Гес-дур и ес-мол.
- Певање лествичних квинтакорда, штимова и каденци свих тоналитета до седам предзнака.
- Хроматске скретнице и пролазнице, мутације у мелодијским примерима (дијатонска модулација и даље информативно).
- Вишегласни примери и канони, композиције са клавирском пратњом.
- Импровизација.

- Певање српских народних песама.

РИТАМ

- Ритмичко читање етида инструменталног типа из градива VI разреда.
- Примена промене кључа или два система.
- Мануелно извођење ритма поставка дуоле.
- Ново градиво: народни ритмови 8/8 уз обнављање 5/8, 7/8 и 9/8 (упознавање са народним ритмовима 10/8, 11/8, 12/8).
- Ритмичка јединица шеснаестина, 6/16.
- Супротстављање 5/4 са 6/4 и 2/2 у умереном лаганом темпу.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање и интонирање комплетног обрађеног градива од првог разреда.
- Опажање и интонирање умањеног квинтакорда са обртајима.
- Опажање и интонирање малог дурског септакорда са обртајима и умањеног септакорда са разрешењем.
- Опажање и интонирање повезати за тоналитет.
- Опажање и бележење апсолутних висина уз повезивање низова.
- Ритмички и мелодијски диктат.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део: - диктат до четири предзнака.
2. Усмени део: - мелодијска вежба - тоналитети до четири предзнака (скретнице, пролазнице и мутација); - парлато - промена кључа, виолински и бас, са свим ритмичким фигурама.

ПРЕДЛОГ ЛИТЕРАТУРЕ:

- В. Цветковић и Ј. Михаљица: Солфеђо за први разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- В. Цветковић и Ј. Михаљица: Солфеђо за други разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- А. Јовић-Милетић и З. Николић: Солфеђо за трећи разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- А. Јовић-Милетић, Г. Стојановић и З. Николић: Солфеђо за четврти разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- А. Јовић-Милетић, Г. Стојановић, З. Николић: Солфеђо за пети разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- В. Цветковић и Ј. Михаљица: Солфеђо за шести разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- З. М. Васиљевић: Солфеђо-ритам, I - VI, Нота, Књажевац.
- Б. Поповић: Солфеђо I - VI, Удружење музичких и балетских педагога Србије
- В. Јовановић: Солфеђо I - VI

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Основни дидактичко-методички поступци обухватају развијање звучних представа с нотом сликом, како за област мелодике тако и за област ритма. Овим се наставним смером усклађује рад на диктатима с певањем и ритмичким читањем. Звучне представе су, по правилу, мелодијски примери (песме са текстом и примери из литературе), мелодијски мотиви (за транспоноване, ради учвршћивања скокова у поједине ступњеве; за певање увек у оригиналном тоналитету ради постављања боје тоналитета и за постављање метричких врста и ритмичких фигура) и, тек на трећем месту, лествични низови (распевавање ученика, ширење обима гласа, упознавање лествица).

Примери се обрађују по слуху, у почетним разредима, или из нотног текста, наравно, уз помоћ наставника, а и певањем солмизационим слоговима уз тактирање. Свака нова наставна област праћена је наведеним поступцима, који се потом преносе на опажање појединачних и више тонова, ритмичких фигура, метричких врста и усмених мелодијско-ритмичких диктата.

Остале дисциплине, теорија, опажање, интонирање са диктатом, уско се повезују са наставним градивом из мелодике и ритма, нарочито у прва два разреда. За све годишње испите, шестогодишњег, четворогодишњег и двогодишњег образовања испитне вежбе и задатке не пише предметни наставник већ су истоветне за све ученике и задаје их актив наставника солфеђа.

РАСПОРЕД ГОДИШЊЕГ ГРАДИВА

Приликом планирања наставе за целу годину, полугодиште и тромесечје, треба предвидети време за обнављање већ постављених методских јединица, као и њихово даље разрађивање. После одређења када ће се припремати и поставити један тоналитет треба имати у виду то да се у последња два месеца школске године не постављају нове лествице. То исто важи и за ритмичке поставке јер је и за мелодику и за ритам потребно одређено време како би се звучне представе усвојиле и надоградиле новим захтевима (више скокова, тежи захтеви за ритмичко читање, примена вокалне и инструменталне литературе изградива тог разреда, писмени диктати, певање примера са листа) - а ради припремања ученика за што самосталније извођење и опажање музичког тока.

Када се у оквиру методске јединице планира ново градиво из ритма треба користити певање у већ познатом тоналитету, а када је поставка нове лествице у питању, треба користити познате ритмичке фигуре и метричке врсте. Ново градиво увек прати - после поставке - рад на препознавању, као најелементарнијем виду учења. Писмени диктати и певање са листа (без претходне припреме) следе касније, на другим часовима, као и приликом обнављања претходних поставки, али са већим захтевима. Тиме се гарантује постојање концентричних кругова, познатих у свим педагошким дисциплинама у школама општег образовања.

ОПАЖАЊЕ - ИНТОНИРАЊЕ - ДИКТАТИ

Опажање појединачних тонова основа је памћења звука сваког ступња у лествици.

Опажање појединачних тонова треба почети са неколико тонова (најбоље три) и то у једној до две октаве (мала и прва октава). Постепено се брзина свираних тонова повећава и шири обим (до три октаве), с тим да се идентификовани тонови певају солмизацијом када се изводе у гласовном регистру, а изговарају или записују када се примењује већи обим.

ОвOME треба додати препознавање интервала, односно препознавање два симулативно одсвирана тона, која ученици најпре препознају певањем, а потом утврђују који је интервал (у зависности од програма одређеног разреда).

Усмене диктате (мелодијске и ритмичке) ученици изводе групно и појединачно, нарочито непосредно после учињене грешке у певању или писању диктата. Певањем диктираног мотива ученици развијају меморију, а она се даље усавршава техником рада на самодиктату (записивање научене песме или певање мелодијског примера са табле и његовог записивања после брисања).

Интонирање тонова према усменом диктату наставника треба да се избегава (осим када се припрема неки детаљ). Треба користити нотну слику - табулатор јер се тако више везује звук са нотном сликом. Интонирање интервала и акорада треба што више везивати за тоналитет, односно лествицу која се тада обрађује у мелодици. Интонирање и опажање акорада, дакле, има за ослонац каденцу, као и однос трозвука на главним ступњевима. Као допуна ових поступака интонирају се акорди и од слободних датих тонова, али увек са именовањем тонова.

Диктати као резултат постављених звучних представа су обавезни на сваком часу.

Писмене диктате не могу успешно да раде ученици који нису вежбали писање нота и преписивање вежби из уџбеника и на тај начин савладали читко и брзо читање и, нарочито, правилну ортографију.

Ритмички диктати и записивање појединачних тонских висина претходе свакој појави мелодијско-ритмичких диктата.

Опажање апсолутних висина, област која је, као нова, уведена приликом конципирања претходних Наставних планова и програма, планирана је да се ради од II разреда. Дакле, ради се на опажању свих хроматских тонова од V до I ступња а-мола и де-мола, с тим да се опажени тонови не певају већ се изговарају абecedом или записују. Даљи развој се преноси у средњу школу с тенденцијом убрзавања диктирања, али са обавезном паузом између сваке тонске висине. Овима се убрзава рад на мелодици и диктатима.

МЕЛОДИКА

Новину представља савлађивање лествица у неколико етапа. Припрема тоналитета, у почетним разредима, изводи се учењем песама по слуху, прво са текстом, а потом солмизацијом, опажањем диктираних тонова сличних кретању мелодије у песми (по узору на многе стране школе), приказивањем и теоријским тумачењем лествице.

Поставка подразумева обнављање научене песме, утврђивање лествице абecedним изговором у секундама и терцама, изговором тоничног трозвука и каденце, препознавањем мотива, певањем инструктивних вежби и лакших примера из литературе и савлађивањем једног канона. Опажање тонова и касније интервала и акорада из каденци, певање тежих примера из литературе и двогласних примера одвија се у облику обнављања тоналитета обично следеће године. Тада се утврђују тежи скокови. Ова фаза обраде тоналитета праћена је писаним диктатима, док је претходна базирана на усменим диктатима, од писмених је тражено записивање само појединачних тонова и више тонова.

У старијим разредима, када ученици имају довољно усвојене функционалне односе, односно стабилне ступњеве, припрема и поставка следе непосредно једна из друге. Оне лествице које имају велики број предзнака савлађују се теоријски или упоређивањем и изводе се певањем лествица и каденце и илуструју примером из литературе (Цис-дур на пример).

Ритам је изражен у садржајима програма кроз постављање ритмичких фигура и метричких врста. Ове поставке, као и у мелодици, прати коришћење одговарајућих примера песама са текстом или из литературе. Наставник својим извођењем поставља звучне представе (фигуре, врсте), а ученици уче примере напамет и користе их за даљу поставку ритма. Она се одвија на следећи начин: препознавање мотива, извођење кратких ритмичких мотива са новим градивом, мануелно извођење, учење ритмичких примера без тонских висина, савлађивање ритмичких етида - парлато уз помоћ наставника ради правилног акцентовања, испитивање наученог градива, самостално извођење нових задатака са сличним садржајем, писмени диктати и читање примера из вокалне и инструменталне литературе.

Опажање врста такта стално прати рад на ритму и преноси се на записивање ритмичких окосница наших народних песама и игара.

Пре рада на парлату, али и касније (вежбе са променом кључа), користи се читање у једнаком трајању исписаних нота, са или без обележене метричке врсте. Равномерним читањем ученици савлађују континуирано праћење нотног текста са обележеним темпом а тиме и технику читања литературе коју свирају, односно певају (без враћања код учињене грешке).

Домаћи задатак треба да садржи: преписивање нота, вежбе из ортографије, утврђивање научених ритмичких етида, вежбе равномерног читања, утврђивање добро научених примера за поставку мелодике и ритма (песме са текстом и примери из литературе), евентуално, утврђивање оних мелодијских вежби које су обрађене на часу.

ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

(обоа, кларинет, саксофон, фагот, хорна, труба, тромбон, туба)

КЛАРИНЕТ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави и интересовања ученика према: музици, инструменту, књизи.
- Развијање радних навика код ученика.
- Формирање музичких критеријума.
- Развијање љубави према музици.
- Развијање љубави према свом инструменту.
- Развој навике слушања музике.
- Развој навике активног скупљања нотног материјала.
- Стварање сопствене фонотеке.
- Развој навике редовног посећивања концерата.
- Стицање основних предзнања о квалитетној музици.
- Оспособљеност за правилно вежбање.

- Развој способности самосталног вежбања.
- Наступање.
- Брзо и квалитетно напредовање.

**I циклус (I и II разред)
I разред
(2 часа недељно, 70 годишње)**

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознати ученике са карактеристикама, деловима и одржавањем кларинета.
- Обратити пажњу на припрему усника и трске за свирање као и њихово одржавање.
- Формирање амбажуре.
- Поставка технике дисања.
- Рад језика.
- Вежбање дугих тонова и интервала од е мало до ге 1.
- Упознавање вредности целе ноте, половине, четвртине и осмине.

ЛЕСТВИЦЕ

- Научити дурске и молске лествице до два предзнака са тоничним трозвуком.
- Ге-дур и Еф-дур свирати кроз две октаве.
- Скале свирати у лаганим четвртинама, напамет.

ЕТИДЕ

- Бруно Брун: Школа за кларинет, (Просвета, Београд), прва половина I свеске и/или нека друга школа адекватне тежине.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Бруно Брун: Избор малих комада (Просвета, Београд)
- Храшовец: Млади кларинетист, I свеска,
- Мали комади, (Шот, 4715),
- Музика за кларинет (Музика, Будимпешта, З. 6851) и/или други комади адекватне тежине.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице;
- петнаест етида;
- једна композиција по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Комад уз пратњу клавира, напамет.

НАПОМЕНЕ

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у квалитет наставниковог рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Школама се оставља могућност да, у оквирима својих школских програма, пропишу неки други вид оцењивања (усмени или писмени коментар наставника или групе наставника, чланова одговарајуће комисије).

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, смотрима и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

II разред (2 часа недељно, 70 годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Вежбање дугих тонова и интервала од е мало до це3.
- Упознавање са шеснаестинама.
- Упознавање и рад са ритмичким фигурама: триолом и синкопом.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске лествице до три предзнака са тоничним трозвуком.

ЕТИДЕ

- Бруно Брун: Школа за кларинет, (Просвета, Београд) друга половина I свеске и/или нека друга школа адекватне тежине.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Бруно Брун: Избор малих комада (Просвета, Београд)
- Храшовец: Млади кларинетист, II свеска
- Музика за кларинет (Музика, Будимпешта, 3. 6851) и/или други комади адекватне тежине.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири дурске и две молске лествице;
- двадесет етида;
- две композиције по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ЛИТЕРАТУРА

- Бруно Брун: Школа за кларинет, I свеска
- Радивој Лазић: Учим кларинет I и део II свеске
- Бруно Брун: Мали комади
- Р. Лазић и В. Перичић: Распевани кларинет I, Ведри дани у музичкој школи, Лаки кларинетски дуети I
- Милош Герић: Избор малих комада - Мали комади, (Шот, 4715)
- Музика за кларинет (Музика, Будимпешта, 3. 6851)
- Страна литература адекватне тежине по избору наставника.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Комад уз пратњу клавира, напамет.

II циклус (III и IV разред) III разред (2 часа недељно, 70 годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Вежбање дугих тонова и интервала од е мало до е3.
- Даљи рад на развоју технике.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске и молске лествице до четири предзнака са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордима.
- Хроматска лествица од е мало до це3.

ЕТИДЕ

- Бруно Брун: Школа за кларинет (Просвета, Београд), II свеска и/или нека друга школа адекватне тежине.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Бруно Брун: Избор малих комада (Просвета, Београд) и/или други комади адекватне тежине.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- десет лествица;
- двадесетпет етида;
- три композиције по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордима, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Комад уз пратњу клавира, напамет.

IV разред **(2 часа недељно, 70 годишње)**

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Вежбање дугих тонова и интервала од е мало до ге3.
- Даљи рад на развоју технике.

ЛЕСТВИЦЕ

- Све дурске и молске лествице са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордом.
- Е-дур, Еф-дур, Ге-дур и Фис-дур свирати кроз три октаве.
- Хорматска лествица од е мало до ге3.

ЕТИДЕ

- Бруно Брун: Школа за кларинет (Просвета, Београд), III свеска и/или нека друга школа адекватне тежине.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Бруно Брун: Избор малих комада (Просвета, Београд),
- Ј. Ланселот и А. Класенс: Класични кларинет (М. Комбре, Париз, свеске Це и Де) и/или други комади адекватне тежине.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- шест дурских и шест молских лествица;
- тридесет етида;
- пет композиција по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордом, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Комад за пратњу клавира, напамет

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ДУВАЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА (обоа, кларинет, саксофон, фагот, хорна, труба, тромбон)

У настави дувачких инструмената посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију усника или писка. Од самог почетка, у оквиру регистра који омогућава најлакшу емисију тона, применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз одговарајуће обликовање усана код инструмената са усником (хорна, труба, тромбон) и правилно обликовање усана код инструмената са трском (кларинет, саксофон) и са писком (обоа, фагот).

Посебну пажњу у настави дувачких инструмената обратити на тонске вежбе преко којих ученик треба током школовања у основној музичкој школи да овлада тоновима свог инструмента подједнако звучно и квалитетно у различитим регистрима.

Упоредо са тонским радити и на техничким вежбама које, почев од једноставнијих ка сложенијим, доприносе развоју свих техничких елемената владања инструментом.

Посебну пажњу усмерити на свирање вежби у различитим артикулацијама.

У току школовања обрадити све тоналитете, дурске и молске, са тоничним трозвуком. У свирању лествица примењивати разложено свирање, као и свирање доминантних дурских и умањених септакорда код молских тоналитета. Лествице увек свирати у одређеном ритму од почетка до краја, у истом темпу, без убрзавања и успоравања. Лествице обавезно свирати напамет.

У току школовања у раду на етидама, без обзира на годину учења, увек до краја инсистирати на потпуном овладавању сваког техничког и тонског захтева који је задат у нотном тексту. Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе, као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика, преко етида разноврсног садржаја и захтева, развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање. У раду са комадима за извођење уз пратњу клавира, од самог почетка код ученика развијати осећање за интерпретацију која у себи садржи основне стилске карактеристике композиције и кроз правилно усмеравање омогућити сваком ученику развијање његове способности и музикалности.

У оквиру свих елемената који чине наставни процес (тонске и техничке вежбе, лествице, етиде и комади за извођење уз пратњу клавира), неопходно је пажњу ученика усмерити на интонацију и чисто свирање које може омогућити само правилна поставка инструмената и правилна примена технике дисања.

ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ

(солфеђо, теорија музике)

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Развијање музикалности и писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, полифоног и хармонског тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

I циклус (I и II разред)

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Тоналитети Це, Ге, Еф-дур и а-мол, де-мол. Детаљна обрада. Лествично кретање и скокови у тонове тонишног трозвука, вођицу и субдоминанту. Обрада примера из литературе за дуваче. Певање каденци свих обрађених тоналитета.
- Примена ознака за темпо, динамику, артикулацију и фразирање. Двогласно певање мотива, двогласа бордунског типа и обрада неколико канона. Певање српских народних песама са текстом и солмизацијом.
- Припрема: е-мол. Певање лествице и каденце; примери из литературе; опажање тонова.

РИТАМ

- Метричке врсте и ритмичке фигуре: тактови 2/4, 3/4, 4/4, 2/2, 3/8 и 6/8 (такт 6/8 без поделе јединице); фигуре дводелне поделе са паузама и луковима, основне фигуре четвороделне поделе и пунктиране фигуре на две и једној ритмичкој јединици; синкопа.
- Равномерно читање у виолинском и бас кључу умереним и брзим темпом.
- Ритмичко читање на на утврђеним позицијама солмизационих слогова и читање одговарајућих инсерата из инструменталне литературе.
- Мануелна репродукција.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање, интонирање и записивање појединачних и више тонова у обрађеним тоналитетима.
- Усмени мелодијско ритмички диктат, а писмени ритмички диктати (ритмички мотиви). Опажање метра, певаних песама са текстом.
- Интонирање интервала и тоничних квинтакорада у свим наведеним тоналитетима.
- Појмови и термини везани за нотно писмо, лествицу, интервале и трозвуке. Тон и тонске особине. Основни тонови и хроматски знаци. Интервали до октаве и постављање у линијском систему.
- Штимови лествица који се обрађују

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Теоријско упознавање са дурским лествицама до четири предзнака и молским лествицама а, де, е и це-мол.
- Конструкција дурских и молских квинтакорада на основним тоновима обрађених лествица у првом разреду.
- Основне ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику из музичке литературе.

II разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Обнављање и утврђивање тоналитета обрађених у II разреду са тежим ритмичко-мелодијским склоповима.
- Поставка: е-мол, А-дур, це-мол, Де-дур. Транспоноване мотива.
- Припрема: упоређивање тоничних квинтакорада и тетрахорада, певање лаких мелодијских вежби у дуру и истоименом молу (а-А, Це-це, де-Де).
- Припрема: ге-мол, Бе-дур, ха-мол. Певање каденци наведених тоналитета.
- Технички део: хроматске скретнице и пролазнице, уз хармонизацију на клавиру.
- Двогласно певање мотива, канона, једноставних примера и једногласне композиције са клавирском пратњом. Одговарајући примери из инструменталне литературе и националне музичке традиције.

РИТАМ

- Метричке врсте и ритмичке фигуре.
- Обнављање метричких врста и проширивање фигура четвороделне поделе - синкопа и пунктиране фигуре на ритмичкој јединици. Нове мере: 3/2 и 3/8.
- Триола у основним мерама 2/4 и 3/4, 4/4.
- Равномерно читање у виолинском, бас и тенор кључу (за инструменталисте који га

користе). Парлато вежбе и читање одговарајућих примера из литературе.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање тонова и мотива и њихово интонирање.
- Опажање апсолутних висина.
- Интонирање 2 до 3 мале терце у низу.
- Опажање и интонирање штимова обрађених тоналитета.
- Опажање и интонтирање дурског и молског трозвука из каденце и од основних тонова.
- Интонирање хроматских скретница.
- Опажање метричких врста преко песама са текстом.
- Ритмички диктати, кратки мотиви, писмени и мелодијски диктати из мелодике, усмено опажање мотива, а записивање појединачних тонова и мелодијско-ритмичких диктата.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Све дурске и молске лествице које су обрађене. Упоредивање паралелних и истоимених лествица и њихових тоничних квинтакорада а-Це-це, де-Де-ха, ге-Ге-е, а-А итд. Изговор малих и великих терци у низу.
- Конструкција свих квинтакорада.
- Лествични квинтакорди у хармонском молу.
- Интервали до октаве и увод у обртаје интервала без врсте само имена.
- Нове ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део: мелодијски диктат до два предзнака.
2. Тест из теорије: лествице, интервали трозвуци, тетрахорди.
3. Усмени део:
 - мелодијски пример, тоналитети из градива I и II разреда;
 - парлато - виолински и бас кључ.

II циклус (III и IV разред) III разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Обнављање утврђивање обрађених тоналитета из II разреда.
- Обрада: ха-мол, ге-мол, Бе-дур, фис-мол и Е-дур.
- Примена хроматских скретница и пролазница уз хармонизацију наставника на клавиру.
- Транспоноване мотива.
- Певање мелодија у дуру и истоименом молу - мутација
- Информативно: дијатонска модулација из дура на доминанту (Еф-Це-Еф итд.).

РИТАМ

- Утврђивање обрађених метричких врста и ритмичких фигура, парлато, диктати, посебно триоле.
- Нове метричке врсте $9/8$, $12/8$, $5/8$ и $7/8$.
- Равномерно и ритмичко читање као и мануелно извођење ритма према наведеном градиву.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање тонова мотива и двозвука у тоналитету, усмено и писмено.
- Опажање апсолутних висина - усмено и писмено.
- Опажање акорада из каденци обрађених тоналитета.
- Писмени ритмички диктат у оквиру градива и једноставни мелодијско-ритмички диктат.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Све дурске и молске лествице и лествични интервали у дуру и хармонском молу, тетрахорди.
- Поставка прекомерног и умањеног квинтакорда, обртаји интервала и консонантних квинтакорада, доминантни септакорд и умањени септакорд.
- Проширивање знања из терминологије коришћењем инструменталне литературе.

IV разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Утврђивање свих обрађених тоналитета са тежим скоковима.
- Обрада: Ес-дур, цис-мол, А-дур, еф-мол. Само теоретски Ха-дур, Фис-дур, бе-мол и ес-мол.
- Транспоноване мотива, двогласни примери и композиције уз клавирску пратњу.
- Информативно: модулације у паралелни и доминантни тоналитет.
- Мутације - лаки мелодијски примери.

РИТАМ

- Квинтола, секстола и септола на ритмичкој јединици и триола на половини јединице.
- Нове метричке врсте: $8/8$ и $9/8$, остали народни ритмови у примерима из музичког фолклора.
- Парлато: читање примера из одговарајуће инструменталне литературе и инструктивне вежбе.
- Примена умерено лаганих, умерено брзих и брзих темпа.
- Познавање свих ознака које прате инструменталну литературу. Опажање интонирања диктати.

ОПАЖАЊЕ И ИНТОНИРАЊЕ

- Опажање основних тонова и апсолутних висина у обиму - усмено и писмено.
- Опажање штимова и њихово интонирање.
- Интонирање и опажање доминантног и умањеног септакорда и њихово везивање за тоналитет.
- Ритмички и мелодијски диктати у оквиру градива.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део: диктат до четири предзнака.
2. Усмени део:
 - мелодијска вежба, тоналитети до четири предзнака (скретнице, пролазнице и мутација);
 - прлато - промена кључа, виолински и бас, са свим ритмичким фигурама.

ЛИТЕРАТУРА

- Пандуровић, Александровић и Јелић: Солфеђо за I и II разред четворогодишње и I разред двогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Александровић и Јелић: Солфеђо за III разред четворогодишње и II разред двогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
- Александровић: Солфеђо за IV разред четворогодишње и II разред двогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Основни дидактичко-методички поступци обухватају развијање звучних представа с нотом сликом, како за област мелодике, тако и за област ритма. Овим се наставним смером усклађује рад на диктатима с певањем и ритмичким читањем. Звучне представе су, по правилу, мелодијски примери (песме са текстом и примери из литературе), мелодијски мотиви (за транспоноване, ради учвршћивања скокова у поједине ступеве; за певање увек у оригиналном тоналитету ради постављања боје тоналитета и за постављање метричких врста и ритмичких фигура) и, тек на трећем месту, лествични низови (распевавање ученика, ширење обима гласа, упознавање лествица).

Примери се обрађују по слуху, у почетним разредима или из нотног текста, наравно уз помоћ наставника, а и певањем солмизационим слоговима уз тактирање. Свака нова наставна област праћена је наведеним поступцима који се потом преносе на опажање појединачних и више тонова, ритмичких фигура, метричких врста и усмених мелодијско-ритмичких диктата.

Остале дисциплине, теорија, опажање, интонирање са диктатом уско се повезују са наставним градивом из мелодике и ритма, нарочито у прва два разреда. За све годишње испите, шестогодишњег четворогодишњег и двогодишњег образовања испитне вежбе и задатке не пише предметни наставник, већ су истоветне за све ученике и задаје их актив наставника солфеђа.

РАСПОРЕД ГОДИШЊЕГ ГРАДИВА

Приликом планирања наставе за целу годину, полугодиште и тромесечје, треба предвидети време за обнављање већ постављених методских јединица, као и њихово даље разрађивање. После одређења када ће се припремати и поставити један тоналитет треба имати у виду то да се у последња два месеца школске године не постављају нове лествице.

То исто важи и за ритмичке поставке, јер је и за мелодику и за ритам потребно одређено време како би се звучне представе усвојиле и надоградиле новим захтевима (више скокова, тежи захтеви за ритмичко читање, примена вокалне и инструменталне литературе из градива тог разреда, писмени диктати, певање примера са листа) - а ради припремања ученика за што самосталније извођење и опажање музичког тока.

Када се у оквиру методске јединице планира ново градиво из ритма треба користити певање у већ познатом тоналитету, а када је поставка нове лествице у питању треба користити познате ритмичке фигуре и метричке врсте. Ново градиво увек прати - после поставке - рад на препознавању, као најелементарнијем виду учења. Писмени диктати и певање са листа (без претходне припреме) следе касније, на другим часовима, као и приликом обнављања претходних поставки, али са већим захтевима. Тиме се гарантује постојање концентричних кругова, познатих у свим педагошким дисциплинама у школама општег образовања.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

Опажање појединачних тонова основа је памћења звука сваког ступња у лествици.

Опажање појединачних тонова треба почети са неколико тонова (најбоље три) и то у једној до две октаве. Постепено се брзина свираних тонова повећава и шири обим (до три октаве) с тим да се идентификовани тонови певају солмизацијом када се изводе у гласовном регистру, а изговарају или записују када се примењује већи обим. Овоме треба додати препознавање интервала, односно препознавање два симулативно одсвирана тона ученици најпре препознају певањем, а потом утврђују који је интервал (у зависности од програма одређеног разреда).

Препознавање више тонова (уз примену ритмичких диктата) води ка успешном бележењу усмених и писмених диктата, а препознавање акорада ка развијању хармонског слуха.

Усмене диктате (мелодијске и ритмичке) ученици изводе групно и појединачно, нарочито непосредно после учињене грешке у певању или писању диктата. Певањем диктираног мотива ученици развијају меморију, а она се даље усавршава техником рада на самодиктату (записивање научене песме, или певање мелодијског примера са табле и његовог записивања после брисања).

Интонирање тонова, према усменом диктату наставника, треба да се избегава (осим када се припрема неки детаљ). Треба користити нотну слику - табулатор јер се тако више везује звук са нотном сликом. Интонирање интервала и акорада треба што више везивати за тоналитет, односно лествицу која се тада обрађује у мелодици. Интонирање и опажање акорада, дакле има за ослонац каденцу, као и однос трозвука на главним ступњевима. Као допуна ових поступака интонирају се акорди и од слободних датих тонова, али увек са именовањем тонова.

Диктати као резултат постављених звучних представа су обавезни на сваком часу.

Писмене диктате не могу успешно да раде ученици који нису вежбали писање нота и преписивање вежби из уџбеника и на тај начин савладали читко и брзо читање и, нарочито, правилну ортографију.

Ритмички диктати и записивање појединачних тонских висина претходе свакој појави мелодијско-ритмичких диктата.

Опажање апсолутних висина, област која је, као нова, уведена приликом конципирања претходних Наставних планова и програма планирано је да се ради од II разреда. Дакле, опажање свих хроматских тонова од V до I ступња а-мола и де-мола, с тим да се опажени

тонови не певају, већ се изговарају абecedом или записују. Даљи развој се преноси у средњу школу с тенденцијом проширивања регистра и убрзавања диктирања, али са диктатима.

МЕЛОДИКА

Новину представља савлађивање лествица у неколико етапа. Припрема тоналитета, у почетним разредима, изводи се учењем песама по слуху, прво са текстом, а потом солмизацијом, опажањем диктираних тонова сличних кретању мелодије у песми (по узору на многе стране школе) приказивањем и теоријским тумачењем лествице.

Поставка подразумева обнављање научене песме, утврђивање лествице абecedним изговором у секундама и терцама, изговором тоничног трозвука и каденце, препознавањем мотива, певањем инструктивних вежби и лакших примера из литературе и савлађивањем једног канона. Опажање тонова и касније интервала и акорада из каденци, певање тежих примера из литературе и двогласних примера одвија се у облику обнављања тоналитета обично следеће године. Тада се утврђују тежи скокови. Ова фаза обраде тоналитета праћена је писаним диктатима, док је претходна базирана на усменим диктатима, од писмених је тражено записивање само појединачних тонова и више тонова. У трећем и четвртном разреду, када ученици имају довољно усвојене функционалне односе, односно стабилне ступњеве, припрема и поставка следе непосредно једна иза друге.

Оне лествице које имају велики број предзнака савлађују се теоријски или упоређивањем, изводе се певањем лествица и каденце и илуструју примером из литературе (Цис-дур на пример).

Ритам је изражен у садржајима програма кроз постављање ритмичких фигура и метричких врста. Ове поставке, као и у мелодици, прати коришћење одговарајућих примера песама са текстом или из литературе. Наставник својим извођењем поставља звучне представе (фигуре, врсте), а ученици уче примере напамет и користе их за даљу поставку ритма. Она се одвија на следећи начин: препознавање мотива, извођење кратких ритмичких мотива са новим градивом, мануелно извођење, учење ритмичких примера без тонских висина, савлађивање ритмичких етида - парлато уз помоћ наставника ради правилног акцентовања, испитивање наученог градива, самостално извођење нових задатака са сличним садржајем, писмени диктати и читање примера из вокалне и инструменталне литературе.

Опажање врста такта стално прати рад на ритму и преноси се на записивање ритмичких окосница наших народних песама и игара.

Пре рада на парлату, али и касније (вежбе са променом кључа), користи се читање у једнаком трајању исписаних нота, са или без обележене метричке врсте. Равномерним читањем ученици савлађују континуирано праћење нотног текста са обележеним темпом, а тиме и технику читања литературе коју свирају, односно певају (без враћања код учињене грешке!).

Домаћи задатак треба да садржи: преписивање нота, вежбе из ортографије, утврђивање научених ритмичких етида, вежбе равномерног читања, утврђивање добро научених примера за поставку мелодике и ритма (песме са текстом и примери из литературе), евентуално, утврђивање оних мелодијских вежби које су обрађене на часу.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

ЦИЉ

Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитостима теорије музике.
- Остваривање функционалних задатака - стицање брзине у схватању тонских односа (лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

IV разред

(1 час недељно, 35 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Постављање и упоређивање лествица.
- Тоналитети.
- Обрада интервала.
- Постављање акорада.
- Многостраност тонова.
- Појмови и дефиниције.
- Орнаменти.

ГРАДИВО

- Лествице: све дурске и молске лествице. Упорјеђивање истоимених тоналитета, као и паралелних. Упорјеђивање лествица удаљених за хроматски полустепен. Енхармонске лествице.
- Интервали и акорди: обртаји интервала, сложени интервали. Исписивање шифри основних интервала. Обртаји консонантних квинтакорада. Умањени и прекомерни квинтакорд без обртаја. Конструкција ових квинтакорада на истом тону. Лествични квинтакорди. Многостраност тонова. Мали дурски септакорд (иа доминанти) са обртајима.
- Умањени септакорд на VII ступњу у молу са разрешењем и полуумањени у дуру са разрешењем. Све врсте септакорада.
- Појмови и дефиниције: проширивање знања основним појмовима и познавање нових термина из области темпа, артикулације, агогике и ритма. Основни украси и фигуре (орнаменти).

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део:

- шифре интервала и акорада.
- исписивање предзнака појединих лествица.
- исписивање врсте интервала и акорада - принцип теста.

2. Усмени део:

- изградња интервала и акорада.
- ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику.

ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Дробни и Васиљевић: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Д. Деспић: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- М. Тајчевић: Теорија музике

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

У почетним разредима тежиште рада је на описмењавању ученика у оквиру домаћих задатака - преписивање примера из уџбеника и именовање исписаних нота и нотних записа по диктату наставника (овладавање нотним писмом у виолинском и бас кључу, обележавање нотних трајања и пауза као и врсте такта). Редослед нотних тонова, изговор солмизацијом и абecedом, успешно је савладан када ученици нижу све тонове узлазно и силазно од било ког почетног тона у секундама, а затим у терцама у обиму две октаве. се квинтакорд теоријски обрађује у другом разреду, у првом разреду је предвиђена припрема како би се лакше усвојио кроз изговор терци и трозвука на главним ступњевима обрађених дурских лествица (каденца).

Основне појмове наставник објашњава примерено узрасту ученика. У почетним разредима ће то бити једноставна објашњења, а потом ће се усложњавати зависно од развоја схватања ученика и методске јединице. Све основне појмове: ступањ, степен, полустепен, предзнаци, тетрахорд, лествица, трозвук, каденца, такт, тактица, темпо и друго, требало би исписивати на табли речима и нотном сликом, а и показивати и одсвирати на инструменту. Изградња тетрахорда од било ког основног тона и проналажење полустепена изванредна је вежба за схватање лествица. Увиђањем распореда целих степена и полустепена у тетрахорду ученици су спремни за теоријску изградњу свих дијатонских лествица. Већ у II разреду се може поставити принцип изградње дурских лествица: на познати горњи (доминантни) тетрахорд Це-дура додавањем навише тетрахорда са полустепеном на крају низа добија се Ге-дур лествица (квинтни круг навише) и супротан смер - од тоничног тетрахорда Це-дура спуштањем још једног тетрахорда са истим распоредом целих степена и полустепена добијамо Еф-дур (квинтни круг наниже).

Хроматске промене основних тонова догађају се у смеру кретања - код лествица са повисилицама у горњем тетрахорду (вођица), а код лествица са снизилицама у доњем тетрахорду (субдоминанта).

Молске лествице се постављају као лествице са истим тоновима паралелног дура.

Ради очувања и даљег учвршћивања већ претходно постављених хармонских функција (Т-СД-Д), у почетном разреду обрађивати каденцу хармонског мола. Обрадом свих врста молске лествице утврђује се доминантни тетрахорд абecedним изговором. Изговарањем свих тонова доминантних тетрахорада молске лествице улази се у област хроматике.

Промену у хармонском молу објаснити хармонским разлозима (дурска доминанта), а у мелодијском молу мелодијским разлозима (елиминисање прекомерне секунде).

Квинтне кругове треба обрадити у III разреду као и низање повисилица (последња повисилица - вођица) и снизилица (претпоследња снизилица - име тоналитета). У каснијим разредима упоређивати, теоријски и звучно, истоимени дур и мол, паралелне лествице, лествице удаљене за хроматски полустепен и енхармонске лествице.

Препоручују се писмена вежбања: исписивање предзнака задате лествице у оба кључа, исписивање лествичног низа са предзвучима испред нота, препознавање лествице на основу исписаног низа (не увек од првог ступња), упоређивање лествичних тетракорда, проналажење једног тетракорда у више лествица и друго.

Обрада интервала је предвиђена такође у почетним разредима. Најпре лествични интервали, и то именовањем без врсте, а касније се врста интервала повезује са одређеним местом у лествици (на пример: велике терце на главним ступњевима у дуру). Веома је важно постављање интервала у линијски систем и његово брзо препознавање. Изградња интервала, именовање абecedом, исписивање интервала и коришћење шифри вежбају се усменим и писменим путем. Обртаје интервала, такође, треба вежбати усмено и писмено, а касније дефинисати ове појмове. Интервале сексту и септиму теоријски постављамо као обртај одговарајућих интервала. Умањене и прекомерне интервале приказујемо са разрешењем; у школи за основно музичко образовање приказујемо прекомерну кварту и умањену квинту и њихово проналажење у тоналитету.

Лествичне квинтакорде, који се испевавају у мелодици, требало би вежбати и усменим изговором (са повећањем брзине изговора). Када се обраде врсте квинтакорда, вежбати изградњу дурског и молског квинтакорда од истог тона (усмено и писмено вежбање, а и вежбање на инструменту). Може се теоријски поставити у умањени и прекомерни квинтакорд јер упоређивањем са дуром и молем ова поставка није тешка ученицима. Сваки квинтакорд се изговара и у својим обртајима, у низу - квинтакорд, сектакорд, квартсектакорд (на овај начин ученици клавирског одсека свирају трозвук од прве године). Свесним прихватањем да један тон може бити основни тон, терца или квинта различитих квинтакорада уводимо ученике у хармонско мишљење - усмена и писмена вежбања изградње од истог тона, навише и наниже, квинтакорда, сектакорда и квартсектакорда.

Септакорди се лако усвајају након усмених и писмених вежбања за терце и квинтакорде. МД7 ое везује за доминанту дура и мола. Представљањем доминантног септакорда у линијском систему указати на положај тонике, подједнако удаљене од најнижег и највишег тона. Вежбање изградње доминантног септакорда и његових обртаја је усмено, писмено и на клавиру са разрешењем у одговарајући тонични трозвук. Исти поступак се користи код умањеног и полуумањеног септакорда. Остале септакорде такође постављамо у тоналитет и вежбамо бржу и тачнију изградњу. Хроматским променама појединих тонова у дуру (мол-дуру) и молу (хармонски и мелодијски мол) указујемо и на промену у врсти септакорда, као и квинтакорда.

У раду са ученицима све ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику требало би примењивати од прве научене песме. Учење ових ознака, са италијанским називима, без музичког садржаја не омогућава ученицима да упознају карактер композиције. Поступно усвајање ових термина, уз адекватан превод, помоћи ће ученицима да на одговарајући начин интерпретирају и препознају музички садржај.

ДВОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

СОЛО ПЕВАЊЕ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање заинтересованости за ширење вокалног потенцијала.
- Развијање навика слушања вокалне уметничке музике.
- Позитивно доживљавање и вредновање наставе соло певања.

I циклус

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

1. Упознавање са певачким апаратом - важност механизма који учествују у формирању тона:

- Делови вокалног апарата.
- Функција дијафрагме.
- Разумевање значаја резонатора.
- Разумевање положаја гласница и њиховог значаја.
- Формирање тона.

2. Упознавање правилног дисања, вежби дисања и правилног певачког става:

- Разликовање правилног и неправилног дисања.
- Вежбе дисања.
- Разумевање важности свакодневног вежбања даха.
- Правилно држање тела.

3. Упознавање са правилним емитовањем тона кроз лаке техничке вежбе:

- Разликовање правилне од неправилне емисије тона.
- Разумевање важности правилног говора.
- Разумевање важности импостираног певања.
- Певање лаких техничких вежби кроз промену вокала.
- Певање лаких вокализа.
- Певање лаких композиција старих мајстора и лаких соло песма.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ, ВОКАЛИЗЕ

- Конконе, Абт, Вакаи, Пановка.

ЛИТЕРАТУРА

- Р. Тирнанић: Песме италијанских композитора, избор.
- Лакше композиције италијанских аутора (Качинија, Калдаре, Скарлатија) и друга дела

исте тежине по избору наставника.

- Б. Цвејић: Песме за младе певаче, избор
- Шуберт, Шуман и други, песме које одговарају узрасту и техничким могућностима ученика, по избору наставника.
- Мале композиције великих мајстора.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- шест вокализа;
- четири песме старих мајстора;
- две лакше песме.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Две вокализе - једна са текстом и једна без текста;
 2. Једна песма старог мајстора;
- Програм се изводи напамет.

II циклус

II разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на вежбама за правилно дисање.
- Рад на усавршавању правилне емисије тона.
- Усавршавање правилног изговора.
- Певање лакших техничких вежби кроз промену вокала.
- Певање лакших вокализа.
- Певање композиција старих мајстора и лакших соло песама.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ - ВОКАЛИЗЕ

- Конконе, Абт, Вакаи, Литген, Зајдлер, Мирзојева, Пановка.

ЛИТЕРАТУРА

- Лакше арије старих мајстора.
- Лакше песме класичара и романтичара (Хајдн, Моцарт, Бетовен, Менделсон, Шуберт, Шуман, Векерлин и други).
- Лакше песме српских и словенских аутора као и обраде народних песама (Ђорђевић, Коњовић, Бајић, Јенко, Христић, З. Јовановић, Глинка, Даргомижски, Пребанда и други), одговарајуће тежине по избору наставника.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- шест вокализа;
- четири песме старих мајстора;
- две песме класичара или романтичара;
- две песме српских или словенских композитора.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна вокализа;
 2. Једна арија старог мајстора;
 3. Једна песма по слободном избору (класичар, романтичар, српски или словенски аутор).
- Испитни програм се изводи напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

На пријемном испиту кандидати морају показати здрав гласовни материјал, чисту интонацију, музичку меморију, поседовање ритма.

У зависности од напредовања ученика у вокалној техници, кад год је могуће обрађивати и дела домаћих композитора.

При савладавању вокалне технике требало би предности дати оним методама које се у својим основним начелима ослањају на италијански белканто.

У настави соло певања треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према својим способностима, почевши од техничких вежби - вокализа, па према сложенијим делима вокалне литературе. У тим захтевима, пракса је показала, да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању вокалне технике.

УПОРЕДНИ КЛАВИР

(1 час недељно, 35 годишње)

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави и интересовања према клавиру и уметничкој музици.
- Остваривање доброг контакта са инструментом.
- Једноставније и брже долажење до квалитетног тона.
- Препознавање регистара на клавиру.
- Правилно интерпретирање нотног текста, одговарајуће тежине, у виолинском и бас кључу.
- Усвајање основних нотних вредности и основних ритмичких мотива.
- Препознавање мотива, фразе, реченице, музичке мисли.
- Разликовање динамичких термина.
- Разликовање елемената артикулације.
- Коришћење правилног прстореда.
- Препознавање основа орнаментике.
- Разумевање законитости метрике.
- Познавање основних темпа и ознака за агогику.
- Савладавање ознака за педал.

- Разликовање врсте основних удара: стакато, легато, портато, тенуто, нон легато.
- Уједначено извођење низа тонова у различитим темпима, подједнако у обе руке.
- Усвајање основе извођења интервала и акорада у низу, као и репетиције и скокова.
- Развој способности да се одреди карактер мелодије.
- Усвајање основне технике полифоније.
- Оспособљавање ученика да сам себе прати на клавиру док пева.

I циклус
I разред
(1 час недељно, 35 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознавање са инструментом, правилан положај за клавиром и природна поставка руку.
- Усвајање основа нотног писма и музичке терминологије.
- Овладавање елементима технике свирања.
- Упознавање са елементима музичке форме у циљу садржајног изражавања.
- Оспособљавање ученика за самоконтролу звука.
- Осамостаљивање за корепетицију.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске лествице у четвртинама у обиму једне октаве, најмање три.
- Дурски трозвуци разложено и истовремено: основни облик и два обртаја, трогласно у четвртинама.

ЛИТЕРАТУРА

- Школе за клавир: Јела Кршић, Бајер, Николајев (једна од њих)
- Диверноа: Основне вежбе за клавир, оп. 176 - избор
- Избор лаких композиција (Просвета, Београд)
- Раули: Оп. 36 и оп. 37
- Збирка Наши композитори за младе пијанисте
- Сви наведени комади из почетних школа за клавир (Николајев, Кршић, Петровић)
- В. Миланковић: Дечје приче, 25 минијатура за I и II разред
- Друге композиције одговарајуће тежине.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице и трозвуци по програму;
- најмање педесет композиција из наведеног програма.

СМОТРА (крај I полугодишта)

- једна лествица;
- једна етида.

СМОТРА (крај школске године)

1. Три композиције различитог карактера по слободном избору.

II циклус
II разред
(1 час недељно, 35 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Овладавање појмовима музичке форме: мотив, двотакт, четворотакт, реченица, дводелна и троделна песма, сонатни облик, рондо.
- Усвајање фразирања као основе музичког мишљења.
- Развој способности да се визуелна представа спроведе у аудио представу (остварење).
- Разумевање значења нијансе у звуку.
- Правилно слушање свог извођења.
- Развој критичког мишљења о тренутној реализацији музичке мисли.
- Развој способности да се уочавају грешке.
- Уочавање разлике односа леве и десне руке.
- Схватање важности мелодије у односу на пратњу.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске лествице у осминама у обиму две октаве, најмање три које нису рађене у I разреду.
- Молске лествице у четвртинама у обиму једне октаве, најмање две.
- Трозвуци у четвртинама разложено и истовремено у обиму две октаве - завршетак секстакордом.

ЛИТЕРАТУРА

- Јела Кршић: Клавирска читанка
- Диверноа: Основне вежбе за клавир, оп. 176
- Лемоан: Дечје етиде оп. 37
- Ј. С. Бах: Мале композиције
- Хендл: Избор композиција, редакција Јеле Кршић
- Избор сонатина I и II део
- Вера Миланковић: Дечје приче, 25 минијатура за I и II разред
- М. Тајчевић: За мале
- Шуман: Албум за младе, оп. 68, избор
- Мајкапар: оп. 16, 24 лаке композиције
- Џилок: Прелиди у романтичном стилу (тежи).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице и трозвуци по програму;
- осам композиција различитог карактера од чега 4 етиде;
- две полифоне композиције;
- једна цела сонатина.

СМОТРА (крај I полугодишта)

- једна лествица.
- једна етида.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица;
2. Једна полифона композиција;
3. Један став сонатине;
4. Један комад по избору.

Испитни програм се свира напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

На првим часовима ученика треба упознати са кратким историјским развојем инструмента, начином функционисања механизма и саставним деловима клавира. Ученика треба правилно поставити за инструмент водећи рачуна о удаљености и висини клавирске столице у односу на инструмент.

Непосредан контакт почиње поставком руке на клавијатуру и извођењем првих тонова "портаменто" начином свирања, сваком руком посебно. Ученик постепено упознаје клавијатуру и нотно писмо.

Развијање унутрашњег слуха код ученика је веома важан задатак и корисно је налажење мелодија по слуху.

Сваки нови задатак потребно је остварити на високо професионалном нивоу, поштујући индивидуална својства сваког ученика, интелектуалне потенцијале, мотивисаност за самостални рад, уз јасно постављене захтеве. Упоредо радити на техничком и музичком развоју ученика и развијати његове слабије стране.

У раду са ученицима водити рачуна о различитим могућностима ученика у зависности од њиховог талента. Свако дело треба најпре правилно прочитати, објаснити, анализирати са свих страна и поставити високе уметничке захтеве. Добро припремљен ученик са већом сигурношћу и личним задовољством излази на јавно извођење. Педагог треба да одабере програм према могућностима сваког ученика. Међусобно поверење и поштовање личности и атмосфера сарадње на часу доприносе правилном и успешном развијању свих потенцијала које ученик поседује.

Основни циљ учења упоредног клавира за ученике соло певања је њихово оспособљавање за самостално праћење и анализирање не само облика композиције коју савлађују, него и за препознавање стила са свим његовим карактеристикама. Такође је неопходно да ученик, радећи на клавиранској композицији, уме да препозна основне хармонске токове, модулације, полифонију и друге музичке елементе, што ће му само помоћи да лакше савлада и разуме репертоар соло певања.

ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ

(солфеђо, теорија музике)

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Развијање музикалности и писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, полифоног и хармонског тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

I циклус

I разред

(3 часа недељно, 105 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Тоналитети: Це-дур, а-мол, це-мол, Ге-дур, Еф-дур. Обрада мутација Це-дур, це-мол.
- Транспоноване мотива тоничних квинтакорада у паралелне молске тоналитете а, е, де-мол. Каденце.
- Припрема: певање дурских и молских квинтакорада на основним тоновима у обрађеним тоналитетима.
- Обрада вокализе и соло песме.
- Певање лествица у паралелним терцама. Певање 10 српских народних песама и 5 канона.

РИТАМ

- Тактирање и бројање. Мере: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 и 6/8.
- Нотне вредности од целе до шеснаестине ноте. Дводелна и четворodelна подела ритмичке јединице (основне фигуре), синкопа-контртан и триола.
- Мануелна репродукција.
- Равномерно и ритмичко читање у виолинском и бас кључу.
- Ритмичко читање инструктивних примера на утврђеним позицијама солмизационих слогова и обрада примера из литературе са означеним темпом, агогиком, динамиком и артикулацијом. Темпа: *Модерато*, *Анданте*, *Аллегро*, *Виво*, *Адагио*.

ОПАЖАЊЕ - ИНТОНИРАЊЕ - ДИКТАТИ

- Опажање и интонирање у обрађеним тоналитетима.
- Опажање и интонирање штимова.
- Опажање и интонирање дурског и молског квинтакорда. Препознавање исписаних мелодијских и ритмичких мотива и њихово извођење и писмени ритмички диктат и усмени мелодијско-ритмички диктат.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Писмени део: тест из теорије, лествице, интервали и консонантни квинтакорди.
2. Усмени део: мелодијска вежба (дијатонска, пређени тоналитети и парлато бас кључ).

II циклус

II разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Обнављање и утврђивање тоналитета из II разреда. Обрада: Де-дур, де-мол, Еф-дур, еф-мол, а-мол, А-дур, Ге-дур, ге-мол, Бе-дур, е-мол, Е-дур, цис-мол и сви остали тоналитети до четири предзнака. Обрада 10 српских народних песама.
- Технички део: певање свих лествица до 7 предзнака. Секундно и терцно кретање. Певање тоничних квинтакорада, каденци и штимова.
- Двогласно певање кратких мотива и примера из литературе. Обрада канона и певање народних песама у два гласа.

РИТАМ

- Метричке врсте 2/2, 3/2, 9/8, 6/4, 6/16. А од народних ритмова 5/8, 7/8 и 9/8 преко певања народних песама.
- Ритмичке фигуре: триола у сукобу са пунктираном фигуром.
- Мануелна репродукција.
- Теже фигуре четворodelне поделе, паузе и лукови. Подела тродела у такту 6/8, сићилијана и тирана.
- Остале ритмичке фигуре само информативно.

ОПАЖАЊЕ - ИНТОНИРАЊЕ - ДИКТАТИ

- Опажање и записивање тонова, интонирање мелодијских мотива.
- Опажање и интонирање интервала свих квинтакорада обртаја дурског и молског, доминантног и умањеног септакорда са разрешењем.
- Опажање и интонирање штимова.
- Опажање апсолутних висина а1-де2 и од е1-а1.
-

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део: мелодијски диктат до два предзнака.
2. Усмени део:

- мелодијски пример до три предзнака;
- парлато - бас и виолински кључ.

ЛИТЕРАТУРА

- Пандуровић, Александровић и Јелић: Солфеђо за I и II разред четворогодишње и I разред двогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Александровић и Јелић, Солфеђо за III разред четворогодишње и II разред двогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Основни дидактичко-методички поступци обухватају развијање звучних представа с нотном сликом, како за област мелодике, тако и за област ритма. Овим се наставним смером усклађује рад на диктатима с певањем и ритмичким читањем. Звучне представе су, по правилу, мелодијски примери (песме са текстом и примери из литературе), мелодијски мотиви (за транспоноване, ради учвршћивања скокова у поједине ступњеве; за певање увек у оригиналном тоналитету ради постављања боје тоналитета и за постављање метричких врста и ритмичких фигура) и, тек на трећем месту, лествични низови (распевавање ученика, ширење обима гласа, упознавање лествица). Примери се обрађују по слуху, у почетним разредима или из нотног текста, наравно уз помоћ наставника, а и певањем солмизационим слоговима уз тактирање. Свака нова наставна област праћена је наведеним поступцима који се потом преносе на опажање појединачних и више тонова, ритмичких фигура, метричких врста и усмених мелодијско-ритмичких диктата.

Остали предмети као теорија музике (видети у дидактичко-методичким упутствима за овај предмет), опажање, интонирање са диктатом уско се повезују са наставним градивом из мелодике и ритма, нарочито у прва два разреда. За све годишње испите, шестогодишњег четворогодишњег и двогодишњег образовања испитне вежбе и задатке не пише предметни наставник, већ су истоветне за све ученике и задаје их актив наставника солфеђа.

Приликом планирања наставе за целу годину, полугодиште и тромесечје треба предвидети време за обнављање већ обрађених методских јединица, као и њихово даље разрађивање. После одређења када ће се припремати и поставити један тоналитет треба имати у виду то да се у последња два месеца школске године не постављају нове лествице.

То исто важи и за ритмичке поставке јер и за мелодику и за ритам потребно је одређено време како би се звучне представе усвојиле и надоградиле новим захтевима (више скокова, тежи захтеви за ритмичко читање, примена вокалне и инструменталне литературе из градива тог разреда, писмени диктати, певање примера са листа) - а ради припремања ученика за што самосталније извођење и опажање музичког тока.

Када се у оквиру методске јединице планира ново градиво из ритма, треба користити певање у већ познатом тоналитету, а када је поставка нове лествице, треба користити познате ритмичке фигуре и метричке врсте. Ново градиво увек прати - после поставке - рад на препознавању, као најелементарнијем виду учења. Писмени диктати и певање са листа (без претходне припреме) следе касније, на другим часовима, као и приликом обнављања претходних поставки, али са већим захтевима. Тиме се гарантује постојање концентричних кругова, познатих у свим педагошким дисциплинама у школама општег образовања.

ОПАЖАЊЕ - ИНТОНИРАЊЕ - ДИКТАТИ

Опажање појединачних тонова основа је памћења звука сваког ступња у лествици.

Опажање појединачних тонова треба почети са неколико тонова (најбоље три) и то у једној до две октаве. Постепено се брзина свираних тонова повећава и шири обим (до три октаве) с тим да се идентификовани тонови певају солмизацијом када се изводе у гласовном регистру, а изговарају или записују када се примењује већи обим. Овоме треба препознавање интервала, односно препознавање два симулативно одсвирана тона која ученици најпре препознају певањем, а потом утврђују који је интервал (у зависности од програма одређеног разреда).

Препознавањем више тонова (уз примену ритмичких диктата) води ка успешним усменим и писменим диктатима, а препознавање акорада у развијање хармонског слуха.

Усмене диктате (мелодијске и ритмичке) ученици изводе групно и појединачно, нарочито непосредно после учињене грешке у певању или писању диктата. Певањем диктираног мотива ученици развијају меморију, а она се даље усавршава техником рада на самодиктату (записивање научене песме или певање мелодијског примера са табле и његовог записивања после брисања).

Интонирање тонова према усменом диктату наставника треба да се избегава (осим када се припрема неки детаљ). Треба користити нотну слику - табулатор јер се тако више везује звук са нотном сликом. Интонирање интервала и акорада треба што више везивати за тоналитет, односно лествицу која се тада обрађује у мелодици. Интонирање и опажање акорада, дакле, има за ослонац каденцу, као и однос трозвука на главним ступњевима. Као допуна ових поступака интонирају се акорди и од слободних датих тонова, али увек са именовањем тонова.

Диктати као резултат постављених звучних представа су обавезни на сваком часу.

Писмене диктате не могу успешно да раде ученици који нису вежбали писање нота и преписивање вежби из уџбеника и на тај начин савладали читко и брзо читање и, нарочито, правилну ортографију.

Ритмички диктати и записивање појединачних тонских висина претходе свакој појави мелодијско-ритмичких диктата.

Опажање апсолутних висина, област која је, као нова, уведена приликом конципирања претходних Наставних планова и програма, планирана је да се ради од II разреда. Дакле, увежбати опажање свих хроматских тонова од V до I ступња а-мола и де- мола, с тим да се опажени тонови не певају већ се изговарају абecedом, или записују. Даљи развој се преноси у средњу школу с тенденцијом проширивања регистра и убрзавања диктирања, али са обавезном паузом између сваке тонске висине. Овим се убрзава рад на мелодици и диктатима.

Новину у мелодици представља савлађивање лествица у неколико етапа. Припрема тоналитета, у почетним разредима, изводи се учењем песме по слуху, учењем исте солмизацијом, опажањем диктираних тонова сличних кретању мелодије у песми (по узору на многе стране школе), приказивањем и теоријским тумачењем лествице.

Поставка подразумева обнављање научене песме, утврђивање лествице абecedним изговором у секундама и терцама, изговором тоничног трозвука и каденце, препознавањем мотива, певањем инструктивних вежби и лакших примера из литературе и савлађивањем једног канона. Опажање тонова и касније интервала и акорада из каденца, певање тежих примера из литературе и двогласних примера одвија се у облику обнављања

тоналитета обично следеће године. Тада се утврђују нарочито тонови субдоминантне функције, али и остали тежи скокови. Ова фаза обраде тоналитета праћена је писаним диктатима, док је претходна базирана на усменим диктатима, од писмених је тражено записивање само појединачних тонова и више тонова.

У двогодишњој школи, за разлику од шестогодишње и четворогодишње, припрема и поставка следе непосредно једна иза друге. Оне лествице које имају велики број предзнака ("упознају") савлађују се теоријски, изводе се певањем лествица и каденце и илуструју се примером из литературе (Цис-дур на пример).

Ритам је изражен у садржајима програма кроз постављање ритмичких фигура и метричких врста. Ове поставке, као и у мелодици, прати коришћење одговарајућих примера песама са текстом или из литературе. Наставник својим извођењем поставља звучне представе (фигуре, врсте), а ученици уче примере напамет и користе их за даљу поставку ритма. Она се одвија на следећи начин: препознавање мотива, извођење кратких ритмичких мотива са новим градивом, учење ритмичких примера без тонских висина, савлађивање ритмичких етида - парлато уз помоћ наставника ради правилног акцентовања, испитивање наученог градива, самостално извођење нових задатака са сличним садржајем, писмени п диктати и читање примера из вокалне и инструменталне литературе.

Опажање врста такта стално прати рад на ритму и преноси се на записивање ритмичких окосница наших народних песама и игара.

Пре рада на парлату, али и касније (вежбе са променом кључа), користи се читање у једнаком трајању исписаних нота, са или без обележене метричке врсте. Равномерним читањем ученици савлађују континуирано праћење нотног текста са обележеним темпом а тиме и технику читања литературе коју свирају, односно певају (без враћања код учињене грешке).

Етиде за ритмично читање не смеју да личе на ритмичке задатке исписане на једној линији јер су оптерећене другим проблемима (темпо, карактер, фразирање, акцентовање и др.). Пожељно је обрадити мањи број задатака и савладати их, него на сваком часу ишчитавати нове вежбе неприродног садржаја, какав се не налази у уметничкој музици.

Домаћи задатак треба да садржи: преписивање нота, вежбе из ортографије, утврђивање научених ритмичких етида, вежбе равномерног читања, утврђивање добро научених примера за поставку мелодике и ритма (песме са текстом и примери из литературе), евентуално, утврђивање оних мелодијских вежби које су обрађене на часу.

Неприхватљиво је давати домаће задатке који се односе на певање мелодијских вежби из уџбеника јер је то најнегативнији поступак, који негира оправданост наставе солфеђа. Њих ће ученици вежбати свирајући на свом инструменту.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

ЦИЉ

Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитостима теорије музике.

- Остваривање функционалних задатака - стицање брзине у схватању тонских односа лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

II разред (1 час недељно, 35 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Постављање и упоређивање лествица.
- Тоналитети.
- Обрада интервала.
- Постављање акорада.
- Многостраност тонова.
- Појмови и дефиниције.
- Орнаменти.

ГРАДИВО

- Лествице: све дурске и молске лествице. Упорјеђивање истоимених тоналитета, као и паралелних. Упорјеђивање лествица удаљених за хроматски полустепен. Енхармонске лествице.
- Интервали и акорди: обртаји интервала, сложени интервали. Исписивање шифри основних интервала. Обртаји консонантних квинтакорада. Умањени и прекомерни квинтакорд без обртаја. Конструкција ових квинтакорада на истом тону. Лествични квинтакорди. Многостраност тонова. Мали дурски септакорд (иа доминанти) са обртајима.
- Умањени септакорд на VII ступњу у молу са разрешењем и полуумањени у дуру са разрешењем. Све врсте септакорада.
- Појмови и дефиниције: проширивање знања основним појмовима и познавање нових термина из области темпа, артикулације, агогике и ритма. Основни украси и фигуре (орнаменти).

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део:

- шифре интервала и акорада;
- исписивање предзнака појединих лествица;
- исписивање врсте интервала и акорада - принцип теста.

2. Усмени део:

- изградња интервала и акорада;
- ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику.

ЛИТЕРАТУРА

- Дробни и Васиљевић: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Д. Деспић: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
- М. Тајчевић: Теорија музике

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

У почетним разредима тежиште рада је на описмењавању ученика у оквиру домаћих задатака, преписивање примера из уџбеника и именовање исписаних нота и нотних записа, по диктату наставника, дакле, овладавање нотним писмом у виолинском и бас кључу (обележавање нотних трајања и пауза, врсте такта). Редослед нотних тонова, изговор солмизацијом и абecedом, успешно је савладан када ученици нижу све тонове узлазно и силазно од било ког почетног тона у секундама, а затим у терцама у обиму две октаве. Иако се квинтакорд теоријски обрађује у другом разреду, у првом разреду је предвиђена припрема како би се лакше усвојио кроз изговор терци и трозвука на главним ступњевима обрађених дурских лествица (каденца).

Све основне појмове: ступањ, степен, полустепен, предзнаци, тетракорд, лествица, трозвук, каденца, такт, тактица, темпо и друго требало би исписивати на табли речима и нотном сликом, а и показивати и одсвирати на инструменту. Изградња тетракорда од било ког основног тона и проналажење полустепена изванредна је вежба за схватање лествица. Увиђањем распореда целих степена и полустепена у тетракорду ученици су спремни за теоријску изградњу свих дијатонских лествица.

Молске лествице се постављају као лествице са истим тоновима паралелног дура.

Ради очувања и даљег учвршћивања већ претходно постављених хармонских функција (Т-СД-Д), одмах треба обрађивати и каденцу хармонског мола. Обрада свих врста молске лествице утврђује се доминантни тетракорд абecedним изговором, а што је увод у опажање апсолутних висина. Изговарањем свих тонова доминантних тетракорда молске лествице улази се у област хроматике. Промену у хармонском молу објаснити хармонским разлозима (дурска доминанта), а у мелодијском молу мелодијским разлозима (елиминисање прекомерне секунде).

Квинтне кругове, као и низање повисилица (последња повисилица - вођица) и снизилици (претпоследња снизилици - име тоналитета) треба, за разлику од шестогодишње и двогодишње школе, обрадити у овом разреду, а у каснијим разредима - у средњој школи - упоређивати, теоријски и звучно, истоимени дур и мол, паралелне лествице, лествице удаљене за хроматски полустепен и енхармонске лествице.

Препоручују се писмена вежбања: исписивање предзнака задате лествице у оба кључа, исписивање лествичног низа са предзацима испред нота, препознавање лествице на основу исписаног низа (не увек од првог ступња), упоређивање лествичних тетракорда, проналажење једног тетракорда у више лествица и друго.

Обрада интервала такође је предвиђена. Најпре лествични интервали, и то именовањем без врсте, а касније се врста интервала повезује са одређеним местом у лествици (на пример: велике терце на главним ступњевима у дуру). Веома је важно постављање интервала у линијски систем и његово брзо препознавање. Изградња интервала, именовање абecedом, исписивање интервала и коришћење шифри вежбају се усменим и писменим путем. Обртаје интервала, такође, треба вежбати усмено и писмено, а касније дефинисати ове појмове. Интервале сексту и септиму теоријски постављамо као обртај одговарајућих интервала. Умањене и прекомерне интервале приказујемо са разрешењем; у школи за основно музичко образовање приказујемо прекомерну кварту и умањену квинту и њихово проналажење у тоналитету.

Лествичне квинтакорде, који се испевавају у мелодици, требало би вежбати и усменим изговором (са повећањем брзине изговора). Када се обраде врсте квинтакорада, вежбати изградњу дурског и молског квинтакорда од истог тона (усмено и писмено вежбање, а и

вежбање на инструменту). Може се теоријски поставити у умањени и прекомерни квинтакорд јер упоређивањем са дуром и молем ова поставка није тешка ученицима. Сваки квинтакорд се изговара и у својим обртајима, у низу - квинтакорд, сектакорд, квартсектакорд (на овај начин ученици клавирског одсека свирају трозвук од прве године). Свесним прихватањем да један тон може бити основни тон, терца или квинта различитих квинтакорада уводимо ученике у хармонско мишљење - усмена и писмена вежбања изградње од истог тона, навише и наниже, квинтакорда, сектакорда и квартсектакорда.

Септакорди се лако усвајају након усмених и писмених вежбања за терце и "квинтакорде", МД7 се везује за доминанту дура и мола. Представљањем доминантног септакорда у линијском систему указати на положај тонике, подједнако удаљене од најнижег и највишег тона. Вежбање изградње доминантног септакорда и његових обртаја је усмено, писмено и на клавиру са разрешењем у одговарајући тонични трозвук. Исти поступак се користи код умањеног и полуумањеног септакорда. Остале септакорде такођепостављамо у тоналитет и вежбамо бржу и тачнију изградњу. Хроматским променама појединих тонова у дуру (мол-дуру) и молу (хармонски и мелодијски мол) указујемо и на промену у врсти септакорда, као и квинтакорда.

У раду са ученицима све ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику требало би примењивати од прве научене песме. Учење ових ознака, са италијанским називима, без музичког садржаја не омогућава ученицима да упознају карактер композиције. Поступно усвајање ових термина, уз адекватан превод, помоћи ће ученицима да на одговарајући начин интерпретирају и препознају музички садржај.

ОРКЕСТАР, ХОР И КАМЕРНА МУЗИКА

ЦИЉЕВИ

- Анимирати и оспособити ученика за групно музицирање.
- Усагласити индивидуално извођење са потребама групног.
- Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног музицирања.
- Развијати перцепцију слушања осталих чланова.
- Развијати жељу за успехом и радом у групном музицирању.

ЗАДАЦИ

- Оспособљавање за даље музицирање.
- Усаглашавање индивидуалног са групним музицирањем.
- Усаглашавање интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.
- Развијање интонације и артикулације у складу са осталим члановима у групном раду и слушање других.
- Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања.

ОРКЕСТАР: обавезан је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

ХОР: настава хора обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда клавира, као и за оне ученике који нису укључени у рад оркестра или камерне музике.

КАМЕРНА МУЗИКА: настава камерне музике обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања који нису укључени у рад оркестра или хора. Организује се у групама од три ученика.

ОРКЕСТАР

У школи се формира гудачки оркестар према могућностима. Уколико нема ученика који свирају виолу, могу их заменити ученици који свирају деоницу треће виолине. Рад са гудачима треба да обухвати усклађивање прстореда, потеза и положаја гудала.

- Дувачки оркестар се формира самостално, уколико школа има довољан број ученика, или се може прикључити гудачком оркестру.
 - Рад са оркестром обухвата увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање, фразирање и динамичку обраду.
 - Оркестар хармоника формира се самостално и обично се дели на четири деонице.
 - Оркестар тамбура формира се самостално и то у оквиру могућности школе.
 - Ансамбли ренесансних инструмената, као и оркестри народне, забавне и џез музике формирају се самостално.
 - Ради бољег и бржег савладавања програма неопходно је да наставници инструмента на часовима главног предмета са ученицима прочитају и технички обраде деонице које се извиде на часовима оркестра.
 - Минимум програма: 3 краћа дела или једно дело у више ставова, по избору диригента.
- Обавезни су јавни наступи оркестра у току школске године.

ХОР

- Програм рада са хором треба да садржи: вежбе дисања, вокализе за уједначавање боје гласова, певање канона, певање двогласних и трогласних композиција.
- Минимум програма: обрада најмање три трогласне композиције различитих стилских епоха, укључујући и домаће ауторе. Обавезни су јавни наступи хора у току школске године.

КАМЕРНА МУЗИКА

Обухвата други циклус школовања.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две композиције из периода барока или
- једно дело из периода преткласицизма, класицизма, романтизма и савремене музике, или
- три комада из различитих стилских епоха.

Наставник је обавезан да сваки камерни ансамбл припреми ученике за најмање један јавни наступ у току школске године.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОРКЕСТРА, ХОРА И КАМЕРНЕ МУЗИКЕ

Групно музицирање се у школи организује према могућностима извођења наставе.

Ученицима инструменталне наставе, првенствено је потребно омогућити да буду организовани у рад оркестра и камерне музике. Ученици могу бити истовремено обухваћени и радом оркестра као и учешћем у раду камерног ансамбла. У школама у којима постоји хор укључити све ученике који нису обухваћени радом оркестра и камерног музицирања, а према Правилнику о наставном плану и програму.

Приликом одабира програма у групном музицирању, обратити пажњу да одговара техничким и музичким способностима свих учесника, нарочито када нису у питању ученици истих разреда и узраста. Програм треба да буде подстицајан и прихватљив да би се код ученика развила жеља и позитивна мотивација за рад у оркестру, хору и камерним ансамблима.

ПРОГРАМИ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

Допунска настава реализује се са по једним часом недељно из обавезних предмета.

План допунске наставе предаје се на почетку школске године, сам програм допунске наставе у зависности је од идентификованих ученика и њихових потреба.

Поштујући одредбе важећег календара рада на територији АП Војводине у току зимског распуста школа је дужна да планира реализовање часова допунске наставе за ученике који заостају у савладавању наставног градива. О броју часова и ученика, као и распореду извођења часова, на предлог Наставничког већа одлучује директор школе.

Циљ додатног рада са ученицима је да допринесе потпуније образовању и развоју обдарених и талентованих ученика. За ученике који се посебно истичу у настави инструмената или певања и који се припремају за јавне наступе и такмичења организује се додатна настава. Наставник ће код ученика будити иницијативу, самосталност у раду трагајући и проналазећи бољи израз и виши технички ниво извођења задатог музичког дела, а све у циљу развоја и напредовања ученика. План додатне наставе из појединих предмета се предаје на почетку школске године.

Припремна настава се организује пре полагања пријемног испита у упис у средњу музичку школу.

ПРОГРАМ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА ЗА ДЕЦУ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Припремни разред су обухваћена деца млађег узраста и има до 15 ученика

Циљеви	Задачи	Индикатори	Реализатори	Време
Развијање музикалности , интересовања и љубави према музици и уметности уопште, музичко описмењавање и слушање музике.	Радити на што већој анимацији деце из предшколских установа и изналажење и опремања простора за музичко забавиште при школи, које се може искористити за играоницу, рођендаоницу уз аниматоре у смислу проширене делатности школе	Већи број заинтересоване деце за предшколски програм	Наставници школе	У току школске године у периоду 2018.-2022. године
Развијање смисла за импровизацију и способност активног слушања музичког садржаја, развијање слуха, гласовног опсега , развијање музичке меморије.	Богаћење музичког фонда/ дечије песме различитог карактера и садржаја и народне песме, наступи предшколске групе на концертима школе.	Наставак даљег школовања , успешно положен пријемни испит за I циклус основног музичког образовања	Наставници школе	У току школске године у периоду 2018.-2022. године
Развијати повољни, амбијент који је деци доступан и с којим може имати одређена искуства; актив.деце, продукти, понашање деце.	Самостални наступи или у мањим групама деце предшколског узраста за свечаности /маскембал/концерти/	Љубав деце према музици и инструментима и постизање повољне психолошке климе за даљи живот и музичко образовање	Наставници школе	У току школске године у периоду 2018.-2022. године

Изучавање кроз музику традицију и прошлост (садржаји који потичу од сусрета са различитим обичајима, фолклором, историјом, религијском структуром, институцијама које постоје у нашем друштву.	Наступи предшколске групе ученика кроз представе са обележјем фолклора, обичаја, религије и др.	Неговање традиције, фолклора, обичаја кроз музику	Наставници школе	У току школске године у периоду 2018.-2022. године
Јачање стваралачке и продуктивне активности деце усмерене су на подстицање стваралачких способности деце. То су следеће активности: цртање, сликање, моделовање, драматизација, плес, говорно стваралаштво, музика, интелектуално стваралаштво.	Што више наступа предшколске групе на школским концертима	Постизање веће сигурности у даљем музичком образовању и наставак даљег школовања у сферама уметности	Наставници школе	У току школске године у периоду 2018.-2022. године

ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА КОМУНИКАЦИЈА, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВА И ПОДСТИЦАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Свеобухватном приступу подучавања ученика вештинама комуникације, самосталног и тимског решавања проблема, активног и ефективног учешћа у тимском раду, активној

улози у друштвеној средини, откривању и пружању подршке ученичкој иницијативи и подстицању предузетничког духа у школи учествују одељењске старешине, психолог из стручне службе, као и спољни сарадници. У овоме играју важну улогу актери локалне заједнице јер заједно са њима Школа пружа модел тимског приступа и међусобне сарадње.

Предавања, трибине, округли столови и радионице за ученике, али и родитеље организују се у оквиру школе, али и ван установе.

Разни конкурси пружа одличну прилику за самоиницијативну ученика, као и могућност да се формирају ученици сличних интересовања и међусобно сарађују у реализацији идеја.

Ученици своје иницијативе и идеје преносе и преко представника у Ученичком парламенту који активно функционише у Школи.

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

ИЗЛОЖБЕНА САЛА КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА "САРВАШ ГАБОР" АДА

*Наступи на отварању изложби по потреби изложбена сала „Сарваш Габор” у сарадњи са библиотеком „Сарваш Габор” по предвиђеном програму - у периоду 2018.-2022. година

ИЗЛОЖБА СЛИКА У МОЛУ

Наступи на отварању изложби по потреби у Мољу по предвиђеном програму - у периоди 2018.-2022. година.

ПОЗОРИШНА САЛА КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА „САРВАШ ГАБОР” АДА

*Наступ ученика за Дан просветних радника по предвиђеном програму у новембру месецу у периоду 2018.-2022. година.

*Наступ ученика за Полугодишњи концерт заједно са Малим и Великим хором и камерним саставима по предвиђеном програму у периоду 2018.-2022. година.

* Заједнички Божићна приредба сви школа у Ади по предвиђеном програму у периоду 2018.-2022. година.

*Наступ ученика и наставника за Дан школе ШОМОВ "Барток Бела" са Малим и Великим хором и камерним саставима по предвиђеном програму у марту месецу у периоду 2018.-2022. година.

*Наступ ученика и хор (на почетку и крају) на Концерту завршних разреда ШОМОВ "Барток Бела" Ада по предвиђеном програму у мају месецу у периоди 2018.-2022. година.

*Завршни концерт осталих разреда ШОМОВ "Барток Бела" Ада по предвиђеном програму у јуну у периоду 2018.-2022. година.

СУНЧАНА ЈЕСЕН МОЛ

*Прослава Сунчане јесени у Мољу по предвиђеном програму у октобру месецу у периоду 2018.-2022. година.

I МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА

*Прослава Сунчане јесени у Ади по предвиђеном програму у октобру месецу у периоду 2018.-2022. година.

II МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА

*Прослава Сунчане јесени у Ади по предвиђеном програму у октобру месецу у периоду 2018.-2022. година.

ПРОСЛАВА Св. САВЕ

*Заједничка прослава славе Св. Саве свих школа у Аду у позоришној сали библиотеке „Сарваш Габор“ Ада учествоваће хор и ученици појединачно по предвиђеном програму у јануару месецу у периоду 2018.-2022. година.

ПРЕЗЕНТАЦИЈА ИНСТРУМЕНАТА

*Презентација инструмента и соло певања по предшколским и школским установама основног образовања у Ади и Мољу по предвиђеном програму од фебруара до маја месеца у периоду 2018.-2022. година, појединачно за сваки одсек.

ТЕХНИЧКА ШКОЛА АДА

*Промоција ШОМОВ ”Барток Бела” у Техничкој школи Ада - по предвиђеном програму у априлу месецу у периоду 2018.-2022. година.

КОНЦЕРТИ У ШКОЛИ У АДИ

По предвиђеном програму - у периоду 2018.-2022. година.

КОНЦЕРТ У ШКОЛИ У МОЉУ

По предвиђеном програму - у периоду 2018.-2022. година.

КОНЦЕРТ У СВЕЧАНОЈ САЛИ СО АДА

По предвиђеном програму - у периоду 2018.-2022. година.

КОНЦЕРТ У ЦРКВАМА, КОД СПОМЕНИКА И НА ГРОБЉИМА СО АДА

По предвиђеном програму - у периоду 2018.-2022. година.

НАСТУПИ ИЗВАН ОПШТИНЕ АДА

По предвиђеном програму - у периоду 2018.-2022. година.

НАСТУПИ У ИНОСТРАНСТВУ

По предвиђеном програму - у периоду 2018.-2022. година.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Циљеви	Активности	Индикатори	Реализатори	Време
Општи циљ Остваривање и развој безбедног и подстицајног окружења у образовно васпитним установама у чему се остварује право сваког ДЕТЕТА да буде заштићено од свих облика насиља.	ОЧЕКИЧВАНИ РЕЗУТАТИ да сви одговорни представници у установи и у локалној средини реализују интегративне оперативне планове и безбедно подстицајно окружење.	-број злостављане и занемариване деце - број и профил стручњака који су укључени у програм - број деце који су обухваћени овим програмом - врста и квалитет превентивних ваннаставних активности -мултидимензионални тимови локалне заједнице (СЗМ- спољашња заштитна мрежа).	Евиденција се води- задужен секретар, чланови Тима наставници ментор. Деца која покажу заинтересованост и по избору наставника ментора Концерти, музички ансамбли. По позиву локалне заједнице учествујемо заједнички.	Период 2018.-2022. година
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ 1.АНГАЖОВАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ РЕСУРСА ШКОЛЕ	1.1. Увођење у праксу Посебног протокола за заштиту деце ученика од насиља злостављања и занемаривања у установама.	- Тим - Вршњачки тим - заштитна мрежа унутар установе - ланац одговорности у ситуацијама насиља - база података о стручњацима / менторима.	Директор Директор Директор и Тим Директор, Тим и Сви запослени Секретар	Период 2018.-2022. година
	1.2. Обезбеђивање просторија унутар унутрашњости школе и у окружењу.	-маркирање и обезбеђивање ризичних места - ризични период дана - додатне мере заштите у ризичним зонама - маркиране ризичне групе ученика и укључивање у програма.	Тим и дежурни наставници.	Период 2018.-2022. година
	1.3. Организовање обуке ПП против насиља у складу са Конвенцијом уједињених	-број деце - број наставника - број запослених ненаставног карда - број родитеља.	Наставници на родитељским састанцима заједно са ученицима Тим на Наставничком већу.	Период 2018.-2022. година

	нација о правима детета.		Тим, посебна обука Тим на Савету родитеља.	
	1.4. Поступање по школским правилима уз партиципацију свих актера.	- правила видљива у школи - свима познате последице кршења правила - откривени потенцијални извор насиља - предвиђена реституција за кршење правила као прва превенција.	Тим- огласна табла школе Тим- огласна табла школе Тим – Извештај.	Период 2018.-2022. година
	1.5. Измена и допуна школских докумената правилника.	-рад и развој безбедносне културе у установи -дефинисане мере из програма заштите деце - број акција у корист заједнице - број додељених награда - примена конструктивних мера за решавање конфликта Број састанака са директором – анализе.	Наставници сви запослени Тим Наставници и ученици Тим Тим Тим- Директор	Период 2018.-2022. година Период 2018.-2022. година
	1.6. Обезбеђивање партиципације ученика у превенцији од насиља – вршњачки тимови ментор.	-број учесника тима - број учесника тимова - број вршњачког медијатора - број установе где се примењује.	Тим- Директор	Период 2018.-2022. година
2. УКЉУЧИВАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ УЧЕСНИКА ОВ ПРОЦЕСА У БЕЗБЕДНОСТ ДЕЦЕ – НАСТАВЕ	2.1.Организовање заједничке акције на нивоу школе.	Трибина са темом Дечија права и Заштита деце Сарадња са основним школама. Организовање ученика у рад ваннаставних секција Међународна сарадња .	Тим- Савет родитеља у сарадњи са основним школама, сарадња са школама из иностранства.	Период 2018.-2022. година
ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	2.3. Увођење садржаја и методе рада за развој и подстицање безбедне средине.	Број акција превенције и интервенције на нивоу ЈЗ или шире. Број учесника парламента и вршњачких тимова. Врста и квалитет наставних и	Наставници, ученици и наставник ментор.	Период 2018.-2022. година

		ваннаставних садржаја Прославе.		
3. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПРЕВЕНТИВНЕ И ЗАШТИТНЕ УЛОГЕ МУЗИКЕ И МУЗИЧКИХ АКТИВНОСТИ У ЗАШТИТИ ДЕЦЕ	3.1.Бесплатно коришћење културних објеката. Организовање такмичења инструмената /талент шоу квиза, игранки и прослава рођендана и др./ Организовање музичких ансамбала. Одлазак на концерте изван општине Ада и Међугранична сарадња.	- број организованих група ученика - број културних активности број организованих такмичења број организованих наступа број организованих посета број организованих сусрета.	Ученици и наставници и наставник ментор Ученици и наставници и наставник ментор.	Период 2018.-2022. година Период 2018.-2022. година

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ ЗА ПЕРИОД 2018.- 2022. ГОДИНА

Ради јачања образовно - васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, правилног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота и разоноде ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа реализује слободне активности. Школа ће радити на богаћењу слободног времена ученика кроз следеће активности:

Врста активности	Време реализације
Присуство концертима који се одржавају у школи	Током школске године 2018.-2022.
Организовање посета концертима или другој манифестацији ван школске зграде	Током школске године 2018.-2022.
Учешће у хуманитарним активностима школе	По потреби
Учешће на такмичењима, смотрема...	Током школске године 2018.-2022.
Презентација школе	Током школске године 2018.-2022.

ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНА

Врста активности	Носиоци активности	Време реализације
Праћење напредовања ученика и мотивисање за рад	-предметни наставник -одељенски старешина	Током школске 2018.-2022. године
Праћење психофизичког и образовног развоја и утврђивања њихове усклађености са испољеним професионалним жељама и интересовањима ученика	-одељенски старешина -ППП служба	Током школске 2018.-2022. године
Разговор са ученицима на тему наставка музичке едукације на средњошколском нивоу	-одељенски старешина	Последњи разред учења у ОМШ
Разговор са родитељима на тему наставка музичке едукације ученика на средњошколском нивоу	-одељенски старешина -директор	2. полугодиште школске 2018.-2022. године
Обрнути дан – када ученици држе часове	-ученички парламент	2. полугодиште школске 2018.-2022. године

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Програм здравствене заштите у ШОМОВ „Барток Бела“ Ада спроводи се бригом школе и њених запослених о:

- Уређености и чистоћи простора у којем ученици уче и бораве;
- Чистоћи санитарног простора (са обезбеђеним потребним средствима за одржавање личне хигијене).

У школи се врши редовна санитарна контрола.

Што се тиче здравственог осигурања запослених школа као установа врши осигурање запослених у складу са позитивним прописима који регулишу ту област.

САРАДЊА СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ, КУЛТУРНИМ И ЈАВНИМ УСТАНОВАМА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Ради остваривања васпитних циљева неопходна је свестрана, континуирана и активна сарадња Школе и друштвене средине.

Ученици који желе да се баве програмима културе и истраживања изван Школе укључују се у разне активности клубова, удружења и музичких удружења које код младих талентованих личности помажу да се оствари посебна склоност ка уметности или иметничком стваралаштву.

Након реализације разноврсних пројеката у сарадњи са бројним институцијама, организацијама и медијима, школа има намеру да унаредном петогодишњем периоду проширује поље своје делатности и у значајној мери унапреди своје капацитете, односно боље ангажује креативне потенцијале.

Наши циљеви јесу оснаживање појединаца, друштвених група и организација кроз програме формалног и неформалног образовања, а и циљне групе пре свега оне са којима ради: млади – предшколци, основно школци и средњошколци, али кроз њихове активности посредно и одрасли, друштвене групе и организације.

Најзначајнија достигнућа организације су многобројни пројекти које је Школа самостално или партнерски спровела уз подршку различитих институција и фондација од локалног до међународног нивоа, а које имамо намеру да наставимо и у будућности. Током протеклих година Школа је реализовала неколико пројеката финансираних од стране Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне заједнице и Општине Ада, што и у будуће остају наши најважнији покровитељи и извори финансирања пројеката

У партнерском и суорганизационом односу, и у наредном периоду наставићемо успешну и континуирану сарадњу са досадашњим партнерима

Основна школа „Чех Карољ“ Ада

Основна школа “Новак Радонић” Мол

Техничка школа Ада

Музичка школа “Стеван Мокрањац” Сента

Музичка школа Бачка Топола

МШ „Петар Конјевих“ Бечеј

Основна музичка школа Кањижа

Основна музичка школа „Слободан Малбашки“ Кикинда

Музичка школа Нови Кнежевац

Музичка школа Суботица

Регионална Основна Уметничка Установа из Шандорфалве, Мађарска

Библиотека “Сарваш Габор” Ада

Академија уметности Нови Сад

Заједница музичких и балетских школа Србије

Удружење музичких и балетских педагога Србије

Национални Савет Мађарске Националне Мађине

Завод за културу војвођанских Мађара као и многе друге.

Остављајући увек отворену могућност за остваривање нових односа базираних на успостављању квалитетне комуникације која ће нашим ученицима и наставницима

омогућити боље напредовање и остваривање креативних идеја, наставници ће и у будуће наставити да учествују као стручњаци и као тренери / инструктори / предавачи / чланови жирија на домаћим и међународним такмичењима, семинарима, курсевима и мастеркласовима, као и приликом припрема и израда акционих планова, програма и образовних садржаја у оквирима стручних актива, већа и струковних организација.

Стратешки гледано обезбедићемо палтформу за даље оснаживање индивидуалности појединаца, као и друштвених група и организација, кроз образовне, развојне и уметничке програме, а на основу високих професионалних стандарда, високог нивоа личне посвећености, културу отворене комуникације, те одговорност према друштву идруштвеној заједници.

Из те перспективе отварају се три кључна поља деловања :

- подизање капацитета организације (људских и материјалних) и сарадња саокружењем
 - оснаживање појединаца, друштвених група и организација кроз образовање, информисање, истраживања и саветодавно менторски рад
 - сензибилизација јавности
- подизање свести ка одговорнијем и активнијем учешћу у друштву.

Рад на локалном, националном, регионалном и међународном нивоу остварујемо кроз реализацију следећих активности:

- Образовни рад
- Допринос креирању стратегија за рад са различитим циљним
- Саветодавно-менторски рад унутар институције са младим колегама-приправницима, као каријерно вођење матураната.
- Развој уметничких пројеката и програма у сарадњи са другим институцијама из области образовања и културе
- Реализацију активности које одговарају потребама наших ученика и наставника, али и других циљних група
- Промоцију и остваривање међусекторске сарадње у решавању стручних проблема.

Сарадња са медијима је веома интензивна и планирамо да таква и остане.

Сарадњу остварујемо и на нивоу:

1. редовне комуникације и праћење рада Школе кроз гостивања у дневним или информативним емисијама, односно текстовима у новинама, у смислу обавештавања о актуелним догађајима које промовишемо.
2. едукативних радијских и телевизијских програмама у којима учествујемо као гости,
3. специјалних радијских или телевизијских емисија, односно чланака у новинама, оодређеном догађају, појединцу (ученику, наставнику), одсеку или пројекту,
4. аудио и видео снимања комплетних манифестација које организујемо.

Код непожељних понашања ученика које се огледа у бежању са наставе, смањеним ефектима образовно-васпитног рада.

Школа непосредно остварује сарадњу са родитељима, али и другим стручним службама, о чему пре свега бригу воде одељенске старешине и директор Школе.

ПРОГРАМ ЗА РАД ПО ИНДИВИДУАЛНО ОБРАЗОВНОМ ПЛАНУ ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Циљеви	Задаци	Индикатори	Реализатори	Време
Рад са ученицима са посебним потребама која подразумева децу са сметњама у развоју, са инвалидитетом, тешкоћама у учењу, тешкоћама деца из социјално ускраћених и нестимулисаних средина, деца из сиромашних породица, деца ромске националности и друга деца.	Школа мора обезбедити архитектонске приступачности објектима, школе, планира се издвојеном одељену на новој локацији у Мољу за наредну школску годину.	Доношење Индивидуалног образовног плана који подразумева прилагођавање стандарда постигнућа из једног или више предмета и употреба прилагодљивих наставних средстава.	Наставници школе и Тим за подршку деци из осетљивих група	У току школске године у периоду 2018.-2022. године у зависности од оспособљавања објекта издвојеног одељења у Мољу
Остваривање предшколског програма са рад са децом са сметњама у развоју.	Омогућавање учешћа у културним активностима.	Обавезно стручно усавршавање наставника за рад са децом из осетљивих група, као и ангажовање педагошког асистента у васпитно образовном раду према потреби	Наставници школе Тим за подршку деци из осетљивих група	У току школске године у периоду 2018.-2022. године
Саветодавни рад са родитељима деце из осетљивих група којима је потребна додатна подршка	Формирање клуба родитеља у оквиру школе	Повећање осетљивости путем едукације свих запослених у школи за начине задовољења потреба деце из друштвено осетљивих група	Наставници школе Тим за подршку деци из осетљивих група	У току школске године у периоду 2018.-2022. године

ПРОГРАМ ЗА МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Циљеви	Задаци	Индикатори	Реализатори	Време
Развијање музикалности, интересовања и љубави према музици и уметности уопште, музичко описмењавање и слушање музике.	Радити на што већа анимацији одраслих / формирање музичког клуба родитељи и деца заједно, формирање музичких састава	Већи број заинтересованих одраслих за музичко образовање посебно соло певање.	Наставници школе	У току школске године у периоду 2018.-2022. године.
Обуке за одрасле за поједине инструменте као додатна делатност школе	Осмислити кратке програме обуке као и један наступ после завршетка обуке	Већи број заинтересованих одраслих за музичко образовање	Наставници школе	У току школске године у периоду 2018.-2022. године.

ПРОГРАМ ВАСПИТНОГ РАДА СА УЧЕНИЦИМА ЗА ПЕРИОД 2018-2022. ГОДИНЕ

Програм васпитног рада Школе обухвата елементе који се односе на васпитно осмишљавање садржаја, облика и метода рада у настави, као и планирање и програмирање ваннаставних активности, друштвено корисног рада, културне и јавне делатности Школе, рада одељенског старешине, сарадње са родитељима, активности ученика у одељењима и мањим групама и рада стручних органа, а све у циљу подстицања развоја ученика као здраве личности.

Основни циљ васпитног рада у Школи је изграђивање ученика као здраве личности.

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ
Реализовање способности и интересовања ученика у различитим људским делатностима	факултативна настава, редовна настава, додатна настава, друштвено-корисни рад, културна и јавна делатност	одељ. заједнице, одељенске старешине, ученички парламент, стручни сарадници
Изграђивање стваралачког односа према раду, материјал. и духовним добрима	Редовна настава, додатна настава, друштвено -корисни рад, културна и јавна делатност	Наставници, ученички парламент, одељенске старешине
Оспособљавање за укључивање младих у активан друштвени живот	факултативна настава редовна настава, додатна настава, друштвено-корисни рад, културна и јавна делатност, одељенске заједнице	одељенске заједнице, наставници, ученички парламент, одељенске старешине
Оспособљавање за примену стеченог знања и вештина	редовна настава	Наставници
Оспособљавање за правилно коришћење слободног времена	културна и јавна делатност, одељенске заједнице, наставници	Одељенске старешине, стручни сарадници
Стицање и развијање свести о потреби чувања здравља и заштити природе и човекове средине	одељенске заједнице, друштвено-корисни рад	наставници, ученички - парламент, одељенске старешине, стручни сарадници
Развијање хуманости, истинољубљивости ,патриотизма и других етичких својстава одељенске заједнице	одељенске заједнице, редовни часови	Наставници, ученички парламент, одељенске старешине
Васпитање за хумане и	одељенске заједнице,	наставници, ученички парламент,

културне односе међу људима, без обзира на пол, расу, веру, националност, уверење одељенске заједнице	редовни часови	одељенске старешине
Неговање и развијање потребе за културом и очување и неговање културног наслеђа	одељенске заједнице, друштвено-корисни рад	наставници, ученички парламент, одељенске старешине

Основни носиоци активности у остваривању васпитног рада су Наставничко веће- прати реализацију овог програма и решава конкретна питањаваспитног рада, која суод општег интереса за Школу.

II Педагошки колегијум-Утврђује предлог Годишњег програма васпитног рада и прати његову реализацију ипредлаже одговарајуће мере Наставничком већу.

III Одељењска већа- стручна већа

- На основу сагледавања структуре одељења и уочених проблема и потреба Одељењскавећа конкретно планирају васпитне задатке и остварују координацију рада наставника.

Ова већа пратереализацију програма у свом домену, али се баве и појединачним проблемима ученика, као ипроналажењем начина за развијање њихових уочених способности и склоности.

IV Одељењске старешине

- Одељењске старешине , као главни субјекти васпитног рада свог одељења,програмирају, планирају и организују рад одељења.

Они прате резултате рада ученика унастави и другим активностима, непосредно сарађују са другим наставницима, стручним сарадницима, родитељима и помажуи подстичу рад одељења као групе и сваког појединца у њему.

Управо одељењске старешине имају најзначајнију улогу уоткривањуевентуалних проблема код ученика (њиховог дисфункционалног понашања, емоционалних или других криза), али и интересовања ученика, па су они иницијаториза предузимање одређених конкретних мера.

V Основну активност Школе остварују наставници.

Они су најближи ученицима и могу највише да допринес у остваривању васпитног рада у Школи (остварујући конкретне задатке, иницирајући решавање проблема, предлажући решења и пре свега, радећи са ученицима).

Њихови појединачни програми рада ће, поред образовне, обухватити и васпитну димензију кроз додатну и допунску наставу.

VI Психолог / педагог

Школе, кроз различите активности, сагледавају целину васпитно -образовног процеса, као и све битне чиниоце који утичу на остваривање васпитних задатака.

Њихова улога је нарочито значајна у раду са млађим колегама и раду са ученицима и родитељима.

VII Директор

– обезбеђује, координира и организује деловање свих носилаца васпитног рада у Школи, укључујући и ученике.

Тај задатак директор остварује годишњим планирањем и програмирањем васпитног рада, праћењем реализације предвиђених задатака и активности и предузимањем правовремених и примерених мера у одређеним ситуацијама.

Остваривање програма васпитног рада се обезбеђује на следеће начине:

I Програм васпитног рада Школе постаје саставни део Годишњег плана рада Школе, његова конкретизација се врши уграђивањем планираних активности у планове рада свих субјеката у Школи.

II-Кроз наставу и програме наставних предмета, преко програмских садржаја врши васпитни утицај на ученике.

У припремама за час један од битних делова су и васпитни циљеви и задаци.

Правилним планирањем ових циљева и задатака, њиховом реализацијом и анализом оствареног, сваки наставник може битно допринети изграђивању ученика као здраве и моралне личности.

III-Остваривање циљева и задатака васпитног рада кроз рад одељењске заједнице

Одељење мора бити јединствена, радна и друштвена група, у којој ученици, уз већу или мању помоћ наставника, планирају и програмирају свој рад, расправљају о свим битним питањима из живота и рада одељења, организују групно или појединачно укључивање у радне, хуманитарне, културне, спортске и друге акције које се организују у Школи или ван ње.

IV-Остваривање циљева и задатака васпитног рада одељењског старешине

V-Остваривање циљева и задатака васпитног рада кроз ваннаставне активности,

Школа планира, према захтевима постављеним законом, Програмским основама васпитног рада Школе и својим могућностима, различите ваннаставне активности.

При томе се поштује принцип добровољности у смислу самосталног опредељивања ученика за оне облике делатности које највише одговарају њиховим способностима, склоностима и испољеним интересовањима.

VI -У циљу остваривања овог облика рада остварује се сарадња Школе са родитељима ученика, локалном заједницом, Скупштином Општине, Црвеним крстом и другим институцијама.

Остваривање циљева и задатака васпитног рада кроз рад одељењске заједнице,

Одељење мора бити јединствена, радна и друштвена група, у којој ученици, уз већу или мању помоћ наставника, планирају и програмирају свој рад, расправљају о свим битним питањима из живота и рада одељења, организују групно или појединачно укључивање у радне, хуманитарне, културне, спортске и друге акције које се организују у Школи или ван ње.

ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА СА ТАЛЕНТОВАНИМ И НАДАРЕНИМ УЧЕНИЦИМА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022 ГОДИНЕ

Даровитост је високо развијена способност, било општа, било нека специфична, која омогућава натпросечна постигнућа у одређеном конкретном подручју.

Таленат је даровитост у једном ужем подручју, музички таленат.

Рад са даровитим ученицима се одвија кроз следеће етапе:

ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Потребно је сензитизирати наставнике за препознавање таквих ученика и сигнализирање одељенском старешини, родитељу.

Могуће кроз чек листе, укључују се наставници, одељењске старешине, родитељи, ученици, стручни сарадници

Селекција

– кроз психолошке тестове, тестове знања

ОБРАЗОВНА РЕШЕЊА

Обогаћивање програма и диференцијација курикулума

- било кроз индивидуализацију, било кроз ИОП 3 (процедура се изводи у складу са законским документима и налази се у документацији Стручног тима за инклузивно образовање). Када се изврши идентификација надарених/талентованих ученика и одреди се степен ниво на коме ће се радити са њима, планиране активности могу бити следеће, зависно од конкретног случаја:

ВАН РЕДОВНЕ НАСТАВЕ

слободне активности;

додатна настава;

У РЕДОВНОЈ НАСТАВИ

прилика да брже прође кроз базично градиво самосталан истраживачки рад, рад са ментором, сложенији задаци, нерутински задаци, виши нивои знања, висока индивидуализација задаци који су блиски ономе што заиста раде стручњаци из датог домена коришћење аудио

- визуелних и других стимулативних материјала у настави флексибилни временско-просторни услови за радедукативни излети и посете различитим институцијама; гостујући предавачи.

При свему томе, потребно је на нивоу школе, а свакако и код сваког наставника подстицати ауторитет који се гради на експертизи, а не на позицији моћи.

Код ученика развијати доживљај да се његове способности виде, цене и подржавају, пружати му прилику да комуницира са својим интелектуалним вршњацима.

МОТИВИСАЊЕ НАПРЕДНИХ И ТАЛЕНТОВАНИХ УЧЕНИКА

добивање одређених повластица (награде) за резултате на такмичењима, за учешће на разним манифестацијама, фестивалима или изузетне резултате у неком друом облику

активности; јавно похваљивање на сајту школе или у неким другим медијима, укључивање у вршњачку едукацију, постављање талентованих у улогу оних који и сами едукују друге ученике: вођење часа, учешће на Сајму образовања.

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Врста активности	Носиоци активности	Време реализације
Идентификација ученика са посебним потребама из области социјалне заштите	-одељенске старешине	Август, септембар школске 2018-2022. године
Сарадња са родитељима односно другим законским заступницима идентификованих ученика	-одељенске старешине	Током школске 2018-2022. године
Проналажење најефикаснијег вида пружања подршке идентификованим ученицима (по потреби и израда ИОП-а)	-психолог, директор, одељенске старешине	Током школске 2018-2022. године, према потребама
Одржавање добротворног концерта ученика ШОМОВ „Барток Бела“ Ада као донацију за школовање ученика из осетљивих друштвених група	-директор	Током школске 2018-2022. године

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду. Те активности су следеће:

- Периодични прегледи и испитивање опреме за рад:

Средства и опрема за рад, електричне инсталације, грејање и друге инсталације одржавају се редовно и правилно у исправном стању, у складу са техничким прописима и одређеним стандардима, на начин који обезбеђује одговарајућу сигурност запослених.

- Периодичне прегледе и провере исправности врше лица са одговарајућим лиценцама.
- Испитивање услова радне средине

У радним и помоћним просторијама у којима се при раду евентуално користе штетне или опасне материје, ради спречавања повређивања, као и утврђивања да ли радна средина одговара условима за продутиван рад и здравље врши се испитивање:

- микроклиме (температура, брзина струјања ваздуха и релативна влажност ваздуха)
- хемијске штетности (гасови, паре, дим, прашина)
- физичке штетности (бука, вибрација и штетна зрачења)
- осветљеност- материје чија су својства опасна по живот и здравље запослених
- Израда акта о процени ризика

Процена ризика се заснива на систематском евидентирању и процењивању могућих врста опасности и штетности на радном месту и радној околини, на анализирању организације рада и радног процеса, средстава рада, сировина и материјала у радном процесу, средстава и опреме за личну заштиту и других елемената који могу да изазову ризик од повреда на раду, оштећење здравља или обољење.

Послодавац је дужан да изврши теоријско и практично оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад при заснивању радног односа, премештању на друге послове, приликом увођења нове технологије, односно нових средстава за рад, као и код промене процеса рада.

Провера теоријске и практичне оспособљености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се на радном месту.

- Сарадња са државним органима и органима општине Ада

Ради спровођења мера безбедности и здравља, Школа сарађује са државним органима и органима локалне самоуправе, као и другим субјектима с којима је таква сарадња потребна, а посебно са:

1. Министарством просвете
2. Министарством унутрашњих послова
3. органима општине Ада
4. Центром за социјални рад у Ади и другим општинама из којих ученици долазе.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Врста активности	Носилац активности	Време реализације
Одржавање еколошких радионица вршњачких едукатора у школама	Координатор програма за заштиту животне средине	Школске 2018.-2022. година
Организовање акција чишћења локалитета у Ади и Молу	Координатор програма за заштиту животне средине	Школске 2018.-2022. година
Одржавање еколошких радионица за волонтере у школама	Координатор програма за заштиту животне средине	Школске 2018.-2022. година
Организовање едукативне кампање о одлагању отпада, заштити вода, ваздуха, земљишта	Координатор програма за заштиту животне средине	Школске 2018.-2022. година

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ ЗА ПЕРИОД 2018.- 2022. ГОДИНЕ

Врста активности	Носилац активности	Време реализације
Редовно одржавање родитељских састанака по класама	Директор и одељенске старешине	Школске 2018.-2022. година
Одржавање седница Савета родитеља школе	Директор	Школске 2018.-2022. година
Индивидуални разговори с родитељима у случајевима потешкоћа у напредовању ученика	Директор и одељенске старешине	Школске 2018.-2022. година
Организовање отвореног дана школе једном месечно када родитељи односно други законски заступници могу да присуствују образовно васпитном раду	Директор и одељенске старешине	Школске 2018.-2022. година
Подршка родитеља школи кроз помоћ у унапређењу услова рада	Савет родитеља	Школске 2018.-2022. година

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Ученици ШОМОВ „Барток Бела“ Ада ће учествовати у организованим излетима, екскурзијама и настави у природи у организацији две матичне основне школе „Чех Карољ“ Ада и „Новак Радонић“ Мол по њиховом програму за период 2018.-2022. године.

ПЛАН РАДА ШКОЛСКОГ ОДБОРА “БАРТОК БЕЛА” АДА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНА

Школски одбор чине сви представници; локалне самоуправе, из реда запослених и из реда родитеља ученика Школе. Школски одбор Школе ради по свом пословику.

СЕПТЕМБАР		Извршилац
1.	Разматрање предлога Плана рада за период 2018.-2022. године осталим плановима и усвајање	Школски одбор
2.	Разматрање предлога Извештаја о раду за период 2018.-2022. године са осталим извештајима и усвајање	Школски одбор
3.	Усвајање списка уџбеника и нотног материјала за период 2018.-2022. године	Школски одбор
4.	Усвајање родитељског учешћа ради обезбедбе средстава за виши квалитет образовања за период 2018.-2022. године	Школски одбор
5.	Разматрање предлога Плана стручног усавршавања за период 2018.-2022. године и усвајање	Школски одбор
6.	Упознавање са Законским новинама	Секретар
НОВЕМБАР- ДЕЦЕМБАР		
1.	Усвајање Извештаја о педагошком раду директора за Прво полугодиште	Школски одбор
2.	Разматрање предлога Финансијског	Школски одбор

	Плана за период 2018.-2022. године и усвајање	
3.	Текућа питања	Директор
ЈАНУАР-ФЕБРУАР- МАРТ		
1.	Разматрање извештаја о остваривању Годишњег програма рада на крају првог полугодишта и усвајање	Школски одбор
2.	Усвајање Извештаја комисије за попис и Завршног рачуна за период 2018.-2022. године	Школски одбор
3.	Усвајање Плана Јавних набавки за период 2018.-2022. године	Школски одбор
4.	Усвајање Извештаја о безбедности ученика на крају првог полугодшта за период 2018.-2022. године	Школски одбор
5.	Усвајање Извештаја о безбедности и здрављу на раду запослених за период 2018.-2022. године и Плана за период 2018.-2022. године.	Школски одбор
6.	Усвајање Извештаја о самовредновању ученика на крају првог полугодшта за период 2018.-2022. године.	Школски одбор

МАЈ –ЈУН-ЈУЛ		
1.	Усвање Извештај о инструктивно педагошком раду директора за Друго полугодиште	Школски одбор
2.	Разматрање и усвајање нацрта плана уписа ученика за период 2018.-2022. године	Школски одбор
3.	Усвајање Извештаја о успеху ученика на крају другог полугодшта за период 2018.-2022. године	Школски одбор
4.	Усвајање Извештаја о безбедности ученика на крају другог полугодишта за период 2018.-2022. године	Школски одбор

Председник Школског одбора

Лакатош Жолт

ПЛАН РАДА САВЕТА РОДИТЕЉА ШОМОВ “БАРТОК БЕЛА“ АДА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНА

Савет Родитеља Школе се бира од по један представник родитеља из сваке класе.
Савет Родитеља Школе ради по свом пословику.

СЕПТЕМБАР		Извршилац
1.	Разматрање предлога Плана рада за период 2018.-2022. године и усвајање	Савет родитеља
2.	Разматрање предлога Извештаја о раду за период 2018.-2022. године и усвајање	Савет родитеља
3.	Усвајање списка уџбеника за период 2018.-2022. године	Савет родитеља
4.	Усвајање родитељског учешћа ради обезбедбе средстава за виши квалитет образовања за период 2018.-2022. године и намене коришћења	Савет родитеља
5.	Упознавање са Правима детета	Секретар
6.	Упознавање са Законским новинама	Секретар
НОВЕМБАР- ДЕЦЕМБАР		
1.	Разматрање Извештаја о педагошком раду директора за Прво полугодиште	Савет родитеља
2.	Текућа питања	Директор
ЈАНУАР-ФЕБРУАР- МАРТ		
1.	Разматрање извештаја о остваривању Годишњег програма рада на крају првог полугодишта и усвајање	Савет родитеља
2.	Усвајање Извештаја о самовредновању ученика на крају првог полугодшта период 2018.-2022. године	Савет родитеља
3.	Усвајање Извештаја о безбедности ученика на крају првог полугодшта период 2018.-2022. године	Савет родитеља
4.	Усвајање Извештаја о оценама ученика на крају првог полугодшта период 2018.-2022. године	Савет родитеља

5.	Текућа питања	Савет родитеља
МАЈ –ЈУН-ЈУЛ		
1.	Усвање Извештај о инструктивно педагошком раду директора за Друго полугодиште	Савет родитеља
2.	Разматрање и усвајање нацрта плана уписа ученика за период 2018.-2022. године	Савет родитеља
3.	Усвајање Извештаја о успеху ученика на крају другог полугодшта	Савет родитеља

Председник Савета родитеља

ПЛАН РАДА НАСТАВНИЧКОГ ВЕЋА ШОМОВ “БАРТОК БЕЛА“ АДА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНА

Наставничко веће чине сви наставници и директор школе. Наставничко веће као највиши и најодговорнији стручни колегијални орган Школе ради по свом пословнику у коме су таксативно набројани сви послови и задаци.

СЕПТЕМБАР		Извршилац
1.	Подела задужења на годишњем нивоу	Директор
2.	Разматрање предлога Извештаја о раду за период 2018.-2022. године	Директор
3.	Разматрање предлога Плана рада за период 2018.-2022. године	Директор
4.	Одређивање руководиоца стручних већа	Директор
5.	Припреме и организовање концерта поводом почетка школске године за период 2018.-2022. године	Директор и рук. ст. Већа

ОКТОБАР		
1.	Утврђивање распореда додатне и допунске наставе и осталих облика рада	Директор
2.	Разматрање понуђених семинара из Каталога о струч усавршавању, дискусија	Тим и директор
3.	Анализа успеха на првом тромесечју	Директор и рук. ст. Већа
НОВЕМБАР		
1.	Организација концерата и припреме за такмичења	рук.актива и директор
ДЕЦЕМБАР		
1.	Извештај о педагошком раду директора	Директор
2.	Организација концерата припреме за такмичења	рук.актива и директор
ЈАНУАР-ФЕБРУАР		
1.	Анализа успеха ученика у првом полугодишту	рук.актива
2.	Разматрање извештаја о остваривању Годишњег програма рада на крају првог полугодишта	Директор
3.	Извештај о обављеном стручном усавршавању	Директор
МАРТ		
1.	Усвајање испитних питања за годишње испите	рук.актива
2.	Припрема и организација концерата за Дан школе и припреме за такмичења	Директор рук. стр. актива и наставници
АПРИЛ		
1.	Анализа резултата рада на крају трећег класификационог периода	рук. стр. актива и наставници
2.	Усвајање оријентационог распореда полагања годишњих исп.	Директор

МАЈ		
1.	Извештај о инструктивно педагошком раду директора	Директор
2.	Разматрање нацрта плана уписа ученика за период 2018.-2022. године	Директор
3.	Разматрање предлога руководиоца ст.већа за похвале и награде ученика	рук. стр. а.
ЈУН		
1.	Извештај о успеху ученика на крају другог полугодња	рук. ст .а.
2.	Утврђивање елемената за израду Годишњег плана и годишњег извештаја – задужења	Директор
3.	Усвајање списка уџбеника за период 2018.-2022. године	руководиоци струч. а.
4.	Информација о упису ученика у првом уписиом року	Директор
5.	Оријентациона подела предмета на наставнике	Директор
АВГУСТ		
1.	Информација о упису ученика за период 2018.-2022. године	Комисија
2.	Подела ученика по одељељима	Директор
3.	Усвајање распореда часова	Директор
4.	Избор одељењских старешина	Директор
5.	Усвајање календара васпитно- образовног рада за период 2018.-2022. године	Директор
6.	Организовање испита за ванредне ученике и извештај за јун	Директор

Директор

Бач Анамарија

ПЛАН РАДА СТРУЧНА ВЕЋА ШОМОВ „БАРТОК БЕЛА“ АДА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНА

Стручно веће чине наставници истог предмета, односно сродних предмета, а образује се одлуком Наставничког већа. Стручна већа баве се свим оним пословима и задацима који се односе на стварање нормалних услова за одвијање наставног процеса и реализацију циљева васпитно-образовног рада. Задаци стручних већа дефинисани су у Пословнику о раду стручних органа.

У школи су формирана следећа стручна већа наставника:

- Стручно веће клавира – руководилац Рожа Илдико
- Стручно веће дувача – руководилац Тарапчик Јожеф
- Стручно веће гудача – руководилац Нађ Арпад
- Стручно веће хармонике – руководилац Вилагош Рената
- Стручно веће трзача – руководилац Сабо Золтан
- Стручно веће соло певача – руководилац Конц Ева
- Стручно веће за солфеђо и ТО – руководилац Бакша Агота

ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА КЛАВИР

АКТИВНОСТ	ДИНАМИКА												НОСИ- ЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕ- ЊЕ
Конституисање актива за текућу школску годину													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Усвајање плана рада Стручног већа.													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Израда годишњих планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Рожа Илдико

Израда месечних планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Рожа Илдико
Планирање активности на нивоу редовне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Доношење планова рада и усвајање уџбеника нотог материјала за школску годину													Сви чланови Већа	Индивидуалан рад Састанак Стручног већа	Рожа Илдико

Организација допунске и додатне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
План набавке наставних средстава за кабинете													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Анализа успеха ученика по предметима на крају класификационих периода													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Анализа тока наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Дискусија о оцењивању и критеријумима оцењивања													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Реализација наставних планова и програма													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Реализација													Сви чланови	Састанак Стручног	Рожа

наставних садржаја												Већа	већа	Илдико
Мере за побољшање успеха ученика												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Извештај професора који су присуствовали семинарима стручног усавршавања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Анализа реализације допунске и додатне наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Анализа успеха на полугодишту												Сви чланови Већа	Састанак тима за анализу	Рожа Илдико
Израда плана набавке наставних средстава за наредну школску годину												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Анализа реализације наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Тема: Активност ученика на часу												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико
Израда Плана већа за следећу школску годину												Рожа Илдико		Рожа Илдико
Распоред припремне наставе за ученике који полажу разредне												Рожа Илдико	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико

испите															
Оријентациона подела часова по предметима и одељењима према Плану уписа													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Рожа Илдико

Руководилац Стручног већа

Рожа Илдико

ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА ДУВАЧА

АКТИВНОСТ	ДИНАМИКА												НОСИ-ЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕ-ЊЕ
Конституисање актива за текућу школску годину													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Усвајање плана рада Стручног већа.													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Израда годишњих планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Тарапчик Јожеф
Израда месечних планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Тарапчик Јожеф

Планирање активности на нивоу редовне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Доношење планова рада и усвајање уџбеника нотног материјала за школску годину													Сви чланови Већа	Индивидуалан рад Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф

Организација огледних предавања и међусобне посете наставника ради размене и преношења искуства													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Организација допунске и додатне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
План набавке наставних средстава за кабинете													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Анализа успеха ученика по предметима на крају класификационих периода													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Анализа тока наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Дискусија о оцењивању и критеријумима оцењивања													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Реализација наставних планова и													Сви чланови	Састанак Стручног	Тарапчик Јожеф

програма												Већа	већа	
Реализација наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Мере за побољшање успеха ученика												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Извештај професора који су присуствовали семинарима стручног усавршавања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Анализа реализације допунске и додатне наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Анализа успеха на полугодишту												Сви чланови Већа	Састанак тима за анализу	Тарапчик Јожеф
Израда плана набавке наставних средстава за наредну школску годину												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Анализа реализације наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Тема: Активност ученика на часу												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф
Израда Плана већа за следећу школску годину												Тарапчик Јожеф		Тарапчик Јожеф
Распоред припремне наставе за ученике који полажу разредне испите												Тарапчик Јожеф	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф

Оријентациона подела часова по предметима и одељењима према Плану уписа													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Тарапчик Јожеф

Руководилац Стручног већа

Тарапчик Јожеф

ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА ГУДАЧИ

АКТИВНОСТ	ДИНАМИКА												НОСИ-ЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕ-ЊЕ
Конституисање актива за текућу школску годину													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Усвајање плана рада Стручног већа.													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Израда годишњих планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Нађ Арпад
Израда месечних планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Нађ Арпад

Планирање активности на нивоу редовне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Доношење планова рада и усвајање уџбеника нотног материјала за школску годину													Сви чланови Већа	Индивидуалан рад Састанак Стручног већа	Нађ Арпад

Организација огледних предавања и међусобне посете наставника ради размене и преношења искуства													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Организација допунске и додатне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
План набавке наставних средстава за кабинете													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Анализа успеха ученика по предметима на крају класификационих периода													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Анализа тока наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Дискусија о оцењивању и критеријумима оцењивања													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Реализација наставних планова и програма													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад

Реализација наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Мере за побољшање успеха ученика												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Извештај професора који су присуствовали семинарима стручног усавршавања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Анализа реализације допунске и додатне наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Анализа успеха на полугодишту												Сви чланови Већа	Састанак тима за анализу	Нађ Арпад
Израда плана набавке наставних средстава за наредну школску годину												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Анализа реализације наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Тема: Активност ученика на часу												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Израда Плана већа за следећу школску годину												Нађ Арпад		Нађ Арпад
Распоред припремне наставе за ученике који полажу разредне испите												Нађ Арпад	Састанак Стручног већа	Нађ Арпад
Оријентациона подела часова по												Сви чланови	Састанак Стручног	Нађ Арпад

предметима и одељењима према Плану уписа													Већа	већа	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------	------	--

Руководилац Стручног већа
Нађ Арпад

ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА ХАРМОНИКА

АКТИВНОСТ	ДИНАМИКА												НОСИ- ЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕ- ЊЕ
Конституисање актива за текућу школску годину													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Усвајање плана рада Стручног већа.													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Израда годишњих планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Вилагош Рената
Израда месечних планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Вилагош Рената
Планирање активности на нивоу редовне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Доношење планова рада и усвајање уџбеника нотног материјала за школску годину													Сви чланови Већа	Индивидуалан рад Састанак Стручног већа	Вилагош Рената

Организација огледних предавања и међусобне посете наставника ради размене и преношења искуства												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Организација допунске и додатне наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
План набавке наставних средстава за кабинете												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Анализа успеха ученика по предметима на крају класификационих периода												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Анализа тока наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Дискусија о оцењивању и критеријумима оцењивања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Реализација наставних планова и програма												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Реализација наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Мере за побољшање успеха ученика												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената

Извештај рофесора који су присуствовали семинарима стручног усавршавања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Анализа реализације допунске и додатне наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Анализа успеха на полугодишту												Сви чланови Већа	Састанак тима за анализу	Вилагош Рената
Израда плана набавке наставних средстава за наредну школску годину												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Анализа реализације наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Тема: Активност ученика на часу												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Израда Плана већа за следећу школску годину												Вилагош Рената		Вилагош Рената
Распоред припремне наставе за ученике који полажу разредне испите												Вилагош Рената	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената
Оријентациона подела часова по предметима и одељењима према Плану уписа												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Вилагош Рената

Руководилац Стручног већа
Вилагош Рената

ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА ТРЗАЧИ

АКТИВНОСТ	ДИНАМИКА												НОСИ- ЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕ- ЊЕ
Конституисање актива за текућу школску годину													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Усвајање плана рада Стручног већа.													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Израда годишњих планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Сабо Золтан
Израда месечних планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Сабо Золтан
Планирање активности на нивоу редовне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Доношење планова рада и усвајање уџбеника нотног материјала за школску годину													Сви чланови Већа	Индивидуалан рад Састанак Стручног већа	Сабо Золтан

Организација огледних предавања и међусобне посете наставника ради размене и преношења искуства													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Организација допунске и додатне													Сви чланови	Састанак Стручног	Сабо Золтан

наставе												Већа	већа	
План набавке наставних средстава за кабинете												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Анализа успеха ученика по предметима на крају класификационих периода												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Анализа тока наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Дискусија о оцењивању и критеријумима оцењивања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Реализација наставних планова и програма												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Реализација наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Мере за побољшање успеха ученика												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Извештај професора који су присуствовали семинарима стручног усавршавања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Анализа реализације допунске и додатне наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Анализа успеха на полугодишту												Сви чланови Већа	Састанак тима за анализу	Сабо Золтан

Израда плана набавке наставних средстава за наредну школску годину												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Анализа реализације наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Тема: Активност ученика на часу												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Израда Плана већа за следећу школску годину												Сабо Золтан		Сабо Золтан
Распоред припремне наставе за ученике који полажу разредне испите												Сабо Золтан	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан
Оријентациона подела часова по предметима и одељењима према Плану уписа												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Сабо Золтан

Руководилац Стручног већа

Сабо Золтан

ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА СОЛО ПЕВАЧИ

АКТИВНОСТ	ДИНАМИКА												НОСИ- ЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕ- ЊЕ
Конституисање актива за текућу школску годину													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Усвајање плана рада Стручног већа.													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Израда годишњих планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Конц Ева
Израда месечних планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Конц Ева
Планирање активности на нивоу редовне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Доношење планова рада и усвајање уџбеника нотног материјала за школску годину													Сви чланови Већа	Индивидуалан рад Састанак Стручног већа	Конц Ева
Организација огледних предавања и међусобне посете наставника ради размене и преношења искуства													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Организација													Сви	Састанак	Конц Ева

допунске и додатне наставе												чланови Већа	Стручног већа	
План набавке наставних средстава за кабинете												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Анализа успеха ученика по предметима на крају класификационих периода												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Анализа тока наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Дискусија о оцењивању и критеријумима оцењивања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Реализација наставних планова и програма												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Реализација наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Мере за побољшање успеха ученика												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Извештај професора који су присуствовали семинарима стручног усавршавања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Анализа реализације допунске и додатне наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Анализа успеха на полугодишту												Сви чланови Већа	Састанак тима за анализу	Конц Ева

Израда плана набавке наставних средстава за наредну школску годину													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Анализа реализације наставних садржаја													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Тема: Активност ученика на часу													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Израда Плана већа за следећу школску годину													Конц Ева		Конц Ева
Распоред припремне наставе за ученике који полажу разредне испите													Конц Ева	Састанак Стручног већа	Конц Ева
Оријентациона подела часова по предметима и одељењима према Плану уписа													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Конц Ева

Руководилац Стручног већа

Конц Ева

ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ ВЕЋА СОЛФЕЂО И ТО

АКТИВНОСТ	ДИНАМИКА												НОСИ- ЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕ- ЊЕ
Конституисање актива за текућу школску годину													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Усвајање плана рада Стручног већа.													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Израда годишњих планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Бакша Агота
Израда месечних планова за сваки предмет													Сви чланови Већа	Индивидуалан	Бакша Агота
Планирање активности на нивоу редовне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Доношење планова рада и усвајање уџбеника нотног материјала за школску годину													Сви чланови Већа	Индивидуалан рад Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Организација огледних предавања и међусобне посете наставника ради размене и преношења искуства													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Организација допунске и додатне наставе													Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота

План набавке наставних средстава за кабинете												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Анализа успеха ученика по предметима на крају класификационих периода												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Анализа тока наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Дискусија о оцењивању и критеријумима оцењивања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Реализација наставних планова и програма												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Реализација наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Мере за побољшање успеха ученика												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Извештај професора који су присуствовали семинарима стручног усавршавања												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Анализа реализације допунске и додатне наставе												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Анализа успеха на полугодишту												Сви чланови Већа	Састанак тима за анализу	Бакша Агота

Израда плана набавке наставних средстава за наредну школску годину												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Анализа реализације наставних садржаја												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Тема: Активност ученика на часу												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Израда Плана већа за следећу школску годину												Бакша Агота	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Распоред припремне наставе за ученике који полажу разредне испите												Бакша Агота	Састанак Стручног већа	Бакша Агота
Оријентациона подела часова по предметима и одељењима према Плану уписа												Сви чланови Већа	Састанак Стручног већа	Бакша Агота

Руководилац Стручног већа

Бакша Агота

ПЛАН РАДА ПЕДАГОШКОГ КОЛЕГИЈУМА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

Педагошки колегијум сачињавају руководиоци стручних већа и стручних актива. Педагошким колегијумом председава и руководи директор, односно помоћници директора.

Педагошки колегијум ће се у току школске године састајати једном месечно и разматрати питања у вези са пословима Школе који се тичу:

1. осигурања квалитета и унапређивања образовно васпитног рада,
2. остваривања развојног плана школе,
3. организовања педагошко инструктивног увида и надзора и предузимања мера за унапређивање и побољшање услова рада ученика и наставника
4. планирања стручног усавршавања запослених
5. саветовања руководећег тима у вези са свим темама важним за функционисање Школе.

ПЛАН РАДА ОДЕЉЕЊСКИХ СТАРЕШИНА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

ПРВИ РАЗРЕД

СЕПТЕМБАР:

1. Упознавање ученика са организацијом рада у школи: распоред часова, наставни план и програм, потребни уџбеници и школски прибор, организација и место извођења наставе
2. Упознавање ученика са Кућним редом и Правилником о правима и обавезама ученика, наставним планом и карактеристикама класе
3. Први родитељски састанак

ОКТОБАР:

1. Анализа изостајања ученика са наставе и правдање изостанака
2. Укључивање ученика у допунску наставу
3. Ваннаставне активности - снимање интереса ученика
4. Значај правилног избора занимања за мотивацију ученика за рад – дискусија са ученицима, информисање о могућностима промене (хоризонтална и вертикална покретљивост у оквиру образовно васпитног рада)

НОВЕМБАР:

1. Анализа успеха и изостајање ученика на првом класификационом периоду
2. Тема за дискусију или анкету – однос ученика према радним обавезама, структура радног дана

3. Други родитељски састанак- интерни час
4. Сређивање педагошке документације

ДЕЦЕМБАР:

- 1.Посета часовима предметних наставника солфеђа и ТО у свом одељењу
- 2.Сарадња међу ученицима (дискусија), социометријска структура одељења, ако постоји потреба
- 3.Анализа реализације програмских садржаја - разговор са ученицима о проблемима савладавања програмских садржаја

ЈАНУАР:

1. Прослава Дана Светог Саве
- 2.

ФЕБРУАР:

1. Анализа постигнутих резултата у првом полугодишту
2. Анализа изостајања и правдање часова
3. Трећи родитељски састанак.
4. Препреме за такмичења

МАРТ:

1. Договор о уређењу школског амбијента
2. Користимо школски интернет - дискусија
3. Препреме за такмичења и наступе на концертима
4. Обележавање Дана школе

АПРИЛ:

1. Анализа постигнутих резултата на трећем класификационом периоду
2. Насилничко понашање и болести зависности (разговор, предавање, филм)
3. Четврти родитељски састанак- интерни час
4. Припреме за такмичења

МАЈ:

1. Анализа укључености ученика у ваннаставне активност

2. Информисање ученика о могућности даљег школовања
3. Анализа успеха ученика на такмичењима
4. Припреме за годишњи испит

ЈУН:

1. Постигнути резултати на крају наставне године
2. Предлог за похвале и награде ученика
3. Упознавање ученика са процедуром и календаром полагања разредних и поправних испита

ДРУГИ РАЗРЕД

СЕПТЕМБАР:

1. Упознавање ученика са Правилником о правима и обавезама ученика
2. Упознавање са наставним планом и програмом за други разред, потребним уџбеницима и школским прибором, распоредом теоријске и практичне наставе
3. Први родитељски састанак
4. Припреме и организација концерта поводом почетка школске године период 2018.-2022. године.

ОКТОБАР:

1. Одређивање ученика за допунску наставу
2. Уређење школског простора – дискусија, планирање акција
3. Први утисци са практичне наставе, очекивања, проблеми - разговор са ученицима
4. Снимање интереса ученика за укључивање у ваннаставне активности
5. Школске обавезе и радне навике – разговор са ученицима

НОВЕМБАР:

1. Анализа резултата на првој класификацији
2. Сређивање педагошке документације
3. Други родитељски састанак- интерни час

ДЕЦЕМБАР:

1. Посета часовима предметних наставника солфеђа и ТО у свом одељењу
2. Заштита животне средине (предавање, практичне радионице- рециклажа – начин реализације по избору одељ. старешине)
3. Анализа посећености часова редовне и допунске наставе и правдање изостанака
4. Самооцењивање – објективност самопроцене ученика кроз дискусију

ЈАНУАР:

1. Сређивање педагошке документације
2. Прослава Дана Светог Саве

ФЕБРУАР:

1. Анализа успеха на крају првог полугодишта
2. Трећи родитељски састанак
3. Припреме за такмичења

МАРТ:

1. Посета часовима предметних наставника солфеђа и ТО у свом одељењу
2. Припреме за такмичења и концерте
3. Прослава Дана школе

АПРИЛ:

1. Анализа постигнутих резултата на трећој класификацији
2. Четврти родитељски састанак
3. Припреме за такмичења
4. Припреме за годишњи испит

МАЈ:

1. Сарадња међу ученицима-бољи резултати у раду – организовање помоћи ученицима који имају тешкоћа у савладавању програмских садржаја
2. Анализа оцењивања ученика
3. Сређивање педагошке документације

ЈУН:

1. Анализа постигнутих резултата на крају школске године
2. Предлог ученика за похвале и награде
3. Упознавање ученика са процедуром пријављивања и полагања разредних и поправних испита
4. Финално сређивање педагошке документације

ТРЕЋИ/ПЕТИ РАЗРЕД**СЕПТЕМБАР:**

1. Упознавање ученика са наставним планом и програмом за трећи разред, потребним уџбеницима и школским прибором, организацијом наставе
2. Упознавање ученика са Кућним редом и Правилником о правима и обавезама ученика
3. Први родитељски састанак
4. Припреме и организација концерта поводом почетка школске године период 2018.-2022. године.

ОКТОБАР:

1. Упознавање са критеријумима оцењивања, односно са минимумом захтева наставника за позитивну оцену
2. Испитивање потреба и укључивање ученика у допунску наставу
3. Такмичења и додатна настава – снимање интересовања, мотивисање ученика

НОВЕМБАР:

1. Анализа резултата на првој класификацији и закључци о мерама које треба предузети
2. Питања у вези професионалне оријентације – прикупљање, план рада на томе и потребних ресурса
3. Сређивање педагошке документације
4. Други родитељски састанак- интерни час

ДЕЦЕМБАР:

1. Анализа посећености часова допунске наставе и резултати
2. Празници – радост и ризик, трибина или предавање (прекомерно јело, пиће, психоактивне супстанце)

ЈАНУАР:

1. Сређивање педагошке документације
2. Прослава Дана Светог Саве

ФЕБРУАР:

1. Анализа резултата рада у првом полугодишту
2. Како пружити помоћ слабијим ученицима у савладавању програмских садржаја
3. Трећи родитељски састанак
4. Посета часовима предметних наставника у свом одељењу

МАРТ:

1. Анализа односа у одељењу, проблема у комуникацији, толеранција различитости - дискусија
2. Анкета за завршне разреде- утисци о школи, идеје
3. Анализа изостајања и правдање изостанака
4. Припреме за такмичења и концерте
5. Прослава Дана школе

АПРИЛ:

1. Анализе постигнутих резултата на трећој класификацији
2. Трећи родитељски састанак-интерни час
3. Договор о прослави матурске вечери за завршне разреде
4. Припреме за годишњи испит
5. Припреме за такмичења

МАЈ-ЈУН :

1. Посета часовима предметних наставника у свом одељењу
2. Упућивање ученика завршних разреда у процедуру полагања годишњег испита
3. Какве резултате очекујемо за крај школске године
4. Анкета и дискусија за ученике завршних разреда – наставак даљег школовање :
5. Сређивање педагошке документације
6. Учешће у раду комисија за поправне и завршне испите

7. Предлагање ученика за похвале и награде

ДРУГИ /ЧЕТВРТИ / ШЕСТИ РАЗРЕД-ЗАВРШНИ РАЗРЕДИ

СЕПТЕМБАР:

1. Упознавање ученика са планом и програмом, потребним уџбеницима, прибором, распоредом часова теоријске наставе и вежби, матурским испитом (време, облик, садржај и начин полагања)
2. Сређивање педагошке документације
3. Први родитељски састанак
4. Припреме и организација концерта поводом почетка школске године период 2018.-2022. године.

ОКТОБАР:

1. Шта треба учинити у току ове школске године да би се дошло наставка школовања, дискусија о значају информисања, планирања

НОВЕМБАР:

1. Утврђивање потребе за допунском наставом, додатна настава за припрему за средњу музичку школу.
2. Анализа постигнутих резултата на првој класификацији
3. Други родитељски састанак- Интерни час

ДЕЦЕМБАР:

1. Посета часовима предметних наставника у свом одељењу
2. Анализа оцењивања
3. Сређивање педагошке документације

ЈАНУАР:

1. Сређивање педагошке документације
2. Прослава Дана Светог Саве

ФЕБРУАР:

1. Анализа постигнутих резултата у првом полугодишту
2. Анализа изостајања ученика и мере за смањење неоправданих изостанака

3. Трећи родитељски састанак- Интерни час

МАРТ:

1. Слободно време ученика - колико га имамо и како га најбоље користити
2. Сређивање педагошке документације
3. Анкета о опредељењу за наставак даљег школовања

АПРИЛ:

1. Шта после завршеног завршеног основног музичког образовања - снимање жеља и намера ученика
2. Анализа постигнутих резултата на трећој класификацији
3. Четврти родитељски састанак (договор о организацији матурске вечери)

МАЈ:

1. Информисање о могућностима уписа у средњу школу
2. Припреме за крај школске године (информације о поправним, разредним и годишњим испитима и потребној документацији за пријављивање полагања)

ЈУН:

1. Сређивање педагошке документације
2. Анализа постигнутих резултата на крају школске године
3. Предлог за похвале и награде

ПЛАН РАДА ЧАСА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНЕ

СЕПТЕМБАР

1. Упознавање ученика са Кућним редом и правима и обавезама ученика
2. Упознавање ученика са наставним планом и програмом

ОКТОБАР

1. Анализа изостајања и правдања изостанака

2. Укључивање ученика у допунску наставу
3. Ваннаставне активности (потребе ученика)

НОВЕМБАР

1. Анализа успеха и изостајање ученика на првом класификационом периоду
2. Укључивање ученика у допунску наставу
3. Припрема за полугодишњи концерт

ДЕЦЕМБАР

1. Анализа изостајања и правдање часова
2. Припрема за полугодишњи концерт

ЈАНУАР

1. Анализа постигнутих резултата у првом полугодишту
2. Прослава Дана светог Саве

ФЕБРУАР

1. Анализа изостајања и правдање часова
2. Припрема за Дан школе

МАРТ

1. Анализа изостајања и правдање часова
2. Спровођење анкета
3. Организација и одржавање Дана школе

АПРИЛ

1. Анализа постигнутих резултата на трећем класификационом периоду
2. Припреме за завршни концерт завршних разреда
3. Припреме за такмичења

МАЈ

1. Анализа изостајања и правдање часова
2. Анализа постигнутих резултата на трећем класификационом периоду
3. Организовање и одлазак на такмичења
4. Организовање завршног концерта завршних разреда

ЈУН

1. Анализа постигнутих резултата на четвртом класификационом периоду
2. Организовање и одлазак на такмичења
3. Организовање завршног концерта осталих разреда
4. Организовање годишњих испита

ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНА

Запослени у нашој школи се стручно усвршавају на више различитих ниво:

- Стручно усавршавање у оквиру школе које припремају стручни активи и тимови (на основу Документа о вредновању интерног стручног усавршавања)
- Стручно усавршавање у оквиру школе које организују стручна већа по областима (угледни часови итд)
- Стручно усавршавање на акредитованим програмима ЗУОВ-а.

Одговорно лице

Бач Анамарија

Председник Школског Одбора

Лакатош Жолт

ПЛАН РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА ЗА ПЕРИОД 2018.- 2022. ГОДИНА

СЕПТЕМБАР	Формирање ученичког парламента
ОКТОБАР	Дечија недеља прва недеља октобра –активности
НОВЕМБАР	Прослава Међународног дана толеранције – 16. новембар Прослава Светског дана детета -20 новембар
ДЕЦЕМБАР	Прослава Светског Дана људских права – 10. децембар и Одржавање Новогодишњег концерта
ЈАНУАР	Обележавање прославе Св. Саве
ФЕБРУАР	Активности у организацији школе
МАРТ	Уређење унутрашњости школе и школског дворишта и Прослава Дана Школе и Прослава Светског дана заштите вода – 22. март
АПРИЛ	Одлазак на концерете и позоришне представе изван општине Ада и обележавање Дана Планете Земље -22 април
МАЈ	Прослава Светског дана птица и дрвећа – 10. мај и Испраћај матураната
ЈУН	Извештај свега урађеног План за наредну годину

Председник Ученичког парламента

Адамовић Реља

ПЛАН РАДА ВРШЊАЧКОГ ТИМА ЗА ПЕРИОД 2018.-2022. ГОДИНА

У оквиру акционог плана за превенцију насиља у нашој школи формиран је вршњачки тим за активности у периоду 2018.-2022. године који сарађују заједнички са представником локалне самоуправе и представником ОУП ПС Ада, Центром за Социјални рад и Домом Здравља у Ади, са осталим наставницима школе, са родитељима, са цивилним организацијама и осталим школама као и радним организацијама на територији општине по потреби сарађује – Бач Анамарија – директор Школе у консултацији са психологом школе „Чех Карољ“ Драгин Анастасијом.

Превентивна улога културних манифестација у циљу безбедности деце
Ванаставне активности

Ред. бр.	Активности	Време реализације	Реализатори
1.	Трибина са темом дечија права и Заштита деце.	Током септембра месеца у периоду 2018.-2022. године.	Тим за заштиту деце и Савет родитеља.
2.	Предавање о насиљу у школи.	Током октобра месеца текуће године.	Тим за заштиту ученика, Вршњачки тим и наст.
3.	Дечија недеља.	Прва недеља октобра месеца текуће године.	Ментор вршњачког тима/ Ученичког парламента, Тим за заштиту ученика и Вршњачки тим /Ученички парламент.
4.	Организовање посете концерата и приредби.	У периоду 2018.-2022. године	Ментор вршњачког тима, Тим за заштиту деце и Вршњачки Тим.
5.	Организовање камерног састава.	У периоду 2018.-2022. године	Ментор вршњачког тима предметни наставници и одабрани и заинтересовани ученици.
6.	Одлазак на разне приредбе са 2-3 музичке тачке по позиву.	У периоду 2018.-2022. године	Ментор вршњачког тима Одабрани ученици са наставницима.
7.	Организовање концерата наставника и ученика.	У периоду 2018.-2022. године	Одабрани ученици са нас.
8.	Организовање такмичења у школи /квиз, талент шоу и др	У периоду 2018.-2022. године	Ментор вршњачког тима Одабрани ученици са наст.
9.	Организовање акција озелењавања и уређења школе и околине.	У периоду 2018.-2022. године	Ментор вршњачког тима Одабрани ученици са наставницима и сви зап.

Ментор Вршњачког Тима
Сабо Золтан

ТИМОВИ У ШКОЛИ

- Тим за самовредновање квалитета рада школе
- Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и програми других облика ризичног понашања
- Тим за израду програма за рад по ИОП-у
- Тим за професионалну оријентацију
- Тим за израду програма сарадње са породицом
- Тим за израду програма заштите животне средине
- Тим за израду програма излета, екскурзија и наставе у природи
- Тим за израду програма сарадње са локалном самоуправом, културним и јавним установама
- Тим за стручно усавршавање наставника
- Тим за решавање проблема комуникације, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа
- Тим за сарадњу са организацијама из окружења, медијима и институцијама културе
- Тим за реализацију програма васпитног рада са ученицима
- Тим за реализацију програма здравствене заштите
- Тим за реализацију плана и програма са талентованим и надареним ученицима
- Тим за реализацију програма музичког образовања за децу предшколског узраста
- Тим за реализацију програма музичког образовања одраслих
- Тим за реализацију програма слободних активности ученика
- Тим за реализацију програма социјалне заштите

ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Праћење остваривања Школског програма ће се остварити кроз:

- Евалуација рада Стручних већа
- Евалуација рада Стручних актива
- Евалуација постигнућа ученика - исходи ОВ рада
- Евалуација реализације Развојног плана школе
- Евалуација Посебних програма школе

Предлог плана рада сачинио Тим у саставу:

1. Рожа Илдико – члан _____
2. Нађ Арпад – члан _____
3. Конц Ева – члан _____
4. Сабо Золтан – члан _____
5. Бакша Агота – члан _____
6. Вилагош Раната – члан _____
7. Тарапчик Јожеф – члан _____

Бач Анамариа, директор - координатор _____

Школски одбор ШОМОВ „Барток Бела“ Ада, на основу члана 61. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС“ бр. 88/2017) на седници одржаној дана 29.05.2018. године донео је

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ 2018.-2022. ГОДИНЕ

Овај Школски програм примењује се почев од 01.09.2018. године, а закључно са 31.08.2022. године.

Директор школе

Бач Анамариа

Председник Школског одбора

Лакатош Жолт

Школски програм објављен је на огласној табли школе дана 29.05.2018. године.